

Zkušenosti pěstounů přecházejících z pěstounské péče na přechodnou dobu k pěstounské péči

Ivana Hurtíková

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Ivana Hurtíková
Osobní číslo:	H22966
Studijní program:	B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Zkušenosti pěstounů přecházejících z pěstounské péče na přechodnou dobu k pěstounské péči

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti pěstounské péče na přechodnou dobu, náhradní rodinné péče a ústavní péče.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

MATEJČEK, Zdeněk a kol, 2002. Osvojení a pěstounská péče. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-637-3.
POSTRÁNECKÁ, Barbora, 2023. Náhradka – Každé dítě by mělo vyrůstat doma. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7601-853-2.
ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH, 2013. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2.
SOBOTKOVÁ, Irena a Veronika OČENÁŠKOVÁ, 2013. Pěstounská péče očima dospělých, kteří v ní vyrostli. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3821-4.
ZEZULOVÁ, Dagmar, 2012. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0065-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eliška Suchánková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **23. ledna 2025**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 23. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá přechodem pěstounů na přechodnou dobu do pěstounské péče, zkušenostmi a dilematy, které pěstouni prožívají při tomto rozhodování. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část popisuje historii dítěte bez rodiny, dítě v ústavní péči, v náhradní rodinné péči, pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu. V části praktické byl proveden kvalitativní výzkum popisující zkušenosti a prožitky pěstounů z pohledu pěstounek, které přešly z pěstounské péče na přechodnou dobu, do péče pěstounské. Byly realizovány polostrukturované rozhovory, využit byl design interpretativní fenomenologické analýzy.

Klíčová slova: pěstounka, pěstounská péče na přechodnou dobu, pěstounská péče

ABSTRACT

The bachelor's work deals with the transition of foster parents from temporary foster care to permanent foster care, the experiences and dilemmas they face during this decision-making process. The work is divided into a theoretical part and a practical part. The theoretical part describes the history of a child without a family, the child in institutional care, in substitut family care, the foster care and temporary foster care. In the practical part, a qualitative research was conducted, describing the experiences and perceptions of the foster carers from the perspective of foster mothers who transitioned from temporary foster care to permanent foster care. Semi-structured interviews were conducted, the design of interpretative phenomenological analysis was used.

Keywords: foster parent, temporary foster care, permanent foster care

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Elišce Suchánkové, Ph.D. za odborné vedení práce, ochotu, trpělivost a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat mým dětem, manželovi a mamince, kteří mě po celou dobu studia podporovali. Rovněž také děkuji svým respondentkám za veškeré informace, které mi poskytly a za to, že se zúčastnily mého výzkumného šetření.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 DÍTĚ BEZ RODIČŮ V HISTORICKÉM KONTEXTU.....	14
2 DÍTĚ V ÚSTAVNÍ PÉČI.....	17
2.1 FORMY INSTITUCIONÁLNÍ PÉČE	18
3 DÍTĚ V NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČI.....	19
3.1 ADOPCE.....	19
3.2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	20
3.3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU	21
3.4 PŘÍBUZENSKÁ PÉČE	22
3.5 PORUČENSTVÍ.....	22
4 DÍTĚ V PĚSTOUNSKÉ PÉČI.....	23
4.1 ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	23
4.2 DOPROVÁZENÍ PĚSTOUNŮ	24
4.3 PŘECHOD Z PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU DO PĚSTOUNSKÉ PÉČE.....	24
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	26
5 VÝZKUM.....	27
5.1 CÍL VÝZKUMU.....	27
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	27
5.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	28
5.4 METODA SBĚRU DAT	28
6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	29
6.1 REFLEXE VÝZKUMNÍKA	30
6.2 ANALÝZY ROZHOVORŮ.....	30
6.2.1. Rozhovor s paní Danou	30
6.2.2 Rozhovor s paní Valentýnou	37
6.2.3 Rozhovor s paní Saskií	44
6.2.4 Rozhovor s paní Štěpánkou	53
6.3 TÉMATA SPOLEČNÁ	64
ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Rodinné prostředí hraje velkou roli ve zdravém vývoji dítěte. Každé dítě má právo vyrůstat v milující rodině, kde jsou rodiče a zažívat teplo domova. Přesto jsou rodiny, které tyto požadavky dítěte nespĺňují, rodiče neplní svoji rodičovskou funkci a mnohdy se dítě ocitá v ohrožení. Může pak dojít k jeho odebrání z rodiny a rodina vlastní je nahrazena rodinou náhradní nebo institucionální péčí. Pěstounská péče má přednost před ústavní péčí a podrobněji je pěstounství upraveno v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Oproti institucionálním formám péče má dítě v náhradní rodinné péči po dobu pobytu stále stejné a konzistentní pečovatele, kteří se mohou stát jeho blízkými osobami – jsou pro něj pomyslně tetou a strýcem, babičkou a dědou. Může zde zažívat mnoho důležitých vztahových momentů. Čím menší dítě je, tím snadněji navazuje s těmito náhradními pečovateli vztah a učí se nové sociální i jiné dovednosti důležité pro fungování v běžném životě. Dostává nové a důležité podněty ze světa funkční rodiny a ze světa, který je přirozenější a opravdovější než prostředí instituce (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022). Proces odebrání dítěte od rodiny a nalezení vhodné formy náhradní rodinné péče může být náročný zejména pro dítě, zároveň ale pro všechny zúčastněné strany včetně zájemců, kteří o náhradní rodinnou péči žádají. Dítě, které je v ohrožení, nebo rodiče neplní svoji rodičovskou povinnost, se dostává do institucionálního zařízení nebo do pěstounské péče. Vedle pěstounské péče je další z forem náhradní rodinné péče pěstounská péče na přechodnou dobu. Dítě, pro nějž se během přechodné doby nenajde vhodná náhradní rodina, je umísťováno v institucionálním zařízení. Někteří pěstouni se nesmíří s takovou budoucností a přejdou z pěstounské péče na přechodnou dobu do péče pěstounské. Tomuto tématu se věnuji v této bakalářské práci.

V teoretické části bakalářské práce popisují historii péče o děti bez rodičů. Dále se zaměřím na současnost pěstounství a formy náhradní rodinné péče a úlohou pěstouna. Budu se zabývat také přípravným školením pro pěstouny a jeho rozsahem, doprovodnými organizacemi pro pěstouny, povinným vzděláváním a legislativním rámcem, který upravuje tuto problematiku.

V praktické části bakalářské práce se kvalitativním výzkumem zaměřím na sběr a analýzu kvalitativních dat, které lépe pomohou vystihnout emoční situace v pěstounské péči a dilemata při přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do péče pěstounské.

Mým cílem bude porozumět zkušenostem pěstounů na přechodnou dobu při přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče. Výsledek výzkumu může být přínosem pro pracovníky odboru sociálně-právní ochrany dětí, klíčovými pracovníkům a doprovodným organizacím k lepšímu porozumění a pochopení důvodu přechodů pěstounů z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DÍTĚ BEZ RODIČŮ V HISTORICKÉM KONTEXTU

Historicky první nalezinec byl založen roku 787 v Miláně. Církevní hodnostáři vybídli kněze, aby v kázáních hovořili o osudu nechtěnátek. Měli vybízet matky takových novorozenců, aby je přinesly do kostela. První institucí pečující o osiřelé a opuštěné děti u nás byl Vlašský špitál založený na počátku 16. stol. v Praze, který se potýkal s finančními problémy a byl zcela odkázán na dobročinnost. Pokus o státní instituci následoval až v roce 1762. Zřídila jej Marie Terezie a s Josefem II. v prvních letech vlády byli zastánci kolektivní výchovy sirotek v ústavech. Na vedení sirotčince přispívala pražská města a následoval vznik řady obdobných institucí. V roce 1883 v nich pobývalo 808 dětí, přetrvávala však vysoká úmrtnost. Rozvoj nalezinců vede k úvahám, jak situaci řešit jinak – levněji, humánněji. To, co bychom dnes nazvali pěstounskou péčí, umožňoval vládní dekret z 18. září 1788, kdy bylo upuštěno od výhradního společenského opatření sirotek a nalezenců. 30. července 1789 byla otevřená nová porodnice a nalezinec u Sv. Apolináře v Praze, který byl sloučen s Vlašským nalezincem. Nalezenci se vydávali pěstounkám vdaným nebo ovdovělým do péče za plat každého všedního dne v zemském nalezinci. I tenkrát bylo vyžadováno vysvědčení o způsobilosti, ověřeném obecním a farním úřadem a potvrzení obvodním nebo obecním lékařem o způsobilosti rodiny. Po první světové válce se Francie inspirovala gestem Napoleona a materiálně i po stránce výchovné péče zajistila válečné sirotky. V českých podmínkách byly reprezentantem takového přístupu aktivity Podpůrného fondu legionářského, který vybudoval „Dům dětství“ pro sirotky legionářů, který bohužel nečekaně zanikl 1. září 1923 (Gabriel, Novák, 2008).

V době druhé světové války poklesl počet dětí v oficiální pěstounské péči. O to pozoruhodnější byly aktivity jednotlivců. Jedním z nich byl britský úředník Nicholas Winton, který se sám rozhodl něco učinit pro ohrožené děti z židovských protektorátů Čechy a Morava. Vlákem odcestovalo a tak se zachránilo 669 dětí. Výběr pěstounů dětí na britské straně prakticky nebyl prováděn. Nebyl na to čas ani podmínky. Jednat bylo nutno nenápadně. Přijata byla každá rodina ochotná nabídnout péči (Gabriel, Novák, 2008). Dalším z nich byl Přemysl Pitter, který podřídil své konání ideálu „být jako Ježíš“. Již před svou plnoletostí pomáhal dětem a jako čerstvý dospělý adoptoval mladého chlapce. Založil Milíčův dům pro chudé děti. Pitter si vyžádal pověření Revoluční národní rady k zajištění vhodných objektů. Vyzbrojen průkazem se vydá na zámky Olešovice, Kamenice, Štířín, Lojovice a Ládví. Přijel do Terezína nákladním autem a napěchoval jej dětmi. Strážnému u brány řekl, že má jít k telefonu a odjel. K terezínským dětem přibýly brzy i další děti, které

přišly o rodiče a neměly se kam vrátit. Přišel i patnáctiletý Pavel Kohn, který prošel Terezínem, Osvětimí i Buchenwaldem. Pavel Kohn v jedné své knize vzpomíná: Strýček Pitter a tetička Olga mu svou péčí o něj a ostatní vdechli novou sílu a víru v člověka. Zachránce dětí Antonín Kalina, nebyl pedagog, ale jeho čin má sociálně pedagogický rozměr. Podobně jako Přemysl Pitter se zasloužil o záchranu židovských dětí. Denně nasazoval svůj život pro jejich záchranu. Začátkem války jej při cestě do práce zatkli policisté a odvěkli do Dachau, potom do Osvětimi a Buchenwaldu, kde se pro svou odvahu a autoritu stal zástupcem na politickém bloku 39. V létě 1944 byl jmenován blokovým na bloku 66. Chce ve svém bloku soustřeďovat ohrožené děti. Ty nepředstavovaly vhodnou pracovní sílu a tak se jich esesmani snažili co nejrychleji zbavit. Kalina na dveře dětského bloku umístil nápis tyfus, kterého se němečtí dozorcí velmi báli. Dětem neustále hrozilo nebezpečí transportu do vyhlazovacího tábora. Nově příchozí děti zapisoval obyčejnou tužkou a po té jejich židovská jména přepsal na křesťanská. Za dobu, po kterou v Buchenwaldu byl, si vytvořil spoustu kontaktů a pro děti sháněl jídlo, šaty, hračky i postele. V posledních dnech války, měly být poslední transporty do vyhlazovacích táborů. Kalina domluvil, že děti pojedou až úplně nakonec posledním vlakem. Při přeletu spojeneckých letounů vyžene děti z bloku, schované pod bílými prostěradly, tvořícími nápis SOS. Antonín Kalina zachránil přes 900 malých dětí a mezi nimi byl také Pavel Kohn, který se pak dostal do jednoho ze zámků Přemysla Pittera (Krajčovičová, Balvín, 2017). Pozoruhodným pokusem, jak zajistit něco mezi „dětským domovem rodinného typu“ a „pěstounskou péčí“, byly aktivity legendárního muže, původně terezínského vychovatele, Fredy Hirsche v tzv. rodinném táboře v Březince (Osvětimi), kde v tamních dvou dětských blocích byly jak děti doposud žijících rodičů, tak i děti osiřelé. U prvních se důsledně dbalo na zachování kontaktu s rodiči, byť za cenu toho, že na noc šly děti do horších podmínek běžného bloku za otcem nebo matkou. U druhých, osiřelých se dbalo na vytvoření jakýchsi sourozeneckých skupin s pevnou vazbou na konkrétního opatrovníka či opatrovnici. Díky tomuto přístupu i v Březince prožily děti okamžiky štěstí (Gabriel, Novák, 2008).

Po roce 1945 dostala péče náhradních rodin nový impuls. Dle informací v práci Vodáka a kol. dominoval spíše zájem o dívky než o chlapce. Již tenkrát zřejmě existoval osvojitelský a pěstounský paradox spočívající v představě, že na náhradní rodiny čekají zejména zdravé a neproblémové děti z dobrých rodin. Ve skutečnosti ony dobré rodiny řeší situaci dětí ve svém rámci obvykle samy. V roce 1950 byla pěstounská péče zrušena a

rozhodlo tak ministerstvo sociálních věcí. Vycházelo se z toho, že děti mnohdy pomáhají pěstounům v zemědělství a tvrdilo se, že s uskutečňováním cesty k socialismu ubude nechtěných dětí a vůbec všemožných rodinných problémů a že se stanou ojedinelými. Do oblasti pozitivních paradoxů patří vyslyšení psychologů a lékařů v rámci právních úprav osvojení v zákoně o rodině č. 94 ze 4. prosince 1963, který vstupuje v platnost 1. dubna 1964. Preferuje výchovu rodinnou před výchovou kolektivní a postuluje zásadu „zájem dítěte především“. Nelze tedy již hledat nejvhodnější dítě pro danou rodinu, ale naopak nejvhodnější rodinu pro dítě. Zákon byl několikrát novelizován, nejnověji byl změněn a doplněn nyní platným **zákonem č. 91/1998 Sb.** 14. června 1969 se v Praze konala schůze Sdružení přátel SOS dětské vesničky. Vesničky později přešly do správy národních výborů a sdružení ztratilo hlavní pole působnosti. O osvojení a o stanovení pěstounské péče rozhodoval i nadále soud. Vlastní výběr nejvhodnější rodiny pro dané dítě pak byl svěřen poradním sborům při odboru sociálních věcí (Gabriel, Novák, 2008).

Historickou stránku této práce můžeme zakončit tvrzením „peníze ani znalosti nepomáhají“. Vyplývá to z výzkumu Kevina Browna, který vedl rozsáhlý mezinárodní výzkum kvality ústavní péče o děti do tří let v osmi evropských zemích. Na základě tohoto šetření se Itálie rozhodla do konce roku 2006 zrušit ústavní zařízení pro děti do tří let věku. Zjistilo se, nebo přesněji v zásadě potvrdilo ono langmeierovsko – matějčkovské málem půlstoleté zjištění – ústavní výchova byť dnes sebepoučnější, vedená sebevíce erudovanými osobami a sebeluxusnější co do výdajů, nemůže v emocionálním a jazykovém vývoji dítěte konkurovat rodině (Gabriel, Novák, 2008).

2 DÍTĚ V ÚSTAVNÍ PÉČI

Když dítě nemůže vyrůstat ve vlastní rodině, je umístěno v ústavní péči nebo v náhradní rodinné péči. V roce 1958 podal John Bowlby zprávu o dvou revolučních zjištěních: 1, dítě potřebuje stejně rodiče jako jídlo; 2, odtržení dítěte od rodiče, nebo jeho ztráta, způsobuje dítěti psychická zranění. Hovořil o tom, že dítě v málo podnětném prostředí se citově nerozvíjí, že se například ani nesměje, ani nepláče. Mimo to, se nerozvíjí ani po stránce mentální – rozumové, ani po stránce sociální – společenské. Nemá odkud čerpat podněty a zaostává za svými vrstevníky. Někdy se tento fakt hodnotí jako mentální retardace, tedy rozumové poškození. Ve většině případů však nejde o mentální retardaci, ale o zaostalost způsobenou pobytem v nevhodném a nepodnětném prostředí (Roháček, kol., 1998). Děti, které odcházejí z dětských domovů jako dospělé, mají jen mlhavou představu o tom, jak se o sebe postarat. Často jim schází někdo blízký, kdo by jim v této fázi prvotního nabytí „svobody“ pomohl. Mívají problém najít si práci, bydlení, zapojit se do života „tam venku“. Některým se to povede. Někteří to zkoušejí, ale sčítají se jim akorát neúspěšné pokusy. Sami se pak mnohdy stávají rodiči, o své děti se však často nedokážou postarat. A tak stejně jako oni kdysi, končí i jejich potomci v ústavní péči. Většina dětí v ústavní péči své rodiče má. Životy těchto rodin se ale až příliš často odehrávají v kulisách chudoby, dluhů, nestability, chronického stresu, špatných rozhodnutí a nedostatku rodičovských kompetencí. Když se pak začneme zajímat o konkrétní příběhy lidí, kteří skončili na ulici, ve vězení nebo jim úřady odebraly děti, objevíme s největší pravděpodobností jeden společný jmenovatel: špatný start do života. Tito lidé častokrát prožili dětství, které nebylo bezpečné, stabilní, láskyplné... Někteří vyrostli ve vztahově chladném prostředí, čelili násilí, či emočnímu zraňování. Nenaučili se zacházet sami se sebou, chyběly jim dobré rodičovské vzory (Postránecká, 2023). Dítě, které vyrůstá v ústavním zařízení anebo s rodičem, který se o potřeby dítěte nezajímá, případně ho nechává každou chvíli v péči nějaké chůvy či periodicky se měnících partnerů, nemá naplněné své základní potřeby, a to zejména potřebu intenzivního a bezpečného vztahu s pečující osobou. To u dítěte vede k poruše schopnosti důvěřovat lidem kolem sebe, cítit se bezpečně a zdravě si uvědomovat samo sebe. Kritické je období zejména do tří let věku dítěte. To, co prožilo dítě v minulosti, se projevuje také v přítomnosti a bude ovlivňovat i jeho budoucnost. Z těchto závěrů pak pro praxi logicky vyplývá doporučení, aby ústavy byly pokud možno zrušeny a přednost byla dána výchově v rodinách, byť náhradních. „Lepší špatná rodina, než nejlepší ústav“ (Langmeier, Matějček, 2008).

I dnes je určitá možnost pro matky, které z jakékoliv příčiny nechtějí nebo nemohou svému novorozenému dítěti zajistit odpovídající rodičovskou péči, a které z jakýchkoliv příčin se nechtějí nebo nemohou obrátit na příslušné orgány a dát tedy přednost standardnímu právnímu řešení, jako je udělení souhlasu s osvojením, anonymní porod atp., je tu baby box, schránka pro odložené novorozence. V moderní, vyhřívané podobě v ní poprvé spočinula novorozená dvoukilová Soňa 17. 2. 2006. (Gabriel, Novák, 2008). Rozsah sociální a záchranné sítě je dnes takový, že není situace, aby si s ní harmonická a zodpovědná rodina, třeba i širší, neporadila. Skupinou, z níž přicházejí sociální sirotci je celá rodina, (ne jen výhradně otec s matkou), která neumí, nemůže, či nechce zajistit výchovu a všestrannou péči o dítě (Bubleová a kol., 2011). V České republice vyrůstá přibližně 1 % dětí mimo svoji rodinu. Mezi těmito dětmi je obvykle jen velmi malé procento skutečných sirotek. Ostatní děti nejsou v péči svých rodičů, protože tito z různých důvodů výchovu nezvládají, odmítají nebo jsou v krajních případech dětem dokonce nebezpeční. Prvořadou povinností státu ve všech těchto případech je pokusit se o nápravu, podporu rodičovských kompetencí a umožnění, byť třeba pod dohledem a s podporou, výchovy dítěte vlastní rodinou. Základní práva dětí jsou ukotvena v **Úmluvě o právech dítěte z roku 1989**. Děti, které nemohou být vychovávány rodiči, mají právo na náhradní péči, která má být co nejpodobnější rodinné výchově, dítě má také právo, aby byla pravidelně hodnocena jejich situace a okolnosti, které vedly k jejich umístění do náhradní péče (Pemová, Ptáček, Macela, 2015).

2.1 Formy institucionální péče

Výkon ústavní nebo ochranné výchovy upravuje zákon 109/2002

- Diagnostický ústav přijímá děti s nařízeným předběžným opatřením.
- Dětský domov zajišťuje péči o děti s nařízenou ústavní výchovou.
- Dětský domov se školou pečuje o děti s nařízenou ústavní výchovou, které mají závažné poruchy chování nebo duševní poruchu vyžadující léčebnou péči, nebo uloženou ochrannou výchovu.
- Výchovný ústav pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování. (Česko, 2002).

3 DÍTĚ V NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČI

Náhradní rodinná péče spadá do kompetence **Ministerstva práce a sociálních věcí ČR**. Má následující formy, z nichž první dvě jsou základní a obecně nejznámější.

1) Adopce (osvojení) – dítě po právní stránce získává pozici vlastního dítěte, osvojitelé mají rodičovskou odpovědnost a vztahy dítěte s biologickou rodinou zanikají.

2) Pěstounská péče – vedle sebe existují tradiční dlouhodobá pěstounská péče a pěstounská péče na přechodnou dobu, které se také říká profesionální. U obou pěstoun zastupuje dítě jen v běžných věcech a zákonní zástupci dítěte jsou nadále rodiče.

3) Příbuzenská péče – svěřením dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče – soud dává zpravidla přednost příbuzným dítěte, tzv. péče příbuzenská.

4) Poručenská péče – soud stanoví poručníka (často pěstouna, který má práva zákonného zástupce) a rodiče jsou zbaveni rodičovské zodpovědnosti. Poručník dítě vychovává a zastupuje místo rodičů (Sobotková, Očenášková, 2013).

3.1 Adopce

Spolehlivá a dostupná antikoncepce přinesla svobodu v rozhodování o rodičovství. Každá svoboda ale s sebou nese odpovědnost za své rozhodnutí. Cesta k rodičovství proto dnes již málokdy začíná oním „stalo se TO“. Někteří odvahu k rodičovství hledají tak dlouho, že pak je pro ně bez pomoci reprodukční medicíny nedostupné (Středisko NRP). Osvojení neboli adopce se týká dětí, které jsou tzv. právně volné. Znamená to, že jejich rodiče se jich vzdali hned po narození a toto svoje rozhodnutí stvrdili po uplynutí ochranné lhůty, která trvá šest týdnů, nebo že je splněna doba tzv. kvalifikovaného nezájmu, což je u novorozenců dva měsíce, u starších dětí šest měsíců. Tyto děti tedy mohou být právně uvolněny a nabídnuty k adopci schváleným žadatelům. V praxi to znamená, že po proběhnutí soudního rozhodnutí dojde k výmazu biologických rodičů v rodném listě dítěte a je vydán nový rodný list, podle kterého se dítě stává vlastním dítětem nových adoptivních rodičů. Tento postup se však týká téměř výhradně novorozenců a dětí v kojeneckém věku (Zezulová, 2012). Bubleová 2014 ale tvrdí, že aby si dítě umělo vytvořit zdravou identitu, tj. identitu osvojeného dítěte, musí znát svou minulost a zároveň přijmout svou situaci. V případě osvojování nejmenších dětí mnohdy fakt, že osvojitelé

přijímají do své péče miminko, které své rodiče nikdy nepoznalo, svádí k chuti zamlčet dítěti tyto informace o jeho minulosti. Někteří osvojitelé tuto informaci odkládají, někteří ji dítěti v dřívější době opravdu i zamlčeli. Dítě je pak vychováváno ve lži, která mohla kdykoliv vyjít najevo. Z praxe známe bohužel případy nešťastných dětí, které se dozvěděly o své minulosti náhodně od cizího, někdy dokonce až v dospělosti a pocit zrad a toho, že „mu rodiče celý život lhali!“, bývají pak pro takové dítě zničující (Bubleová, Středisko NRP, 2014). Matějček a spol. píše, že s pravdou se lépe žije a znamená to, že dítě má s vědomím, že je osvojené, vyrůstat i vyspívat. Pro jeho nové rodiče to současně znamená, že je mají v tomto vědomí vychovávat. Je proto omyl, když si osvojitelé myslí, že když jednou dítěti řekli, že se nenarodilo jim, ale jiné mamince, že tím učinili své výchovatelské povinnosti zadost. Nečekat, až se bude dítě ptát! Mohlo by to být pozdě. Vývojově vhodná doba je tak přibližně od tří let výš. Pozdější sdělení je vždycky problematické. Čím je dítě starší, tím více má jakákoliv informace o těchto věcech ráz prozrazení. Čím více totiž vlastní „já“ dítěte dosavadním vývojem vyspělo, vyhranilo se a utvrdilo, tím obtížněji se bude měnit a přizpůsobovat tak závažným okolnostem jako je změna v nazírání na vlastní původ, vlastní a nevlastní rodiče a vůbec celý dosavadní život (Matějček, Koluchová a spol., 2002).

3.2 Pěstounská péče

V roce 2012 parlament schválil nejvýznamnější novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Platit začala od 1. ledna 2013. Pěstouni tehdy získali větší podporu (odlehčovací služby, poradenství). Nově se uzákonilo, že se jim bude vyplácet odměna pěstouna, ze které se jim strhne sociální a zdravotní pojištění a daně. Dávky pěstounské péče upravuje **zákon o sociálně-právní ochraně dětí v § 47e – 47za**. Odpracované roky se nově začaly započítávat do důchodu. Finanční odměna se zvýšila a zlepšil se systém pěstounských příprav. Motivací státu bylo, aby pěstouni měli dobré podmínky, a aby jich tudíž začalo přibývat. V zákoně také stálo, že pěstounská péče má mít přednost před tou ústavní (Postránecká, 2023). Pěstounská péče je zvláštní formou státem řízené a kontrolované náhradní rodinné výchovy, zabezpečované z jeho strany hmotnou podporou. Umožňuje život v rodině dětem, které by se nedostaly z různých důvodů do adopce a hrozilo by jim setrvávání v ústavní péči (Sobotková, Očenášková, 2013). Pro pěstounskou péči je nejdůležitější **zákon č. 359 / 1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (§ 47a - §**

47za), který upravuje práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče, dávky pěstounské péče a společenská ustanovení o dávkách pěstounské péče (Česko, 1999). Dítě směřuje do pěstounské péče, když rodiče jeví o dítě zájem, avšak v současné chvíli si nejsou schopni upravit podmínky tak, aby mohli o dítě řádně pečovat. Také sem směřují děti, které by měly u adopce malou šanci (děti staršího věku, s handicapem apod.) (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022). Všechny dostupné i zahraniční zdroje i veškerá praktická zkušenost ukazují, že věk dítěte je pro úspěšnost pěstounské péče důležitým faktorem. Proto je i v zahraničí obtížnější najít vhodnou pěstounskou rodinu pro starší dítě. Čím je dítě starší, tím jeho šance na novou rodinu klesají. Hranice raného dospívání, za kterou se dnes považuje věk 10 – 12 let, je také hranicí, kdy se velmi snižuje pravděpodobnost, nalezení pěstounské rodiny pro dítě. Přesto i tyto starší děti stabilní a láskyplné rodinné prostředí potřebují a dokážou z něj stejně dobře profitovat. Pěstoun musí mít vysokou míru odolnosti, aby zvládal zátěž spojenou s potížemi, které se v průběhu péče vyskytnou. S osobnostní výbavou je důležitá rovněž osobní historie pěstouna. Kromě sledování řady objektivních kritérií hraje roli i velmi subjektivní faktor vzájemných sympatií mezi dítětem a pěstouny (Pazlarová, 2016). Výpočet výše odměny pěstouna je navázán na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí, jejich zdravotním stavu a typu pěstounské péče (MPSV 2025).

3.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pro děti, které se v současné době ocitnou mimo vlastní rodinu, připadá krátkodobě v úvahu zejména pobyt v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo v pěstounské péči na přechodnou dobu a z dlouhodobého hlediska pak náhradní výchovná péče, tedy ústavní výchova nebo náhradní rodinná péče, která má vždy přednost před umístěním dítěte do ústavní výchovy. Pěstounská péče na přechodnou dobu byla uzákoněna v roce 2006, ale do roku 2013 nebyla příliš využívána (Sobotková, Očenášková, 2013). Pěstounská péče na přechodnou dobu se v Česku nabízí jako jedna z krizových forem péče o děti v nouzi. Je určena dětem, které náhle nemohou zůstat ve své rodině. Tato forma péče hraje významnou roli při vyhodnocování situace ohroženého dítěte. Krajské úřady vedou evidenci osob, jež mohou pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávat. Do této evidence zařazují osoby, které na základě odborného posouzení mají předpoklady pro výkon takové péče o dítě. Legislativní ukotvení pěstounské péče na přechodnou dobu řeší

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, konkrétně v ustanovení § 27a a dále ustanovení § 958 až § 970 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. Dle zákona sociálně-právní ochrany dětí může pěstounská péče na přechodnou dobu trvat maximálně po dobu jednoho roku. Nejpozději po uplynutí této doby by tedy měl příslušný soud rozhodnout o stabilní formě péče, kterou může být navrácení dítěte do péče rodičů či osob blízkých nebo svěřením dítěte do pěstounské péče, případně osvojení dítěte (Pazlarová, 2016).

3.4 Příbuzenská péče

Příbuzenská péče je nejrozšířenějším typem náhradní rodinné péče. Nejvíce dětí je tedy při ztrátě svého domova a svých dosud primárních pečovatelů svěřeno soudem do péče příbuzných či jinak blízkých osob. Tato péče je odlišná od tzv. zprostředkované pěstounské péče, kdy jsou pěstouni a jejich rodina pro děti cizí neznámí lidé. Na rozdíl od klasické pěstounské péče, na kterou se náhradní rodiče připravují a čekají na umístění dítěte, náhradní péče příbuzné osoby či jiné osoby blízké je ve většině případů neplánovaná a může proběhnout bez přípravy všech zúčastněných na tuto významnou životní změnu. Zprostředkování pěstounské péče se však neprovádí v případě, kdy návrh na svěřením dítěte do pěstounské péče podala osoba k dítěti příbuzná anebo blízká dítěti nebo jeho rodině (Pemová, Ptáček, Macela, 2015).

3.5 Poručenství

Poručníka dítěti ustanoví soud. Pokud poručník péči o dítě osobně vykonává, má on i dítě nárok na totéž hmotné zabezpečení, jako by šlo o pěstounskou péči. Je zákonným zástupcem dítěte, ale nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Zákon stanoví rozsah práv a povinností poručníka k dítěti. Výkon této funkce je pod pravidelným dohledem soudu, a to nejen pokud jde o správu majetku dítěte, ale i co se týká jeho výchovy poručník podává soudu zprávy o osobě poručenice, zpravidla v ročních intervalech. Jakékoli rozhodnutí v podstatné věci týkající se dítěte vyžaduje schválení soudem.

4 DÍTĚ V PĚSTOUNSKÉ PÉČI

Pokud se do pěstounské péče na přechodnou dobu dostává dítě, které bylo odňato ze své rodiny, odchází pravděpodobně z prostředí, jež mělo nepříznivý vliv na jeho psychický vývoj. Čím mladší dítě je, tím silnější může mít při těchto zkušenostech pocit ohrožení své samotné existence, neboť malé dítě je na svých rodičích doslova závislé (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022). Pěstouni na přechodnou dobu jsou připraveni velmi rychle reagovat na potřebu krizového umístění dětí mimo rodinu. Jsou schopni přijmout děti ve věkovém rozmezí od čerstvě narozených až po dospívající (Pazlarová, 2016). Dítěti zůstávají obvykle zachovány vztahy s původní rodinou, ale mnohdy také s babičkou či dědou, tetou, strejdou nebo sourozenci, kteří mohou stále vyrůstat v původní rodině, ale také v jiných rodinách či v ústavních zařízeních. Toto jsou všechno lidé, kteří se nějakým způsobem dostávají do vztahu k pěstounské rodině. Pokud zájem rodičů přetrvává, je to obvykle ku prospěchu dítěte. Zejména v období, kdy dítě hledá své kořeny, svou identitu. Kontakt s rodiči však musí být pro dítě bezpečný a měl by při něm být vždy zohledňován zájem dítěte. V případě jakýchkoliv pochybností je možné požádat o úpravu kontaktu či by byla přítomna i nějaká jiná, třetí osoba (Bubleová, kol.,2014).

4.1 Zprostředkování pěstounské péče

Zprostředkování se provádí pouze na základě žádosti fyzické osoby, která má zájem přijmout dítě, je občanem České republiky a má na jejím území trvalý pobyt. Žádost je prvním podkladem, v níž jsou obsaženy žadatelovy osobní údaje jimiž jsou jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, dále doklad o státním občanství, opis z evidence z rejstříku trestů, zpráva o zdravotním stavu a údaje o ekonomických a sociálních poměrech (Pazlarová, 2016). Žadatelé musí dle **zákona 359/1999 Sb. § 44 o přípravě k přijetí dítěte do rodiny**, absolvovat přípravu pro pěstouny. Pro pěstounskou péči 48 hodin a pěstouni na přechodnou dobu mají přípravu rozšířenou na 72 hodin. Žadatelům o pěstounskou péči je poskytnuta řada informací pro přijetí dítěte a péči o něj a současně poskytuje prostor, aby si budoucí pěstouni upřesnili svoje představy o dítěti. Krajské úřady vedou evidenci osob, jež mohou PPPD vykonávat. Do této evidence zařazují osoby, které na základě odborného posouzení mají předpoklady pro výkon takové péče o dítě. Pěstounská péče na rozdíl od adopce podléhá kontrole státních úředníků. Dohled

zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí prostřednictvím svých sociálních pracovníků. Ty by měly být pěstounské rodině také nápomocny ve chvíli, kdy se dostane do obtížné situace, kterou nemůže řešit vlastními silami (Zezulová, 2012).

4.2 Doprovázení pěstounů

Pěstouni na svou práci ale nejsou sami, mají doprovodnou organizaci. V roce 2013, kdy vstoupila v platnost novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, nastala pro mnoho dlouhodobých pěstounů velká změna. Po tolika letech, kdy si pěstouni museli poradit víceméně sami, se najednou na jejich prahu objevil klíčový pracovník. V celém systému náhradní rodinné péče je klíčový pracovník zaměstnán u doprovodné organizace a ten, je pro pěstouny hlavním představitelem celého systému. Mezi doprovodnou organizací a pěstouny je uzavřená dohoda o provázení při výkonu pěstounské péče. Dohled nad kvalitou pěstounské péče a dodržováním práv dětí je jedním z klíčových úkolů pracovníků kolem rodiny (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022). **Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. § 48 o poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami, které provádějí přípravy žadatelů o zařazení do evidence (Česko 1999).** Doprovázení je služba poskytovaná pěstounské rodině, kterou tvoří soubor dílčích služeb definovaných zákonem o sociálně-právní ochraně dětí, příp. dalšími doplňkovými službami a činnostmi. Doprovázení má především podpůrnou funkci, na rozdíl od kontrolních úkolů, které má ve své kompetenci odbor sociálně-právní ochrany dětí (Pazlarová, 2016). Od 1.1.2025 vešla v platnost novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, **zákon č 359/1999 Sb.**, která stanoví povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě: v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích pro pěstouny, vykonávající zprostředkovanou pěstounskou péči, nebo pěstounskou péči na přechodnou dobu a v rozsahu 18 hodin pro všechny ostatní. Vzdělávání pro pěstouny zajišťuje jejich doprovodná organizace, se kterou mají pěstouni podepsanou dohodu (Strop).

4.3 Přejít z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče

Pěstouni nemohou přijmout fakt, že by měli odevzdat dítě do dětského domova, a rozhodnou se pro to si jej ponechat. Z přechodných pěstounů se stanou dlouhodobými. Proces předávání dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu je velmi křehký a

choulostivý. Předávání je výzvou nejen pro pěstounky, ale pro celý systém pěstounské péče na přechodnou dobu. Přechodné pěstounky s ohledem na nejvyšší dobro jejich svěřeného dítěte touží po tom, aby předávání probíhalo v jeho zájmu. Pokud se tak neděje, prožívají emoční bolest, bezmoc a pocity viny, že nemohou dítěti zabezpečit takovou budoucnost, jakou potřebuje (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022). Toto prožívají proto, že již mají k dítěti vybudované citové pouto, o kterém Striová 2013 píše, že je to výlučný vztah mezi dítětem a osobou, která o něj pečuje. Vyvíjí se tím, že dítě vnímá svoji potřebu utišit hlad bolest nespokojenost. Osoba, která o dítě pečuje, reaguje na něj způsobem, kterému dítě rozumí. Přitom dochází ke splnění potřeb, ale i ke komunikaci s dítětem – dotykem, úsměvem, očním kontaktem, pohybem a zvyšuje se tak důvěra dítěte k osobě, která o něj pečuje. Vilémová, Balášová a Jurásková 2022, ve svém výzkumu píší o přechodných pěstounech ve Zlínském kraji... Tři z pěstunek se před ukončením projektu o PPPD staly dlouhodobými pěstounkami dětem, které měly před tím v pěstounské péči na přechodnou dobu. Důvod byl ve všech případech stejný. Nenašla se rodina, do které by děti mohly přejít natrvalo. Dvě z nich měly děti svěřeny opětovně, a tak u nich děti pobývaly dva roky. Pro všechny pěstounky bylo rozhodování o ponechání dítěte v péči těžké. Jsou nastaveny na přechodnou péči jako profesi. Jsou dlouhodobě připravovány i na odchody dětí do prostředí, které může být hodnoceno jako špatné. Vnímají svůj věk, který je neúměrný tomu, že se velmi často jedná o děti velmi malé. (Vilémová, Balášová, Jurásková 2022).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V praktické části mé bakalářské práce se pokusím zmapovat a pochopit zkušenosti pěstounů na přechodnou dobu přecházejících do pěstounské péče. Budu zkoumat jejich prožívání, rozhodování, otázky, které si kladli, než se stali pěstouny tzv. dlouhodobými. Jaká dilemata u toho řešili a jaké myšlenky jim při tom proudily hlavou. Budu zjišťovat jejich pocity při předávávání dítěte. Dále mě bude zajímat jejich zkušenost s pěstounstvím, prožívání procesu vedoucího k pěstounství, a jak vnímají připravenost na pěstounství na přechodnou dobu.

5.1 Cíl výzkumu

Hlavní výzkumný cíl

- Hlavním cílem výzkumu je porozumět zkušenostem pěstounů na přechodnou dobu při přechodu do pěstounské péče

Dílčí výzkumné cíle

- Zachytit, jak pěstouni prožívají první zkušenost s pěstounstvím
- Porozumět tomu, jak pěstouni prožívají proces vedoucí k pěstounství
- Přiblížit, jak pěstouni vnímají svou připravenost na pěstounství na přechodnou dobu

5.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka

- Jak jste prožívala rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče?

Dílčí výzkumné otázky

- Jak byste popsala svou první zkušenost s pěstounstvím?
- Jak jste prožívala proces vedoucí k pěstounství?
- Jak vnímáte připravenost na pěstounskou péči na přechodnou dobu?

5.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor respondentů tvoří čtyři pěstounky. Tři z nich přešly z pěstounské péče na přechodnou dobu do péče pěstounské, čtvrtá se aktuálně potýká s rozhodováním, co dál s dítětem, které má v péči na přechodnou dobu. Tři z nich žijí s manželem, jedna pěstounka je sama. Vzhledem k tomu, že se sama pohybují mezi pěstouny, vybírala jsem pěstounky, do jejichž příběhů nemám žádný vhléd a výzkum tak nebude ovlivňován již předem známými informacemi. Respondentky byly osloveny textovou zprávou a všechny byly upozorněny na nahrávání rozhovoru a citlivost témat, s čímž všechny čtyři souhlasily. S první pěstounkou jsem se sešla v kavárně, s druhou v knihovně a dvě pěstounky jsem navštívila v jejich domě. Po zkušenosti s prvním rozhovorem, který byl rušen provozem kavárny, tudíž nebyl úplně kvalitní, jsem se rozhodla, že další rozhovory se uskuteční nejlépe u respondentek doma. Díky tomu, jsem první rozhovor pojala jako zkušební a na něm jsem si analýzu IPA vyzkoušela. V dalších rozhovorech se mi již dařilo lépe. Se dvěma posledními respondentkami jsme si nabídly tykání hned na začátku rozhovoru.

5.4 Metoda sběru dat

Pro výzkum jsem zvolila kvalitativní přístup. Švaříček a Šed'ová, 2007 píšou, že jednou z možností sběru dat v kvalitativním výzkumu je rozhovor. Cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru je získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup), zatímco účelem standardizovaného strukturovaného rozhovoru je položit všem respondentům několik identických otázek ve stejném pořadí (kvantitativní přístup). Rozhovor je nejčastěji používanou metodou sběru dat v kvalitativním výzkumu. Použila jsem tedy ke svému výzkumu předem připravený **polostrukturovaný rozhovor**. Rozhovory jsem nahrávala na nahrávací zařízení. Pěstounky byly osloveny textovou zprávou a upozorněny na nahrávání rozhovoru a na citlivost témat, s čímž všechny souhlasily.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Analýzu získaných dat jsem provedla přístupem interpretativní fenomenologické analýzy (IPA)

Výzkumným fokusem interpretativní fenomenologické analýzy (*interpretative phenomenological analysis*, dále jen IPA) je porozumění žité zkušenosti člověka. Pomáhá nám detailně prozkoumat, jak člověk utváří význam své zkušenosti, což nám umožňuje porozumět jednotlivé události nebo procesu – fenoménu (Smith, Flowers a Larkin, 2009, in Řiháček, Čermák a Hytych, 2013).

Tradiční fenomenologie zachycuje zkušenost spíše deskriptivně, neboť jediné tak lze nechat fenomén vyjevit v jeho čisté podobě, a tudíž nezatížený zkušeností (fenoménu) interpretujícího. Toto oddělení žitých zkušeností není jednoduché, proto výzkumníci používají různé myšlenkové procedury, aby se ideálu identifikace čistého fenoménu alespoň přiblížili. Patří k nim například metoda uzávorkování (*bracketing*), která slouží k důkladnému prozkoumávání vlastních předsudků. Hermeneutická metoda tento postoj naopak vylučuje, význam zkušenosti je utvářen nejenom společně jako sdílení, ale i v užším a širším historickém kontextu jako neustále se rozvíjející proces přibližování se významu zkoumané zkušenosti člověka (Řiháček, Čermák a Hytych, 2013).

Rozhovory proběhly v měsících listopad – prosinec v délce 40 – 60 minut. Nahrané rozhovory jsem přepsala do textové podoby a opakovaně pročítala. Zajímavé úryvky jsem podtrhávala a opakovaným čtením přidávala další. K podtrženým úryvkům jsem přidala podtémata. Ta jsem poté přepsala na malé papírky a pokusila se je seskládat, v zásadní témata, která zachycují zkušenosti respondentek. Roztříděné papírky s podobnými podtématy jsem nalepila na papír tak, jak se objevovaly v rozhovoru. Každému papíru s nalepenými papírky = podtématy, jsem dala téma a opět je seskládala tak, jak se objevovaly v rozhovoru a vyznačila barvou témat zpátky do přepsaného rozhovoru.

Po analýze rozhovoru jsem další rozhovor analyzovala stejným způsobem. Společná témata jsem skládala podobně.

6.1 Reflexe výzkumníka

Jako pěstounka jsem si vzala sourozence ještě v době, kdy nebyli přechodní pěstouni. Pro děti si pěstouni jezdili přímo do ústavů, vyhledávali sami jejich rodiny, aby jim představili ostatní sourozence, prarodiče a další členy jejich rodiny. Dnes sama vidím, jak velkou úlohu mají doprovodné organizace a pěstouni na přechodnou dobu v životě dětí, že jsou to vlastně diagnostici, psychologové, lékaři, vychovatelé i rodiče zároveň. Jejich práce je velmi důležitá a do pěstounských rodin se pak dostávají „poléčené“ děti, u kterých přechodní pěstouni upozorní na jejich kvality, nedostatky, návyky a jejich potřeby. Další děti jsem si vzala již od přechodných pěstounů a přesvědčilo mě, že pěstoun má při převzetí „nachystané“ dítě. Jejich práce je pro mě obdivuhodná, protože já sama bych se potýkala s těžkým loučením u každého předávaného dítěte. Ještě těžší pro ně musí být, když se pro dítě nenajdou vhodné pěstouni a dítěti hrozí ústavní péče.

6.2 Analýzy rozhovorů

6.2.1. Rozhovor s paní Danou

Paní Daně je 52 let. Pěstounkou na přechodnou dobu byla 9 let. Nyní má v pěstounské péči pětileté chlapce dvojčata, kteří k ní přišli hned po narození. Paní Dana byla mojí první respondentkou. Setkaly jsme se v kavárně.

Přehled témat a podtémat

1. Zájem o pěstounství	2. Láska k dětem
článek, který mě zaujal	péče o děti
oni jsou pěstouni na přechodnou dobu	dobrá myšlenka
hledání informací	pečovat dočasně
rodinná porada	jen miminka
volný dům	pěkná práce
můžeme kdykoliv skončit	lítost skončit s PPPD

3. Nejsme staří?

soused s kočárkem

věk dědy

vysoký věk na dítě

4. Lidé se společným cílem

super školení

sedli jsme si

přátelství i bez pěstounství

schůzky i mimo školení

5. Pohled na romské dítě

o romské děti není takový zájem

rodina pro romského chlapečka

romové žijí jinak

6. Děti patří domů

děti v ústavu

děti na ubytovnu

děti z ubytovny

první vykoupat

pro děti něco lepšího

7. Dobro pro děti

nová rodina

autista by to těžko zvládal

děti tím trpí

bude to dobré pro děti?

do PP je fajn

8. Matky našich dětí

psychiatrické onemocnění

kdyby pomohla babička

bez pomoci by to nezvládla

po hodině toho měla dost

předávat matce, kde je to v pořádku,

je v pořádku

9. Návrat do bio rodiny

propásnutá šance
 obava z předání matce
 i přes upozornění směřování k návratu
 k mamince na návštěvu
 neprošetřili to pořádně
 soudkyně se omluvila
 tvrdili, že je chcou
 aby to sami vzdali
 málo snahy od rodičů

10. Už je nedám

necháme si hned první?
 nebyli pěstouni
 za rok si zvyknete
 dlouhá doba
 rozhodnout není snadné
 manžel to rozhodl
 rok a čtvrt čekání
 co teď s klukama?
 hlavní rozhodnutí
 upevňující se pouto
 hned jsme jeli pro ně
 zažádali jsme o ně
 ústav NE
 2x jsme přetáhli

Analýza rozhovoru s Danou***Zájem o pěstounství***

Paní Dana popisuje jak se dostává k prvním informacím o pěstounské péči. „*Tak asi poprvé jsem četla nějaký článek, kde mě to zaujalo...*“ Překvapení zažívá, při setkání se známým z obce, kterého potkala s kočárkem v domnění, že mají vnouče. „*A tak jsem se ho jako ptala, že <ne, my jsme pěstouni na přechodnou dobu> a tak mě o tom povykládal,...*“ Dana však chtěla vědět víc. „*...pak mě pozvali na návštěvu, tak jsem pozjišťovala od nich informace, doma z internetu, no a tak mě to zaujalo...*“ Se svou myšlenkou o pěstounské péči se svěřila manželovi. „*...tak jsme to probrali doma s manželem a zkusili jsme to no.*“ Uvědomuje si, že už to nemusí příliš řešit s širší rodinou. „*No, protože v ten moment jsme si říkali, že jako vlastní děti jsme si vychovali,...*“

Pro práci pěstounky potřebuje také prostory pro dětský pokoj. „*Prostory jsme na to měli, protože naši kluci, vlastně poslední syn už nebydlel doma, tak se mě líbila tady ta myšlenka tady tohoto. Bere své rozhodování o pěstounství na přechodnou dobu zodpovědně i v případě nečekaných událostí. „A to se nám na té přechodce..., vím, že manžel vždycky říkal, že kdybysme...cokoliv se stalo, buď nějaká nemoc, nebo kdybysme nechtěli, tak předáme dítě, řekneme končíme a hotovo.“*

Láska k dětem

Dana má ráda malé děti a ráda by o ně pečovala a pomohla v jejich nepříznivé životní situaci. „...*jakože tady ta péče o ty malé děti. Já mám ráda miminka, takže by se mě líbila tady ta myšlenka jako, že tady malé děti, prostě pečovat o ně než se jim ta situace prostě vyřeší...*“ Neví, jak tuto práci bude zvládat, proto volí dočasnou péči, než se dětem situace vyřeší. Zároveň ale ví, že by chtěla pečovat o co nejmenší děti. „...*a že jako školka a škola, že už jako ne, že tímto jsme si už prošli, takže jsme si jako takto.*“ Když už se Dana stala pěstounkou, práce se jí líbila a nechtěla s ní jen tak skončit. „...*na jednu stranu mě ta přechodka bavila, bylo to takové fajn, tak mě zas bylo líto hned u prvního dítěte jakoby skončit no.*“

Nejsme staří?

Jedno z dilemat, která Dana řešila, byl věk. Ale zjistila, že pěstouni většinou mají tento věk. „...*shodou okolností ve vsi ve vedlejší ulici manželé, pan chodil do kapličky v sobotu na mše a přijel s kočárkem a já jsem si myslela, protože byl ve věku, že jsem si myslela, že mají vnouče...*“ I později, když přemýšlela nad rozhodnutím, nechat si chlapce, byl velkou otázkou věk. „...*jak to zvládneme? Tak jsem právě uvažovala, že už tenkrát se mi zdálo jako, že jsme staří, člověk propočítá věk... už tenkrát jsem furt počítala, říkám, my jsme už staří, tak pořád jako přemýšlela.*“

Lidé se společným cílem

S lidmi se společným cílem stát se pěstouny na přechodnou dobu se Dana potkala na školení pěstounů, na které ráda vzpomíná. „*No přípravku jsme měli suprovou, to nám zajišťoval vlastně Strop. To jsme jezdili asi 4 víkendy, no myslím pátek sobota to bylo, do Bezměrova. Za Kroměřížem kousek to bylo.*“ Společné víkendy je stmelily a scházejí se dodnes. „*Sešli jsme se úplně úžasná parta, do dneška se scházíme jako i mimo vlastně, i když už někteří nejsou pěstouni, i když jsme byli všichni pěstouni i mimo vlastně jsme se*

domluvili, že jednou za čas se prostě někde sejdeme.“ Školení popisuje jako přínosné. „Bylo to velice fajn, takové přínosné a na to jako rádi vzpomínáme,“

Pohled na romské dítě

Hned u prvního chlapce, kterého měla Dana v péči, zjistila, že není tak jednoduché pro poloromského chlapečka najít pěstounskou rodinu. Pro Danu to ale bylo dítě jako každé jiné. *„Jsme měli chlapečka vlastně, on byl teda poloromský, tak tam byl problém.“* Když se pro něj nakonec rodina našla, loučení s ním nesla těžce, protože byl v její péči už dlouhou dobu. *„A je fakt, že pak jsme to tak nějak brali, že prostě našla se rodina, že jako oni měli taky nějakou dobu na rozmyšlenou, chtěli ho, tak jsem si říkala, tak asi to tak má být.“* Později měla v péči dvě sestřičky, které byly romského původu a také jí bylo líto, když se vracely k mamince, měla za to, že spoustu věcí není jak má být. *„Oni jí ty děti odebrali všechny, teď vlastně tak různě je nějak dali do Klokánku, do ZDVOPu a ty dvě nejmladší k nám, no a potom je stejně dostala všechny zpátky a jakože na té sociálce oni spoustu věcí neřešili, že jako oni to tak ti romové mají.“*

Děti patří domů

Dana by chtěla vidět rodinu pro všechny děti, které měla v péči i pro ty, které se do pěstounské péče nedostaly. *„...opravdu, aby nebyly zbytečně v tom ústavu.“* I předávání do nejistých podmínek bylo pro ni předávání s těžkým srdcem. *„Je to někdy hrozné a taky to bylo jako dost těžké, jako předávat mamince dítě zpátky na ubytovnu. Dana ví, v jakém stavu přicházejí děti z ubytovny. „Holky když jsme převzali, tak byly zavšivené, poštipané od štěnic. Si dovezete domů dítě a aby se zadaptovalo, tož první šup honem odlišit, vykoupat.“* Předávání je pro pěstouny většinou bolestné, protože dítě jde do cizí rodiny, ale i do vlastní to nemusí být vždycky ideální. *„...ale pak když jsme měli jednou předávat vlastně do biologické rodiny, tak to bylo horší, že už to člověk vidí, že není to takové ideální, jak by si člověk představoval pro to dítě.“*

Dobro pro děti

Pro dobro dítěte se pěstouni na přechodnou dobu objeví i na panelu schválení pěstounů pro dítě. *„... jsme šli na odborný panel, kde vlastně měli jakože schválit nebo neschválit tu rodinu co vybrali...“* Zdravotní stav dítěte ovlivňuje klidný přechod z PPPD do PP a toto si Dana uvědomuje také dobře. *„Teď kor když se vlastně..., když se vlastně projevuje, že tam budou nějaké ty autistické rysy, tak nevím jak by to vůbec jakoby zvládli, no.“* Dana má pocit, že někdy protahujícím se řešením situace dětí, děti trpí. *„...oni potřebujou doslova je*

v tom vykoupat, ale já jsem říkala, že v tom koupou ty děti, to nevadí? A i zpětně si člověk říká, že jako by to nebylo dobré.“ Také v případě, že má matka hodně dětí, které jí byly odebrány, nevidí pěstounka, návrat dítěte do rodiny jako nejlepší řešení. „...*ted’ ona těch dětí měla osm a taky si říkáte, jestli to pro ty děti bude dobré?*“ První zkušenosti s předáváním byly příjemnější a bylo to pro dobro dětí. „*My jsme první předávali 2x vlastně do dlouhodobé pěstounské péče, to bylo fajn, to jsme věděli prostě, že tam to bude dobré.*“

Matky našich dětí

Pěstouni musejí pro dobro dítěte přijmout i jejich rodinu a rodiče. Dana neměla problém s přijutím rodiny, ale rozhodně neviděla jako dobré, aby se kluci do rodiny vrátili. „...*ona to prostě nezvládne, že má psychiatrické onemocnění a prostě si myslím, že pod vlivem těch léků jako byla taková utlumená...*“ I když by ráda pomohla a našla nějaké řešení. „...*nebo kdyby měla fungující rodinu, prostě zázemí, manžela, který by ji podpořil, tak by to asi zvládla. A nebo ještě ideálně, kdyby měla třeba jsme si říkali maminku, která by bydlela s něma a ta opravdu denně by pomáhala, tak jo, ale takto prostě ona by to nezvládla.* Je ale i příjemnější návrat k mamince, který měla možnost Dana prožít spolu s dítětem. „*Pak jsme měli vlastně chlapečka, to jsme vraceli mamince, ale to bylo úplně všecko v pořádku, tam ona se ocitla ve vazbě. Prostě, dělala bílého koně, ale zas tam jako aj finančně, oni na tom byli dobře, i ta péče dobré, tam jako s klidem.*“

Návrat do bio rodiny

I když se všichni snaží vrátit dítě do biologické rodiny a rodiče říkají, že mají o děti zájem, ne vždycky to dopadne dobře, protože rodiče propásnou své šance. „...*i když jim je soudkyně 2x svěřila, tak vlastně ani jednou je nestihli ani převzít do té péče.*“ Přitom Dana viděla, že to nebude dobré, že ta maminka to nezvládne a dokonce na to několikrát s manželem upozorňovali. „*No, ono tam to bylo takové, že prostě my jsme upozorňovali na to, že jsme viděli, že to nebude dobré, že ona to prostě nezvládne. A to jsme na to my upozorňovali, ze Stropu tam psali na soud vyjádření a paní soudkyně pořád prostě, vždycky nás vyslechla, že to chápe, ale prostě furt to směřovala na návrat, jakože mají tam horší rodiny a není to na odebrání dítěte.*“ Dana měla velké rozpaky z návratu kluků k rodičům, ale i tak jim dala šanci, brala věci tak, jak jsou a kluky přivezla mamince. „*Měli přesně rok a čtvrt, mamince jsme je teda jako předávali na základě rozhodnutí soudu a nechali jsme je u maminky, jakože na dva dny a jeli jsme na návštěvu.*“ Pěstoun

s rozhodnutím soudu neudělá nic a Dana stále měla za to, že celý případ nebyl pořádně prošetřen. „*Paní soudkyně pořád, že chce navrátit děti matce, ale neprošetřili to pořádně všechno, tak to nechávali tak a kdyby vlastně dali nedoporučujeme...*“ Daně i jejímu manželovi se nakonec od soudu dostalo omluvy. „*...u soudu až skončilo jednání, tak poslala rodiče na chodbu a nám se omluvila, že vlastně, že jsme to věděli, jak to dopadne, že ty rodiče to nezvládnou...*“ Ale rodiče prý měli o kluky velký zájem a paní soudkyně řekla... „*...že ona neví, co měla udělat jinak, že oni furt jí tvrdili jak ty děti chtěou a teď po roce a čtvrt? Že maminka říkala, že to zkusila.*“ Daně se nelíbilo jednání s dětmi od soudkyně, ale nelíbilo se jí ani jednání od sociálních pracovníků. „*A i ta sociální pracovnice nám říkala, abysme tam ty děti dávali, že oni potřebují, aby to ti rodiče sami vzdali...*“ Také má někdy pocit, že snaha od rodičů by mohla být větší než si jen vyřídit dávky. „*Jsme měli dvě romské holčičky a to taky jako jsem nechápala, když mi sociální pracovnice říkala, že maminka se snaží, vyřizuje si dávky.*“

Už je nedám

Na práci přechodných pěstounů je hlavní připravit dítě na odchod. Ne vždycky je ale snadné dítě opustit. „*No poprvé jsme uvažovali hned u prvního, že si ho necháme. Vlastně rok trvalo, než našli pěstouny. Vždycky, když se někdo našel tak z toho vycouval, nemohli najít rodinu...*“ Dále Dana popisuje, že je ještě obtížnější, když je u ní dítě déle. „*...když máte doma miminko z porodnice a v roce, že ho máte předat, furt jsem zvažovala, jestli mu to můžu udělat...*“, „*...on byl u nás ten rok a půl a to už tenkrát ...*“ U přemýšlení nad loučením Danu napadaly myšlenky na ponechání si dítěte. „*...pořád se to tak ve mně přesýpalo, hned jsem se přikláníla k tomu, hned zas k tomu...*“ Když se jí na její rozhodnutí zeptal manžel... „*A já jsem říkala, ty já fakt nevím. A on říká, tak nic, nejsi stoprocentně rozhodnutá, tak zůstanem přechodňáci.*“ ...a s rozhodnutím jí pomohl. Další takové rozhodování pro Danu přišlo o pár let později. „*No kluci, ti taky byli u nás vlastně rok a čtvrt, když to maminka vzdala a tak nějak jsem potom, no to bylo přesně rok a čtvrt, když jsme odjížděli od nich, když maminka řekla, že to nezvládne...*“, „*Takže už jak jsme je tenkrát odváželi, jak ta maminka to fakt jako vzdala, tak v autě mě proletělo hlavou, že už prostě je nedám, no. Už to bylo takové, že oni byli opravdu na nás navázaní a nevím, jak by to jako nesli.*“ Pouto ke klukům se prohlubovalo čím dál víc a toto rozhodnutí přišlo v době, kdy Dana byla na návštěvě a kluky odvezla k mamince. „*A nebyli jsme tam ani hodinu a maminka mi volala, že ať si pro ně přijedeme, prostě, že to nedá, takže hned jsme kontaktovali OSPOD a už jsme frčeli a už to bylo.*“ „*A my jsme teda pak zažádali u*

soudu...“ Když viděla Dana, že to maminka vzdala, měla obavy, aby kluci neskončili v ústavu. „...ten domov je asi ta nejhorší varianta.“ Dana tedy před klukama měla 2x před sebou otázku co dál, jestli dítě nechat jít nebo si jej ponechat, protože už k nim za tu dobu měla nějaké pouto. „...ale my jsme hned první dva... první jsme měli chlapečka, vlastně ten byl u nás rok a půl a druhého jsme měli 14 měsíců, takže 2x jsme přetáhli vlastně ten roční limit.

6.2.2 Rozhovor s paní Valentýnou

Paní Valentýně je 51 let. Pěstounkou na přechodnou dobu byla 3 roky. Nyní má v pěstounské péči pětiletou holčičku, která k nim přišla hned po narození. Paní Valentýna byla mojí druhou respondentkou. Setkaly jsme se v knihovně.

Přehled témat a podtémat

1. První informace o pěstounství

manžel s tím přišel

oni jsou PPPD

zadní vrátka

zájem o PPPD

můžeme vycouvat

2. Nadšení

bylo by to pro mě super

nevěděla, že PPPD existuje

hodně motivace

moc to chtěli

3. Naše vlastní děti

co na to rodina

syn chtěl klid

vlastním jsem nepomohla

mimino na celý den

dceři se to nelíbilo

co na to ostatní

4. Máme na to?

PP = nadlidi

PPPD = obyčejní lidi

my jsme obyčejní lidi

5. Jak jsem se stala pěstounkou

dlouhá cesta
nekonečné
měli pravdu
možná bych to vzdala
neříkali, že můžeme přejít

6. Pokus o návrat

časté návštěvy
návrat do bio rodiny
domů nemůže
chtěli ji
odmítala návštěvy
do vlastní rodiny
od babičky
babička to nezvládla
zasáhla sousedka
skončil v nemocnici

7. Jsou to jiné děti

děti do PP
nebude to tak hrozné
spolu nezvladatelní
hodně ubližoval
nejhorší čas
nešlo to
snažila jsem se

8. NE x ANO

Ústav NE
Ústav ANO
Protiklady

9. Je naše

s láskou to jde
po roce je vaše
ona tady a teď
citové pouto
chtěli jsme ho zachránit

10. Pěstouni nejsou

nebyli pěstouni
tak jsme byli my
přechod do PP

11. Jsme spolu doma

samo to nejde
doma je jí líp
věnuju se jí
potřebuje hodně péče
domácí vzdělávání
vzdělávám se pro ni

Analýza rozhovoru s Valentýnou***První informace o PP***

Jako první s nápadem stát se pěstouny byl u Valentýny její manžel. „*Tak já jsem se dozvěděla právě, že jedni známí... teda přišel s tím manžel, že jeho matka mluvila s matkou těch známých...*“ „... že oni jsou pěstouni na přechodnou dobu.“ Valentýna si nebyla jistá, ale chtěla to vyzkoušet, tak začala přemýšlet o péči na přechodnou dobu. „*Případně se z toho dá vycouvat, kdybysme to nezvládali, tak to asi takhle.*“ Začalo ji to zajímat čím dál víc a dala si se známými pěstouny schůzku. „...*pak jsme si dali párkrát setkání s těmi přechodnými pěstouny, oni nás poinformovali...*“ I když měla Valentýna zájem o něco nového, chtěla mít otevřená zadní vrátka. „*No právě proto, že jsme si říkali, že bysme z toho mohli vycouvat...*“

Nadšení

Valentýna před PPPD pracovala ve škole a manžel si myslel, že když má ráda děti, že by mohla dělat tuhle práci. „...že by to bylo super pro mě, že oni jsou pěstouni na přechodnou dobu.“ Do té doby o ničem takovém neslyšela. „Do té doby jsem ani nevěděla, že něco takového existuje.“ Navštívila tedy známé pěstouny. „...oni nás hodně namotivovali...“ Valentýna moc chtěla zkusit tuhle práci. „My jsme byli pro to docela nadšení, takže jsme moc neřešili...“

Naše vlastní děti

Ke svému nadšení bylo ještě potřeba znát názor ostatních členů rodiny. „...jsme přemýšleli jako tak doma, jestli to nebude vadit dospělým dětem, širší rodině, tak jsme to tak sondovali. Dcera bydlí v druhé půlce domu, už máme i vnouče a syn, ten bude bydlet ve Zlíně teď.“ I když její plán rodina podpořila, dostavily se později obavy ze synovy strany. „Pro něho to bylo těžké. Řekl, že jo, ale potom to pro něho bylo těžké, potřeboval klid na studium.“ Valentýna měla také později výčitky a mrzelo ji, že nebyla na blízku svým dětem při důležitých životních situacích. „Pak já ještě, kdy mě trochu mrzelo, že jsem jim nemohla pomoci těm vlastním, když měli svatby...“ Důvodem toho bylo, že se starala celé dny o cizí děti. „...protože jsem měla doma mimina, nepomohla jsem ani jednomu, ani druhému.“ Když později přemýšlela o přechodu z PPPD do PP, dceři se toto nelíbilo a vyslovila nesouhlas. „Když jsme přemýšleli o tom prvním, že by přišel od babičky k nám, tak dcera nám řekla, že ona tady chce s námi bydlet a vychovávat svoje děti. Jako, hýbe to s tyma vlastnima.“ I když to s nimi Valentýna na začátku řešila... „...spíš jsme jenom tak to okolí zkoumali.“

Máme na to?

Valentýna do té doby, než se zmínil manžel, vůbec nevěděla, že pěstounská péče na přechodnou dobu existuje. O pěstounech dlouhodobých měla mínění, že to nejsou obyčejní lidé. „Myslela jsem si, že jsou vždycky jenom dlouhodobí pěstouni a to jsem si říkala, že to není nic pro nás, protože my nejsme takoví ti nadlidi, kteří to vlastně můžou dělat...“ Má pocit, že přechodná péče je pro lidi obyčejné. „...jsme obyčejní lidi a že bysme možná mohli zkusit tady tohle, když to existuje.“ Ať už je pěstounská péče dlouhodobá nebo přechodná, jsou oboje záslužnou činností. Valentýna to vidí jinak a i proto se rozhodla pro pěstounskou péči na přechodnou dobu. „...že dlouhodobí pěstouni jsou nějakí jako jináci lidi, co my nejsme, jo.“

Jak jsem se stala pěstounkou

Valentýna popisuje cestu k pěstounství jako dlouhou cestu. „*Cesta k pěstounství byla strašně dlouhá hlavně.*“ Kolikrát si říkala, že to pro dlouhé čekání vzdá a jestli má ještě počítat s tím, že by k nim nějaké dítě přišlo. „*Už jsme nevěděli, jestli to ještě máme vydržet. Od podání žádosti to trvalo rok a půl.*“ „*A příprava mi přišla docela dobrá.*“ Na přípravném školení ji nejvíce zaráželo, jaké děti jdou do pěstounské péče a jak o nich na školeních mluví. Valentýna si myslela, že je chtěli připravit na nejhorší, ale později pak sama poznala, jaké děti do pěstounské péče jdou. „*Pak jsem přišla na to, že měli pravdu a že nás asi nechtěli strašit moc, když nám všechny ty specifika vyjmenovávali a připravovali nás na ně.*“ Zjistila, že kdyby jim tenkrát už hned řekli úplně všechno, že by ji to odradilo. „*Protože kdyby nám do hloubky asi řekli, jaké to je, tak možná bych to ani neunesla v té přípravě...*“ Nejhorší pro Valentýnu bylo... „*Chování těch dětí. A prostě i teď vidím v té dlouhodobé pěstounské péči prostě každodenně úplně ty specifika, jak je všechno úplně jiné, než jsme měli s vlastníma dětima...*“ Některé děti, když se pro ně nenajdou vhodné pěstouni, musejí u přechodných pěstounů zůstat déle. Valentýna o této možnosti věděla, ale o přechodu do PP s nimi nikdo nemluvil. „*Ano, to říkali, že by u nás to dítě mohlo zůstat dýl, ale neříkali o tom, že je ta možnost, že u nás může jít do dlouhodobé pěstounské péče, to ne.*“

Pokus o návrat

Valentýna popisuje návštěvy holčičky se svými rodiči. „*Ze začátku byly kontakty co 14 dní, jednou jsme jeli my k nim, jednou oni k nám.* Sociální pracovníce zvažovaly holčiččin návrat do rodiny, protože k tomu přispívaly jejich nové podmínky. „*Ještě se dokonce zvažovalo, jestli třeba se tam k nim nevrátí, protože si našli nový byt, ale postupem času jak se víc poznávali, tak se vidělo, že prostě, že není možné, aby k nim šla, že by na to neměli.*“ Takže domů se vrátit nemohla. „*Ještě má aj 3 starší sourozence. O ty se taky matka nestará, ale velké naděje si vkládali do toho otce, protože tento je jiný, ale stejně to nevyšlo a holčičce to hrozně uškodilo, protože ji to znejišťovalo.* Rodiče stále mluvili o tom, že si ji vezmou a to ji znejišťovalo, protože už měla oporu a blízkost své pěstounky. „*A ještě pořád, až už měla tak 3 – 4 roky, oni ještě vedli řeči <už budeš u nás> a oni si pro ni chystali pořád doma věci.*“ I přes nespokojenost dítěte musela Valentýna plnit své povinnosti pěstounky na přechodnou dobu. „*...a ona odmítala jít na ty kontakty a já jsem dostala příkaz, <prostě nějak ji tam dostat musíte>.* Kontakty se konečně upravili na 1x za půl roku a konečně je v klidu.“ Pokus o návrat se uskutečnil i u prvního dítěte, chlapce,

kterého měla Valentýna v péči. „*Nejdříve byl jeden chlapec v přechodné, to byl chlapec od miminka do jednoho roku, on šel k babičce.*“ Nakonec musel od babičky odejít. „*Tam to bylo hodně nešťastné, už je od ní odebraný a je u dlouhodobých pěstounů, konečně.* Babička péči nezvládala. „*Babička byla mladší než já, ale neměla na to. Až skončila mateřská, tak na něj úplně kašlala. Divím se spíš, že sociálka na něco nepřišla dřív, co se tam děje.*“ Jediným štěstím bylo, že sousedka se nebála a zasáhla. „*Teda sousedka, kamarádka té babičky, měla vedle jejich domu kadeřnictví a ona občas slyšela, co se tam děje a pak ho i viděla jak je zbitý a řekla jí, že s ním musí zajít k doktorovi.* Chlapec také po tomto skončil v nemocnici. „*A ona s ním šla k doktorovi a ten doktor to uviděl jak je zbitý, tak šel chlapec hned do nemocnice, pak se dostal k pěstounce na přechodnou dobu.*“

Jsou to jiné děti

Na školeních pro pěstouny Valentýnu zaráželo, jaké děti jdou do pěstounské péče, jsou to snad jiné děti, než ty, co znala? „*Nevěřila jsem tomu vlastně, když nám tam říkali ty specifika těch dětí v pěstounské péči a tak.*“ Myslela si, že to není možné, že ji to neodradí. „*Jsem si to jakoby sama pro sebe zlehčovala a říkala jsem si, že tak hrozné to určitě nemůže být, že to bude v pohodě...*“ Popisuje ale sama zkušenost o tom, že ty děti jsou trochu jiné. „*Pak byli sourozenci. Dva a pět let. To jsem prostě v životě nic horšího nezažila.*“ Chlapci byli spolu nezvladatelní a Valentýna potřebovala pomoc. „*Ten starší musel jít ke druhým přechodným, nezvládali jsme oba.*“ Popisuje, jak hodně uměl ublížit malý chlapec. „*Ten mladší hodně ubližoval, nos mě rozbil, přední sklo na autě, hodil do něj kámen, vidličku mě vrazil mezi žebra, maminka moje se ho úplně bála, měla 90 roků, vzal ji palicí po hlavě. Hrůza.*“ Období, kdy měla v péči tohoto chlapce, popisuje jako nejhorší čas. „*To byl nejhorší čas mého života.*“ Valentýna mu nechtěla ublížit, ale nakonec to nezvládala a i tento chlapec musel odejít. „*...už jsem to nezvládala.*“ I když se snažila. „*Jako je to hrozné, měla jsem pocit sama ze sebe, že veškerá snaha marná...*“

ANO x NE

Asi málo pěstounů snáší dobře, když dítě od něj odchází do ústavu. Valentýna to měla v případě holčičky úplně stejně. „*...jsme si nedovedli představit, že by šla do dětského domova a to byl důvod pro nás, to hlavní.*“ Bohužel se během své zkušenosti s pěstounskou péčí na přechodnou dobu setkala i s tím, že si oddechla, když dítě od ní odcházelo do ústavu, protože už to nezvládala. „*U nás byl 8 měsíců, pak šel do dětského domova za svými sourozenci...*“ I tato situace jí ale nebyla lhostejná a jak říká, těžko se jí

rozhodovalo. „...úplně těžko se mi to říká, a úplně těžko se mi tehdy rozhodovalo, ale ... v jednom případě jsme vlastně kluka poslali do dětského domova a v druhém případě, aby nešla do dětského domova, tak jsme si ji nechali. Takové protiklady, ale prostě to fakt nešlo.“

Je to naše dítě

Děti v náhradních rodinách můžou mít různé komplikace. O těch Valentýna slyšela v přípravě a tuto zkušenost má i s chlapcem v přechodné péči a přesvědčila se o obtížnosti některých případů. Popisuje ale i zkušenost, že s láskou to jde. „...to se dá unést vlastně jakoby, až ve vztahu s tím dítětem.“ Tento vztah měla Valentýna s holčičkou hodně pevný... „My jsem měli vlastně holčičku rok doma a už jsme k ní měli takový vztah...“ že si nedovedla představit, že by šla do ústavu. Ona byla tady a teď. „Všechno ostatní v ten moment bylo úplně na jiné koleji.“ Valentýna už cítila, že je jejich... „Vztah s ní jsme měli hodně navázaný.“ Když se Valentýna později dozvěděla, že chlapec, který byl odebraný od babičky, je v nové pěstounské péči na přechodnou dobu a jak to dopadlo ve vlastní rodině, do které od ní odcházel, byla z toho velmi zklamaná. Přemýšlela, že by si vzala chlapce už jako pěstounka. „...pak jsme ještě i my přemýšleli o tom, jestli bysme si ho nemohli přibrat k té holčičce, ale to nešlo, protože on je strašně rychlý a holčička zase pomalá a bylo by to hodně náročné, tak jsme to po pár pobytech u nás vzdali a nakonec se mu našli dlouhodobí pěstouni. Už to taky vypadalo, že půjde do dětského domova a úplně na poslední chvíli se pro něj ti dlouhodobí našli.“

Pěstouni nejsou

Holčičce hrozil dětský domov... „Protože zrovna nebyli žádní volní pěstouni ani v našem kraji, ani v jejím, ani v dalším sousedním a taky byly právě tak časté kontakty s rodiči, že by si asi nikdo na to moc netroufal a ještě ta diagnóza špatná, taková anamnéza jako rodinná.“ ...Tak se Valentýna rozhodla, že když nejsou pěstouni, tak jsou oni. V tomto režimu už byla zajištěná a navíc k tomu přispěl upevňující se vztah s holčičkou, která měla takovou diagnózu. „Spíš mentální a nemoci taky vlastně ještě k tomu, takže jsme si říkali, že když žádní pěstouni nejsou, tak jsme byli my.“ A přešli z PPPD do PP. „...takže z té přechodky jsme jako šli do dlouhodobé.“

Jsme spolu doma

Nyní už jako dlouhodobá pěstounka popisuje, jak se jí daří s holčičkou. „...s vlastníma dětma, s těma nám šlo všechno samo a mám pocit, že tady nejde samo nic, protože všechno

bud' musíme nějak podporovat, nějak řešit a tak.“ Valentýna se holčičce hodně věnuje a je spokojená. *„Já jsem spokojená, jsem s holčičkou doma, potřebuje to.“* Zdravotně na tom není dobře, proto školku navštěvuje občas. *„Chodí sice do školky, je hodně nemocná, ale pořád máme ještě doma tolik aktivit, co potřebuje...“* Potřebuje hodně péče. *„...třeba vývojovou stimulaci, logopedii, potom ještě rehabilitaci s nožičkami.* Díky jejímu zdravotnímu stavu zvažuje Valentýna do budoucna domácí vzdělávání. *„Ona se ve školce nic nenaučí, tam jde jako chvilku, že tam je s dětima, ale tam nic nepobere, na to ona potřebuje svůj klid a světlou chvilku. Přemýšlím i nad domácím vzděláváním pro ni. Ale trochu jsem si říkala, že kdybych dělala to domácí vzdělávání a ona nezvládala, tak pak za to budu já? Aby mě pak někdo neřekl, co s ní doma děláte?“* Valentýna sama se doma také vzdělává, aby péči zvládla bez pomoci a vzdělává se pro ni. *„...to ne, všechno sama. Na tu neurovývojovou stimulaci jsem měla online kurz jako v rámci vzdělávání pěstounů, takže jakoby vždycky, co je potřeba, na to si udělám to vzdělávání a tak. Dává mi to smysl.“*

6.2.3 Rozhovor s paní Saskií

Paní Saskii je 56 let. Pěstounkou na přechodnou dobu byla 7 let. Nyní má v pěstounské péči tříletou holčičku, která k ní přišla hned po narození. Paní Saskie byla mojí třetí respondentkou. Navštívila jsem ji u ní doma.

Přehled témat a podtémat

1. Zájem o PP	2. Změna zájmu
vždycky chtěla být pěstounskou	PPPD místo PP
mít velkou rodinu	zkusíme, kdyžtak skončíme
nebyl prostor	rozhodnutí pro PPPD
někoho přibrat	jsme přechodníci
už máme prostor	zájem ostatních
první informace	chtěli by, ale mají ale

3. Vzdělávání je dlouhé

nekonečná cesta
příprava dobrá
nepřipraví na všechno
nepřipraví nikdo

5. Nová rodina

náročné, ale radostné
budoucnost
už je taky rodina
našla se rodina

7. Jednání úřadu

OSPOD ji chtěl k matce
protahující se jednání
OSPOD nechce osvojení

9. Ústav nechceme

věděli jsme, že ústav ne
do ústavu nedáme
nepřijatelné
zůstala by

4. Nejsme staří!

nesmrtelnost
věk neřeším
každý rok je dobrý
věk

6. Romské dítě

poloromka
nemohla s ní být
cikán nepřekročí práh
nepřijetí

8. S miminem není dovolená

pěstouni nejsou
PPPD je zaneprázdněn
konečně dovolená
PPPD má málo času

10. Dobře, že už nejsou

týden v KÚ
necitlivý přístup
konec KÚ

11. Přijetí rodičů našich dětí

píšeme si
kontakt s otcem
ostatní děti má
maminka ji chtěla
velká snaha matky
moc ji chtěla
návrat k mamince
promarnila šanci
maminka detox
musí být čistá
nechtěla k matce
zůstala přes noc

13. Správný čas

správný čas
čím dřív, tím líp
v půl roce lepší
za rok je vaše
ten pravý čas

12. Pomáháme

dobročinnost
jsme dlužníci
pomůžeme jednomu
pomoc SAS
rodina pomůže
sociální pomoc
musím jí pomoci
nevyužila pomoc správně
spořila jsem pro druhé

14. Spolu to zvládneme

máme hodnoty
držíme spolu
dám to
citlivý přístup
doma je doma

Analýza rozhovoru se Saskii

Zájem o PP

„O pěstounství jsme s tím mojim uvažovali víceméně vždycky. Chtěli jsme mít velkou rodinu, já jsem chtěla mít 8 dětí tak, jako moje babička.“ Uvědomovala si ale, že pěstoun potřebuje dítěti zajistit pokoj a prostor, který neměla. *„Podařily se nám 3 děcka a protože jsme bydleli v bytě, tak jsme o tom jenom tak čas od času mluvili, ale v třípokojáči kapacita byla naplněná.“* Myšlenku na pěstounství, ale Saskie dál uchovávala v sobě. *„...ale vždycky jsme si pak říkali, bylo by fajn, když už máme velké ty svoje, nějaké ještě přibrat.“* Později se změnila Saskiina bytová situace u tuto myšlenku mohla uskutečnit. A tak se šla zeptat na pár prvních informací na OSPOD. *„Pak jsme se přestěhovali sem, měli jsme velký barák... Zašla jsem na OSPOD a protože to byl rok 2013 a začínala přechodka, tak lehce nás začli jakože směřovat...“*

Změna zájmu

Z původního plánu stát se pěstounkou trochu Saskie upustila. *„...že už máme ty děcka dospělé a že by to bylo fajn, tak jsme začli sledovat tu přechodku a říkali jsme si proč ne...“* Saskie v tom viděla dobrý úmysl a chtěla to zkusit. A kdyby to nebylo přesně to, co chtěla, mohli by to ukončit. *„...pomůžeme více děckám, je fakt, že už máme ty roky, a kdyby náhodou, můžeme to kdykoliv skončit.“* Rozhodla se s manželem teda pro přechodnou péči a stala se pěstounkou na přechodnou dobu. *„Tak jsme si řekli jo, půjdem do přechodky a od toho dlouhodobého jsme tak jako ustoupili a po roce a půl toho proškolení a prověřování jsme byli zařazeni 2015 jako přechodní pěstouni v květnu a v červnu jsme si přivezli první holčičku.“* Protože se odstěhovali na vesnici, bylo nemožné, aby si sousedi nevšimli, že je u nich malé dítě a projevíli zájem. *„Já, protože jsme na dědině, a když jsme začali dělat přechodku, tak všichni <uau> a ty mladé mamky se zajímaly. Jdeme do školky a ptají se.“* Měla za to, že by i viděla rodiny, které by pro pěstounskou péči byly vhodné, kde by se děti měly dobře a že by i někteří chtěli, ale... *„A Ivi, první co je < Ježíš, můj by do toho nikdy nešel... a já bych nechtěl bio rodinu...> a znám, kdo by byl fakt skvělá rodina pěstounská, ale vždycky to fakt skončí tady na tomto, takže toto jsou dva důvody proč ne a třetí je ten čas, to vyřízení.“*

Vzdělávání je dlouhé

Doba vzdělávání byla pro Saskii strašně dlouhá. *„Je to katastrofa, my rok a půl jsme vlastně čekali, je to strašně dlouhá doba. Ale je ta délka toho proškolení fakt hrozná.“*

Zároveň ale školení popisuje jako dobré, zajímavé a vzpomíná na něj ráda, i když jak ze zkušenosti říká, nepřipraví na všechno. „*Já teda na přípravu vzpomínám fakt ráda, jo. Samozřejmě, příprava nikdy nepřipraví na všechno, to je nereálné, ale bylo to zajímavé, dozvěděli jsme se spoustu věcí, spoustu jsme se nedozvěděli, protože nakonec je to všechno úplně jinak.*“ Popisuje také, že se mluvilo o možnosti, že u nich může zůstat dítě déle, když se pro něj nenajde rodina, ale ona nad tím nijak nepřemýšlela. „*...o tom se určitě mluvilo. A možná proto, že jsme úplně první uvažovali o tom dlouhodobém pěstounství, že jsme tomu nepřikládali takovou váhu.*“ O zkušenosti s druhou holčičkou a její maminkou Saskie říká: „*A na toto tě Ivo nepřipraví nikdo, žádná příprava.*“

Nejsme staří!

V každé rodině se většinou uvažuje o věku, pokud už jsou rodiče starší. U pěstounů to není jinak, někdo věk řeší, někdo ne. „*Ivo, my jsme nad tímto úplně...jako ano samozřejmě, taky jsme...nejsme nesmrtelní. Nebo ty nemoci, můžou přicházet, ale nepřiložili jsme tomu až takový důraz...že jsme staří to by nešlo.*“ Saskie si určitě uvědomovala svůj věk, když se rozhodovala přejít z PPPD do PP, ale má jasno v tom, že ústav je ta nejhorší varianta. „*Spousta pěstounů říká, že to nemůžou udělat jo, ale my jsme si říkali, každý rok, co bude tady a nebude v děčáku, je pro ni dobrý. Ale je fakt, že ten věk jsme až zas tak neřešili*“

Nová rodina

S předáváním dětí u Saskie nebyl problém, pokud se předávalo do rodiny. „*My jsme s tímto neměli problém, že bysme dítě nepředali dál, pokud to bylo do rodiny. Předávali jsme zpátky do biologické, předávali jsme do adopce, předávali jsme pěstounům.*“ Situace popisuje dokonce jako radostné, náročné, ale radostné, když vidí, že dítě jde za lepší budoucností, což bylo pro ni smyslem její práce a pomoci. „*Je to náročné, je to těžké, ale zároveň radostné, fakt radostné. Když vidíš, že to dítě má budoucnost, že jde někam dál, tak to člověk přijme. V podstatě jsme se aj těšili na to, až to konečně přijde ta nová rodina.*“ Když si později nechala poslední holčičku pro její neumístění, byla pak holčička pro ně už taky rodina. „*A to je dobře, holčička zapadla mezi ty naše děcka a to je fajn.*“ V jiném případě se k Saskii vrátila druhá holčička, která už u ní jednou byla. Vrátila se k mamince, ale později se zase objevila u Saskie i s maminkou. „*holčička šla k nám. Pak se pro ni našla pěstounka.*“

Romské dítě

Saskie do pěstounské péče přešla kvůli neumístění poloromské holčičky. „*Je to poloromská holčička. Mamka holčičku popřela, protože ji čekala s romem, takže nesledované těhotenství, nechala ji v porodnici.* Saskie popisuje, že maminka holčičky nebyla v lehké situaci a neměla podporu ani od své vlastní matky a uvědomuje si obtížnost situace matky. „*...bylo od začátku vidět, že ta mamka ju nechce, bylo to pro ni těžké, že by holčičku nepřijala celá její rodina. Mamka předtím bydlela v domku u svojí mamky a ony nebyly v lásce, jo. Ta babička tvrdila, že cikán jí nepřekročí práh jejího domu. Tam nebylo přijetí té holčičky.*“

Jednání úřadu

Do situace dětí, které se narodily nechtěně, vstupuje OSPOD. Saskie situaci u holčičky, kterou si vzala později do pěstounské péče, popisuje jako sanaci a tlačení mamky. „*...mamka ju nechala v porodnici, tak OSPOD samozřejmě nastoupil, jsou tam bráchové, adoptce by nebyla vhodná, takže mamku tlačili a pracovali s ní jako jo, takže se sanovalo, sanovalo, sanovalo a oni na ňu tlačili...*“ „*a víš Ivo, je to mamka, a když je na ni ten tlak, tak ona jakoby jo, ona nemůže říct, já ju nechcu...*“ Mamka holčičku nechtěla a dala by i souhlas k osvojení, ale s tím nesouhlasil úřad, protože měla holčička dva bratry, o které se mamka starala. „*Tam jsme věděli, že do osvojení ne, že ten souhlas jako mamka by aj dala, ale jsou tam dva bráchové a to se nelíbilo OSPODu, ten pro to moc nebyl.*“

S miminem není dovolená

Saskie prožívá situaci, kdy není pro holčičku vhodná pěstounská rodina. Ve své vlastní rodině není přijata a s adoptí nesouhlasí úřady. „*...takže už se vědělo, že zpátky do rodiny ani do adoptce ne, ale pěstouni nikde.*“ Saskie si v období přemýšlení nad přechodem do pěstounské péče uvědomovala, že jako pěstounka na přechodnou dobu, nemá tolik volného času kolik by chtěla mít. „*...když jsme šli do přechodky, tak jsme neměli ani jedno vnouče a za těch 7 roků se nám narodili 3 vnoučata. My jsme na jaro předali chlapečka a s tou naší první vnučkou jsme jeli na Pálavu pod stan, to bylo super a říkáme <a za rok jedeme zas>. A co myslíš, že bylo za rok? My jsme na ty ostatní vnoučata už neměli tolik času.*“ Přejít do pěstounské péče byla vidina větší svobody, plánování a dovolené. „*A chcem si užívat ty vnoučata a když ta holčička by tady zůstala, tak můžem plánovat cokoliv a jestli pojedem s třema nebo čtyřma, no dyť je to fuk.*“

Ústav nechceme

Saskie hned od první myšlenky na pěstounskou péči věděla, že do ústavu by dítě nikdy nedala, proto také se nakonec stala pěstounskou. Když šlo dítě do rodiny, prožívala to jako těžké loučení, ale zároveň radost. „*Ale pokud by tam byl fakt ústav, tak jsme věděli, že to je pro nás nepřijatelné, že to nikdy nepřijmeme. I kdyby to dítě bylo jakékoliv, tak prostě do ústavu ne. To jsme věděli oba od začátku, že prostě ne, že to nedáme. Takže to je těžké, do ústavu fakt jako....Takhle jsme to měli nastavené, že kdyby tohle nastalo a nebylo jiné řešení, tak že to dítě zůstane.*“ Proto také nepřikládala velkou váhu tomu, že u nich může dítě zůstat déle, když se pro něj nenajdou vhodní pěstouni a hrozil by ústav. „*My jsme fakt od začátku věděli, že je pro nás ústav nepřijatelný, tečka.*“ *Takže jsme pořád jeli v takovém tom, kdyby se to stalo, nedáme ho.*“ A stalo se to a Saskie byla rozhodnutá od samého začátku, že to dítě nedá. „*Stalo se nám to hned u druhé holčičky, desetiměsíční, FAS, byla plně krmená sondou a na to tě příprava nepřípraví. A přišla k nám a my jsme věděli, že pokud se pro ni nikdo nenajde, protože toho měla moc, jo, že u nás zůstane.*“

Dobře, že už nejsou

Další prožívání pěstounství byl pro Saskii týden v kojeneckém ústavu. „*Ale v tom kojeňáku Ivo hrůza, týden jsem tam bydlela.*“ Učila se pečovat o dítě krmené sondou a musela se tam nastěhovat. Protože věděla, že holčička půjde k ní domů, začala s ní zacházet jako doma. „*...vzala jsem ji na ruky a sestřička <no nenoste ju, ona na to není zvyklá> chtěla jsem ji uspat, <no neuspávejte ju, ona musí spát sama, tak si chvilku poplače a usne>, tá tam řvala.*“ Saskiin názor na ústavy tato zkušenost ještě více utvrdila v tom, že je dobře, že ústavy pro malé děti svou činnost ukončily. „*...měly na to čas, ale ony jely v tom módu, chvála Bohu, že ty kojeňáky skončily, protože ony to ani už nechtěly dělat, ony věděly, že už končí.*“

Přijetí rodičů našich dětí

Pěstoun, aby bylo spokojené dítě, musí umět přijmout i jeho rodiče, komunikovat s nimi, navštěvovat je. Saskie je dál v kontaktu i s přechodnými pěstouny a ví, kde její pěstounské děti jsou a jak se mají. „*Zaplat' Bůh fakt se povedlo opravdu každé dítě předat a máme s nimi dál kontakty a dobré vztahy.*“ Poslední holčička, kterou má Saskie v pěstounské péči se kontaktuje s tatínkem. „*...má trošku zlobivého tatku, ale s holčičkou občas nějaký kontakt proběhne, zajímá se.*“ Její maminka se zas až tak nezajímá, přitom... „*...holčička má dva bráchy a o ty se mamka stará.*“ U druhé holčičky probíhaly kontakty pravidelně,

protože maminka ji chtěla zpátky. „*Nakonec se teda vrátila k mamince, ona ji opravdu moc chtěla a snažila se, skvělá pomoc i od OSPODu, ale alkohol byl silnější a za 4 měsíce jsme ji tu měli znovu.*“ Saskie popisuje cítění s maminkou, která se opravdu hodně snažila a které i Saskie hodně pomohla. „*Máma za ní jezdila a moc ji chtěla, léčila se, chodila pak do práce, bojovala s tím, jo, opravdu o ni moc stála. Soud ji nakonec po roce a půl svěřil mámě do azyláku.*“ Předávání bylo pro Saskii nelehké, protože holčička už u nich byla delší dobu a už si na sebe zvykly. „*Předávání pak dlouho trvalo, každý víkend sem za ní jezdila, přes týden byla v doléčovacím centru, chodila do práce a fakt moc chtěla a bylo to náročné mít tady každý týden cizího člověka, ale ta holčička na ni nakonec visela.*“ „*V září se vrátila k mamince. Jezdili jsme za ní na návštěvy, nebyla jsem si jistá, jestli to všechno zvládne.* 26. prosince mi volala <prosím tě, zachraň mě, oni mi chtějí sebrat holčičku>.“ Saskie věděla, že to není dobrá situace, ale také si uvědomovala, v jakém stavu matka může být a že má s sebou holčičku. „*Jsem věděla hned, že to je všechno v prdeli. Ivo, ale spojí se všechno na světě.* 26. prosince jsem volala na Detox v Olomouci, vysvětlila situaci, řekli mi, že musí být čistá a že je svátek. Nakonec jsme volali do Šternberku, ona tam měla nějakou doktorku, která nás vyslechla a řekla, že to zajistí, ale matka musí být čistá.“ Saskie už s touto maminkou a její dcerou měla takový vztah, že nedokázala odmítnout jí pomoci a nechali ji u sebe přes noc, aby ji druhý den mohli odvézt na léčbu. „*Takže tady tu noc nakonec spala, tady scény, protože byla ožralá, holčička k ní nechtěla, teď žárlivost. Nicméně ráno jsme ji odvezli a holčička šla k nám.*“

Pomáháme

Pěstounská péče je jistý druh pomoci ostatním, a i když ještě Saskie nebyla pěstounkou a pouze nad tím uvažovala, ráda posílala příspěvky na dobročinnost a dárky do dětských domovů. „*A když byly Vánoce, tak jsme posílali do dětských domovů příspěvky a dárky a sledovali jsme to z povzdálí...*“ Měla také pocit, že je životu velkým dlužníkem. „*Vždycky jsme si říkali, že jsme do života hodně dostali... a že bysme měli něco do života vrátit.*“ Chtěli to vrátit tím, že si vezmou do pěstounské péče jedno dítě. „*Tak jsme to pojali tak, že pomůžeme do života jednomu dítěti, jo, tečka. Jednomu.*“ Další pomoc, o které Saskie hodně mluví a chválí je pomoc SAS, která pomohla mamince od holčičky, která u Saskie zůstala. „*...pomáhá jí SASka, sehnala jí bydlení, takže nějak jí pomáhají...*“ Také Saskiina rodina si hodně pomáhá, což Saskie poznala při dilematech při přechodu z PPPD do PP. „*...jsem řekla <a nejsme staří?> a co bylo pro mě takové úlevné, tak naše dcera <Ježíš, mami, co furt řešíš, kdyby se něco stalo, tak se o holčičku postaráme> a snacha do toho*

přikyvovala. “ U druhé holčičky, která se vrátila k mamince do azylového domu, Saskie velmi oceňovala sociální pomoc. „*Všichni se snažili jí pomoci, my jsme ji podporovali a ta sanace, ta pomoc té biomatce byla opravdu dobrá a ona aj sama chtěla.*“ Když maminka volala, aby jí Saskie pomohla, neváhala a hned podala pomocnou ruku. „...*<přijedeš pro mě?> Jeli jsme na domluvené místo, dovezli jsme je k nám a první, co chtěla, tak aby se to nedozvěděl OSPOD, abychom ju jenom zachránili, protože ona se dá dohromady.*“ Aby maminka byla střízlivá a mohla odjet druhý den do léčebny, chodila s ní Saskie kolem domu. „...*Při tom si vyhrnula rukávy a řekla mi, <vidíš, jaká jsi kráva, tady jsou ty tvoje peníze>. Jsem si vyřídila mateřskou, dnes už to nejde, ale ona by ji stejně nestihla vybrat, ale bylo to všechno oficiálně, Strop o tom věděl a tak jsem ty peníze spořila, aby si pak ona mohla s holčičkou zaplatit kauci na nový byt a ona si nechala potetovat ruce.*“ Saskie zažila velké zklamání, že maminka nevyužila pomoc správně a Saskie spořila pro cizí lidi. „*A to mě hodně mrzelo, že s tím tak naložila a nezvala si byt.*

Správný čas

V životních situacích musíme čelit různým rozhodnutím a někdy čekáme na ten správný čas. Jedním z nich pro Saskii bylo rozhodnutí stát se pěstounkou. „...*děcka už byly skoro dospělé, tak jsme si říkali, že možná teď je ta doba, kdy bysme mohli.*“ Další správný čas pro Saskii je předávání dětí. Čím déle u nich dítě je, tím hůře se s ním potom loučí. „*My jsme se ptali pořád. Já prostě jak projde půl roku, já už se na OSPODu ptám, co bude dál? Jde do rodiny? Protože předávat dítě od deseti měsíců nahoru, to je katastrofa, jo, tam je separačka, to jsme zažili tolikrát, že to je fakt tak těžké. Pro oba, ale i pro nás, protože, když vidíš, že fakt jako je už navázané na nás, jo? Ten desátý měsíc je fakt jako... my jsme měli ty miminka a to vidíš, jak to miminko se daleko líp by předávalo v půl roku a ty desetiměsíční a dál, kdy ono se prostě nechce pustit, takže to je fakt těžké.*“ Pro obtížnost předávání si Saskie myslí, že je lepší dítě předávat po půl roce. Holčička, která k Saskii přišla jako poslední, u nich už byla delší dobu, už s ní měla Saskie navázaný vztah a nebyli pěstouni. „*A tak jsme tady seděli s tím mojim a říkáme a není právě teď ten čas? Nezůstane holčička u nás? Nerozsekne to dřív, než do toho budem dotlačeni situací? Jsme říkali, my rozhodně nechceme tlačit a pokud s tím někdo bude mít problém a bude pro holčičku rodina, tak rozhodně nepůjdeme přes mrtvoly, ale holčička pak bude ještě starší a to pak bude hodně těžké.*“ Saskie říká, že za rok si pěstoun na dítě zvykne a už je jeho.

Spolu to zvládneme

Saskie má ve svém životě velké hodnoty a pevnou rodinu, proto měla za to, že by mohla pomoci dítěti bez rodiny. „...dostali jsme tři zdravé děcka, dostali jsme stabilní vztah, s děckama našima nebyly žádné problémy...“ Má rodinu, která drží při sobě. A když zvažovala přijetí poslední holčičky, radila se s celou rodinou a snacha s dcerou hned nabídly pomoc. „A když se něco takového stane, tak se to nějak řešit bude a ještě asi pro nás bylo takové úlevné, když snacha i dcera,.. jako se všema jsme to tady řešili, protože jsme rodina a o všem se tady mele.“ I v případě, kdy si Saskie jela pro druhou holčičku do KÚ a poprvé ji viděla, věděla, že to dá, že to spolu zvládnou. „Přijeli jsme do kojeňáku, tenkrát končící kojeňák ve Valmezu, holčička ležela na zemi, podívala se na nás a já jsem věděla Ivo, že to zvládnou. Dojeli jsme domů a za tři týdny jedla lžičkou, když to nesnědla, dokrmilo se sondou, ale v klidu.“ Doma je doma a hlavně Saskie k holčičce měla klidný a citlivější přístup, než viděla v KÚ. „Všechno to bylo o nošení, mazlení a krmení v klidu a rok a půl to tady bylo všechno jenom o holčičce, začalo k nám jezdit Educo, všechno jsme zvládli.“

6.2.4 Rozhovor s paní Štěpánkou

Paní Štěpánce je 44 let. Pěstounkou na přechodnou dobu je 2,5 roku. Nyní má rok a půl v pěstounské péči na přechodnou dobu dvou a půlletého chlapce a stále nejsou vhodní pěstouni. Paní Štěpánka byla mojí čtvrtou respondentkou. Navštívila jsem ji u ní doma.

Přehled témat a podtémat**1. PPPD**

první info o pěstunech
něco už o pěstunech věděla
chci být PPPD

2. Proces před PPPD

čas má smysl
urychlit proces
zvýhodněné profese
ukázkové předání
pěstouni nejsou
ideál PPPD

3. Práce s dětmi

práce v rodinném centru

zkušenosti s dětmi

podle plánu

já jsem připravená

pořád jsem připravená

nezahodím svoji práci

máme dělat svoji práci

4. Hlídám děti

hlídala děti pěstounů

zlobivé děti

neposlušné byly její

hlídání mi stačí

jen hlídám

jsem teta ne máma

jsem jen teta

sem tam pohlídá kamarádka

5. Finance

pěkná výplata

finanční zajištění

půjdu dolů

6. Chybí táta

bez partnera

chybí otec

kluci ho potřebují

chtěl by tatku

s chlapem rozkvet

musím ho od něj odtrhnout

7. Citové pouto

pouto bylo, ale musel jít

ještě je smutno

jsem s ním dlouho

pouto roste

8. Má toho moc

opozdění

lekli se

spokojené děcko

nese si balík

posunul se

9. Potřebuje péči

věnuje se chlapci
nemůže do školky
ještě potřebuje péči
školka není pro něj
péče na celý život

10. Ústav NE

hrozí ústav
představa o umístění do ústavu
ústav bych nedala
nedám ho tam

11. Umí si představit ústav

pochopil by
dá se to vysvětlit
nedá se to vysvětlit

12. Péče 24/7

únava po půl roce
jsem na něj sama
břemeno
unavená

13. Těžké loučení

chtěl odejít?
neměl se vracet
nedělá se to
nechtěl k ní
bylo to na mě moc
byl to můj chlapeček
už je její

14. Zdolávání překážek

člověk zjistí, že by to zvládl
zvládla jsem to
ukončené, čisté
tady to není čisté
opět dobrý
nemám to vyřešené
snaha neřešit

15. Kdo za to může

stát je viník
 nemá pěstouny, nedrží slovo
 stát sám neví
 podraz od státu
 zrada
 další zrada

16. Víím, co chci a co nechci

nechtěla dítě na stálo
 ne on, ale ona mě nechce
 fakt to tak chceš?
 nechci ho tam dát
 nechci si ho nechat
 nechci to tak dělat
 nechci ublížit
 nechtějí je tam dát

17. ?

co s ním bude?
 nejistota
 co udělám?
 co dál?
 smíření se situací?

18. Moje vlastní

spokojená, že mám dvě
 můžu to po nich chtít?
 mám na to právo?

Analýza rozhovoru se Štěpánkou**PPPD**

Štěpánka měla povědomí o tom, že nějaké pěstounství existuje i tak se o té své práci pěstounky dozvěděla jinak. „*V podstatě první věc, která mě k tomu vedla, ...vlastně, když začalo přechodkářství, tak jsem viděla reklamu na to <i>ty se staň pěstounem</i> a tam bylo o té přechodce jako a tady toto.*“ „*...jsem věděla, že nějaké pěstounství existuje, znala jsem nějaké pěstouny a tady toto všechno a když jsem viděla tu přechodku, tak říkám, tak toto chcu dělat.*“ Štěpánka již ze své zkušenosti popisuje ukázkovou pěstounskou práci s prvním chlapcem. „*S prvním chlapcem to bylo jednodušší v tom, že zaprvé to klaplo, tam*

bylo asi 14 dní navíc přes ten rok, v podstatě ukázkové přijala jsem dítě, pak kontakty, které byly nahuštěné po týdnu sa potom rozvolňovaly... Tam bylo ukázkové aj to předávání.“ U druhého chlapce už to ukázkové nebylo. „...už byl v jedné přechodce přede mnou, ale pak vlastně nebyli pěstouni a oni nejsou doted'ka.“ Štěpánka má nějakou ideální představu o předávání dětí do pěstounské péče. „U mě je ideál mít to děcko třeba nějakých sedm, osm měsíců.“

Proces před dítětem

Školení pěstounů, bylo časově náročné. „*Na jednu stranu si říkám, že člověk, který zvládne tady to' toto, tak, že už asi zvládne všechno.*“ I tak si ale myslí, že čas tam nějakou svoji roli a smysl má. „*A to je jedna stránka věci, že ten čas tam asi nějaký smysl má...*“ Má ale za to, že jsou situace, kdy by se proces mohl dát uspíšit. „...*na druhou stranu, když se jedná o to, že prostě potřebuju to dítě někam umístit a vidím, po kontaktu s psychologů, že ten člověk to zvládne, že prostě chce a že je to v pořádku, tak tomu nerozumím, proč to tak trvá. Nehledě na to, že potřebuju teďka to dítě někam umístit...*“ Myslí si, že by mohly být zvýhodněné profese, které s dětmi pracují či o ně pečují. Ráda by se nedostávala do situací, že pěstouni nejsou. „...*by tam mělo být něco takového, nebo aspoň zdravotníci nebo pedagogové nebo někdo, aby to měl zvýhodněné...*“ Délku procesu popisuje jako šílené čekání. „...*aby to nebylo takovéto šílené čekání, protože ty lidi to potom odradí.*“ Nelíbily se jí otázky na dítě a přístup k odpovědi. „*A co mě nejvíc na tom vadí je to, že vlastně když jsem byla já na přípravě, tak nám řekli, že si máme přesně a jasně stanovit jaké dítě chceme, jaké dítě zvládneme a co už ne. Prostě bylo to tam dané stylem, jakože, když si nejste i na jedno procento jistí, tak to dajte, že to nezvládnete.*“ Je přesvědčená, že délka procesu může některé lidi odradit. „*Jsou lidi, kteří čekají na adopci a pořád čekají a nedočkají sa, protože pak sů staří a vzdají to.*“

Práce s dětmi

Štěpánka vždycky pracovala ráda s dětmi a i k pěstounství se dostala touto cestou. „*Mladší dcera tehda měla rok a já jsem pracovala v rodinném centru...*“ O děti se postarat umí a chtěla s nimi pracovat i do budoucna. „*Prostě o děcka se postarat umím, v Kaštánku jsem je hlídala nepřetržitě.*“ I v pěstounství pak pracovala tak, jak se od ní očekávalo, ale pro druhého chlapce nebyli pěstouni. „...*kdyby to bylo ještě do toho roku, já jsem byla připravená ho prostě odevzdat a pohoda, přesto, že už byl v přechodce přede mnou...*“ I když už je chlapec u ní delší dobu a zažila spoustu situací, kdy si kladla otázky, jestli si ho

nenechá, říká, že je stále připravená. „*Nicméně furt su připravená ho odevzdat a věřím tomu, že kdyby šel do té pěstounské péče, ne kdyby šel, ale až půjde do té dlouhodobé péče, tak věřím tomu, že to bude dobré...*“ S tímto druhým chlapcem udělala Štěpánka hodně práce a nechce ji zahodit tím, že chlapec skončí v ústavu. „*...aj doktorka a spousta lidí zírá, kde se dostal za tak krátkou dobu a představa, že toť toto takhle dobře nastartované jako skončí tím, že on skončí v domově?*“ Štěpánka se nesmíří s tím, že by šel chlapec do ústavu a zvažuje si jej nechat, i když na školení pro pěstouny slyšela něco jiného. „*...ale taky na nás apelovali, abysme byli profesionální a abysme pokračovali v tom, co máme dělat a ne v tom, kam nás to táhne, což se strašně lehce řekne.*“

Hlídám děti

Štěpánka v rodinném centru hlídala děti pěstounů. „*...dva nebo tři roky jsem se účastnila vzdělávání pěstounů, že jsem hlídala děti, jo...*“ Viděla, že děti pěstounů mají různá zdravotní i výchovná omezení a zvládala to. „*...hlídala jsem takové ty, které byly, jak bych to řekla, které byly hůř zvladatelné. Že prostě některé děti křičaly, kopaly kolem sebe, neposlouchaly a bylo jedno, jestli to bylo miminko nebo starší děcko nebo takto, prostě patřily ke Štěpánce a ostatní si hlídal někdo, kdo to zvládl, třeba i brigádnice.*“ Jako pěstounka pak měla v sobě nastavené, že děti bude jen hlídat. „*...jakože hlídat a pustit je potom dál a mít nějakou pauzu a pak pokračovat dál.*“ Má nastavené, že jen hlídá i pro případ, kdyby jí některé dítě chtělo říkat mami. „*Já ty děcka přijímám s tím, že je hlídám na čas a pak je pūšťám dál. A pro mě je to taková ochrana, já nejsu ta mám, já su ta chůva, která ho hlídá, jo a pak jde dál.*“ Potom při předávání prvního chlapce jí toto nastavení pomohlo. „*Pro mě to bylo takové uklidnění, jo super prostě funguje to a prostě já už do toho nebudu zasahovat, já tady su, kdyby mě chtěli někdy potkat nebo chlapec mě chtěl vidět.*“ Co se týká hlídání dětí, Štěpánka hlídá pořád, ale jí nepohlídal nikdo, druhý chlapec na to nebyl dlouho nachystaný. „*...teda ted'ka už jo, ted' mám kamarádku, která ho sem tam hlídá a je to už ted' jednodušší tady v tomto...*“

Finance

Jednou z motivací pro práci pěstounky na přechodnou dobu, byly pro Štěpánku finance. „*Druhá věc byla finance, že tam bylo jako ohodnocení, které tehda jsem ještě neměla, takže to mě lákalo...*“ Vidina toho, že bude finančně zajištěná a ještě doma s dětmi ji lákala. „*...že bych jako měla zajištěné finančně vlastně všechno, plus bych mohla být doma s děckama a ze svojima ještě aj.*“ Při přemýšlení, že by druhý chlapec u ní zůstal, hodně zvažovala i toto dilema, protože by šla finančně dolů. „*...druhá věc sū finance, protože*

v momentě, kdy klesnu z toho, co mám, na dlouhodobou pěstounku, tak tam je rozdíl deseti tisíc, že? “

Chybí táta

Jedním z důvodů, proč se Štěpánka chtěla věnovat pěstounské péči na přechodnou dobu je, že nemá partnera. „...proto, že su sama, už tehda jsem byla sama a už tehda jsem si uvědomovala, že ty děcka prostě potřebujů otca, jo... “ Hlavně u kluků vidí velký problém. „...hlavně co se týká kluků, ti kluci prostě potřebujů ten mužský vzor jak sůl. “ Později jako pěstounka se o tom sama přesvědčila. „A hlavně vidím u toho chlapce, že on potřebuje toho chlapa, že on tam fakt potřebuje to zázemí toho chlapa. “ Vidí to i při kontaktu s nějakým mužem. „My jak se potkáme někde s nějakým chlapem, ať je to kamarád, ať je to brácha, nebo dokud tu byl ještě tatka, tak to je, já nevím, on úplně rozkveté. V některých situacích musí zakročit a chlapce od muže odtrhnout. „Já ho někdy musím drapnůt a odnést z té situace od toho chlapa. “

Citové pouto

Za dobu, co je dítě v pěstounské péči, vznikne mezi dítětem a pěstouny citové pouto, ale dítě musí jít dál. „Sice jsme byli navázaní, ale já už jsem cítila, že už to musí být takhle a už jsem se snažila neangažovat, už jsem to nechávala víc na nich. “ Potom, když už byl první chlapec v pěstounské péči, bylo ještě párkrát Štěpánce smutno. „...ale už jsem to udělala tak, že jsem mu letos už nenapsala ani k narozeninám. Ale pak to byl takový jako boj čtrnáctidenní, jsem si říkala, napíšu mu a nakonec jsem to neudělala. “ U druhého chlapce, kterého ještě Štěpánka předaného nemá, se citové pouto vytváří, protože chlapec je u ní už dlouhou dobu. *S druhým chlapcem je to horší v tom, že já ho mám vlastně teďka rok a tři měsíce... “* A stále ještě pro něj nejsou pěstouni. „To bude potom těžší, když u nás bude dýl než u těch prvních přechodňáků. “

Má toho moc

Pro druhého chlapce se zatím nenašli pěstouni, protože po zdravotní stránce toho má moc. „...jakože on je zdravý, všechno, ale prostě on tím jak je opožděný vývojově, no ve finále to asi nebude tak hrozné jak to vypadalo ze začátku, ale prostě v řeči je opožděný tak, že teďka ve dvou letech začal <bebe, tata, baba> je prostě na úrovni šesti měsíčního dítěte... “ Štěpánka si myslí, že pěstouni se lekli chlapcova zdravotního stavu. „...je to takové jakože pěstouni nejsů, ti co sů, tak se s ním nechtěli ani vidět, se bojíja toho nebo

lekli toho, co je napsané ve spisu, takže řekli, že ne, prostě, že by na to neměli a nechtěli se s ním ani potkat. “ Popisuje jeho stavy a každý si myslí, že on je spokojené děcko. „*Nebo abychom se třeba dostali ven, on se nechce nechat obléct, obut, mlátí hlavu do mňa a pak sa začne smát a to je všecko. A každý si myslí, jak je spokojené děcko.*“ Není to ale tak, jak to vypadá. Každé dítě, které je mimo svoji rodinu si s sebou nese nějaký balík. „*Ale že si sebu nese nějaký balík, nepřibíral, nikdo nic neřešil, ani doktorka, všeckým sa dycky líbilo, že je vysmátý a že je všecko v pořádku. No a když toť toto vím, víš? Jako čím si prošel a ještě představa, jako, že já jsem ho nějakým způsobem poléčila, když to řeknu takhle, že sa někam posunul a posunul sa pěkně, jo?*“

Potřebuje péči

Štěpánka se snaží nemyslet na to, že pro chlapce není rodina a snaží se věnovat spíše jemu, než myšlenkám. „...*žiju prostě přítomností, teď je to takhle, teď mě potřebuje, je v tomto stádiu, potřebujeme dělat toto, toto, toto a prostě nic jiného neřešit, jo?*“ Štěpánka myslí i na možnost, že by chlapec u ní zůstal, ale finančně by to nezvládla a chlapec by musel do školky. „*A to znamená jít do práce, což jako v tomto případě s chlapcem, který jako potřebuje furt toho člověka kolem sebe, tak si neumím představit, jestli tohle je jako řešení, dát ho za půl roku, za rok do školky, to mě přijde úplně absurdní...*“ Podle ní, chlapec ještě potřebuje hodně péče. „...*ten bude potřebovat minimálně do pěti, ne-li do šesti let být s tím člověkem doma, s tím pěstounem.*“ Je přesvědčená, že školka zatím pro něj není. „*Pracovala jsem v lesní školce a vím, pro koho se to hodí a pro koho se to nehodí a vím, že pro něj se to nehodí.*“ Možná bude potřebovat péči po celý život. „*A to nebude člověk, který sa o sebe dokáže postarat dlouhodobě, bude potřebovat minimálně nějakého mentora, nějakú tu oporu...*“

Ústav NE

Většina pěstounů nechce vidět dítě v ústavu, Štěpánka to má stejně. „...*horší je, že mu tam hrozí domov...*“ A protože to Štěpánku trápí, samozřejmě to řeší i s ostatními pěstounkami, které mají podobnou zkušenost. „*A teď známé pěstounce hrozí předávání do domova, řešily jsme to a tak jsme se o tom bavily, tak já úplně jako při představě, že on půjde do domova, tak se zase ve mně zvedly všechny ty emoce a tím, že už je tady tak dlouho, tak je jak náš, že? Připouští ale, že kdyby nebylo vyhnutí, zůstane chlapec u ní, že ho do domova nedá. „Ale jako, myslím si, že když dojde na lámání chleba a bude to buď domov a nebo, že zůstane u nás, tak zůstane u nás.*

Umí si představit ústav

Štěpánka si v případě jiného dítěte umí představit umístění v ústavu, myslí si, že by to pochopilo. „*Takhle, kdyby to bylo pěti - šestileté děcko, nebo sedmi, které chápe to, že někde má rodiče, že já su teta, která ho hlídá...*“ Říká, že takhle starému dítěti se dá jeho situace jinak vysvětlit. „*...které ví, že prostě půjde dál pro něco jo, půjde do domova třeba, fajn, bude mět blízko babičku, nebo prostě je tam něco jiného, tak je to něco jiného.*“ Ale chlapci, který má dva roky, se to nijak vysvětlit nedá. „*Prostě s děckem, se kterým se tady toto dá řešit, je něco jiného, než s děckem, se kterým se tady toto řešit nedá.*“

Péče 24/7

Štěpánka je na pěstounskou péči sama a popisuje celodenní péči jako náročnou a únavnou. „*U toho prvního jsem to už po půl roce nedávala, jakože fyzicky, byl trochu těžký, pořád se potřeboval nosit nebo vodit a už jsem cítila, že potřebuju pauzu prostě dřív. U toho druhého to přišlo až po roce, ale taky to mám teď tak, že už potřebuju tu pauzu.*“ S druhým chlapcem jí až teď v posledních dnech pomáhá kamarádka, jinak prakticky nemá osobní volno. „*A tím, že ho nemám komu předat...ale předání někomu ho nechat nehrozí, nechat ho někomu na noc taky nehrozí, takže su vlastně furt připůtaná k němu a já už potřebuju aj pauzu.*“ Bojí se také, že kdyby chlapec u ní zůstal, je unavená a nechovala by se k němu tak, jak by chtěla. „*...že by to za chvilku dopadlo tak, že bych začala vriskat a dělat něco, co nechcu.*“

Těžké loučení

Štěpánka má za sebou jedno předávání do rodiny. Popisuje prožitky a otázky, které si kladla při loučení. „*Jedenkrát se mě pak stalo, až když jsme ho měli skoro předaného, tak on vypadal takový, jakože vyloženě zklamaný, když odcházel a já jsem si říkala <ty vogo, dělám dobře?> Ale furt jak jsem tak byla nastavená, tak říkám jakože jo, dobrý.*“ Další takové prožívání bylo v momentě, kdy chlapce pěstounce hlídala. „*Enomže, pak se stalo to, že ta stálá pěstounka potřebovala hlídat. Hlídala jsem ho 3 hodiny a to už bylo nad.*“ Říká se, že dítě by se nemělo vrátit do domu, odkud přišlo, dokud není navázané na pěstouny dlouhodobě a to Štěpánka poznala také. „*Jsme byly domluvené, že to bude do hodiny, abysme ho neničily, aby to nějak pobral, že. A dopadlo to tak, že jsem ho hlídala 3 hodiny a on nechtěl pak ode mně pryč, asi počítal s tím, že když je tam se mňů, tak že už se nevrátí zpátky k těm dlouhodobým a tam jsem poprvé <ty vole, jako to je moje děcko, chce být se mňů a já ho dávám někomu jinému>*“ Tento prožitek si nosila ještě chvíli v hlavě.

„A to sa ve mně mlelo v hlavě ještě asi 14 dní po tom.“ Štěpánka se s ním pak viděla ještě jednou, stálá pěstounka si nepřála, aby se dále stýkali. „jedenkrát jsme sa ještě viděli. Já jsem ho předala v květnu a pak jsme se viděli v září po jeho narozeninách a tam už byl navázaný na ňu.“ Letos mu ještě chtěla napsat na narozeniny, ale respektovala jejich rozhodnutí. „...nakonec jsem to neudělala, respektuju to, že oni se nechcú potkávat a kdyby něco, víja, kde mě najdu.“

Zdolávání překážek

Proto, že je Štěpánka bez partnera, musí se se všemi překážkami poprat sama. Jedno takové zdolávání zažila, když jí pěstounka prvního chlapce řekla, že nechce, aby se s ní víc chlapec stýkal. *„Nicméně dobré, já jsem ho předala profesionálně a teď už je to dobré. Prostě tam je to takové čisté, uzavřené.“* U druhého chlapce, kterého má stále v péči, to ale čisté není. *„No, tady to čisté není.“* Chlapce má již rok a stále žádní pěstouni a pouto mezi nimi roste. *„Nicméně, jsem si to znovu pěkně zpracovala a dobrý.“* Domnívala se, že se situace brzy vyřeší. *„No a pak mě umřel taťka, po tom, co jsem si to všechno zpracovala. A všechno sa to změnilo jako totálně a ukázalo se, že je všechno jinak v tu chvíli a prostě vylezlo na světlo takové to <fakt to tak máš?>“* Při její představě, že dává chlapce do domova se v ní zvedají emoce. *„Takže tohle v sobě zpracované absolutně nemám...“ „Ted' momentálně su na tom tak, že se to snažím neřešit...“* Věnuje se chlapci a věří, že práce s ním ji pomůže nemyslet na to.

Kdo za to může?

Vidí stát jako viníka své situace. *„Já su připravená dělat to, co mám dělat, ale ta podpora od toho státu, aby..., aby našel ty pěstouny a aby dodržel tu svoji část dohody v podstatě jako není.“* Pro ni stát nedorozumí slovo, protože nemá pěstouny. *„A i když jako chápu, že oni si je jako nevytřepou z rukávu. Když je pěstounů málo, tak to ani jinak nejde, že?“* Štěpánka to ale cítí jako podraz. *„Ale stejně mi to přijde jako podraz.“* Stejně vidí i chlapcovu situaci, kdyby jej dala do ústavu. Staršímu chlapci by situaci vysvětlila, ale dvouletý by to nepochopil. *„S ním se nedomluví, že to bude takhle a přijde mě to, že to na něho bude zrada, když půjde ode mňa do domova.“* Navíc má chlapec zdravotní problémy. *„...a co když já tady nebudu a nechám tady takové dítě, které celý život je opečovávané a pak jako co? Bác, nejsu tu a co sním?“* Toto vidí jako další zradu.

Vím, co chci a co nechci

Štěpánka přesně věděla, že nechce již další dítě nastálo, proto se také rozhodla pro pěstounskou péči na přechodnou dobu. „*A třetí věc byla ta, že už jsem nechtěla třetí svoje děcko, že bych dochovávala další, třetí, čtvrté...*“ Další věc, co nechtěla, bylo ukončení kontaktů s prvním chlapcem, měla za to, že ne on, ale pěstounka kontakty nechce. „*A do toho řekla ta pěstounka <a my už se nechceme vídat>. To byl takový jako nával jo, <udělalas dobře?>*“ V období, kdy si myslela, že má všechno zpracované a nastavené, že druhého chlapce předá, jí zemřel otec, změnil se jí pohled na všechno kolem a ptala se sama sebe. „*Prostě fakt to tak chceš?*“ Čím si ale byla jistá, že nechce pro chlapce ústav. „*A představa jakože já tady tohle dítě dávám do domova a to prostě, nevím no, to asi nedám.*“ Zároveň si ho ale ani nechce nechat. „*To je taky jeden z důvodů, proč si říkám, že si ho nechat nemůžu, že su vyflustlá a nevím, co bych mu nabídla.*“ Obává se, že by se díky únavě k němu chovala tak, jak nechce. „*A to, čím jsem si prošla já jako děcko nebo jak jsem začala vychovávat svoje holky, to bych nepřála žádnému přijatému dítěti.*“ Nechce mu ale ublížit. „*Pokud na tohle dojde, bude to proto, abych neublížila, ale pomohla chlapci, ne proto, že to chci udělat.*“ Na školeních pro pěstouny na přechodnou dobu se také řešilo, že se to málokdy děje, že pěstouni nechtějí děti posílat do ústavů. „*Mluvili o tom hodně krát, že se to stane, že se prodlužuje ta přechodka a že se to často děje, že ti pěstouni je pak nepuštějí do těch domovů.*“

?

Štěpánka má před sebou ještě spoustu nevyřešených otazníků s chlapcem. Neví, co s ním bude? „*On je od srpna na medailonku, už je to taky nějaká doba, nějakých 16 zájemců se tam objevilo, ale ani jeden vhodný.*“ Prožívá velkou nejistotu. „*A vzhledem k tomu, že už se to jako blížilo k tomu roku a furt nic, co já teď jako budu dělat?*“ Stále přemýšlí, co udělá. „*No samozřejmě. Samozřejmě no, jako přemýšlám nad tím jak to udělat, jestli to prostě udělám nebo neudělám, furt mi to tam hraje.*“ A co dál. „*Ale vletělo mi to tam samozřejmě, xkrát jsem přemýšlela nad tím, jestli si ho teda nechám, nenechám nebo jak to dopadne nebo co bude nebo nebude.*“ Začíná se smířovat s tím, že si chlapce ponechá, ale neudělá to proto, že ona sama to chce. „*Tak nějak půl na půl už su s tím smířená, že to tak prostě dopadne.*“

Moje vlastní

Štěpánka má dvě vlastní dcery a nechtěla už další dítě, chtěla děti pouze hlídat. „...*prostě jsem byla spokojená, že mám jenom dvě...*“ Při rozhodnutí, že si chlapce nechá, se může stát, že budou muset chlapci zajistit nějakou formu péče do budoucna. I nad tímto Štěpánka uvažuje. „*Holky se oňho starají pěkně, ale mám právo pak toto po nich chtít? Já jsem si to vybrala, že toto budu dělat, ale mám právo to chtít po nich, když já si teď vyberu, že si ho nechám?*“

6.3 Témata společná

Z interpretací rozhovorů vzešla společná témata.

Témata společná

Pěstouni nejsou

Ústav NE

Citové pouto

Jiné děti

Dlouhá cesta

Zadní vrátka

Návrat do rodiny

Čas předávání

Přechod z PPPD do PP

Pěstouni nejsou

Pěstouni na přechodnou dobu mají za úkol připravit dítě na předávání do další rodiny, pokud se nevrací do vlastní. Ve většině případů pak do pěstounské péče takzvané dlouhodobé, nebo do péče ústavní. Všechny pěstounky na přechodnou dobu se shodly na problému, že nejsou pěstouni. Dana už u prvního chlapce uvažovala, že si ho nechá, protože pro něj nebyli vhodní pěstouni. „*Vlastně rok trvalo než našli pěstouny, vždycky,*

když se někdo našel tak z toho vycouval, nemohli najít rodinu.“ Holčička u Valentýny má zdravotní problémy a také jí hrozil dětský domov. „*Protože zrovna nebyli žádní volní pěstouni ani v našem kraji, ani v jejím, ani v dalším sousedním a taky byly právě tak časté kontakty s rodiči, že by si asi nikdo na to moc netroufal a ještě diagnóza špatná, taková anamnéza rodinná.*“ „...*takže jsme si říkali, že když žádní pěstouni nejsou, tak jsme byli my.*“ Když se později dozvěděla, že chlapec, kterého měla v péči jako prvního, je opět v pěstounské péči na přechodnou dobu, už z pozice pěstounky uvažovala o tom, že by si ho vzala do pěstounské péče. „... *pak jsme ještě i my přemýšleli o tom, jestli bysme si ho nemohli přibrat k té holčičce, ale to nešlo...*“ „*Už to taky vypadalo, že půjde do dětského domova a úplně na poslední chvíli se pro něj ti dlouhodobí našli.*“ Štěpánka u druhého chlapce byla připravená ho odevzdat. „...*ale pak vlastně nebyli pěstouni a oni nejsou doted'ka.*“ „*On je od srpna na medailonku, už je to taky nějaká doba, nějakých 16 zájemců se tam objevilo, ale ani jeden vhodný.*“ „...*takže je to takové, jakože pěstouni nejsou, ti co sů, tak se s ním nechtěli ani vidět, se bojíja toho nebo lekli toho, co je napsané ve spisu.*“ Saskie se naopak nesetkala s tím, že by dítě nepředala, protože sama úplně od začátku byla připravená na to stát se pěstounkou. Zažádali o ni proto, že k nim zapadla do rodiny a chtěla se vyhnout tomu, že pro holčičku, která u nich byla už víc než rok, nebudou pěstouni.

Ústav NE

Daně se líbila myšlenka pěstounské péče na přechodnou dobu...*„opravdu aby nebyly zbytečně v tom ústavu.“*... než se jim vyřeší jejich situace. „...*domov je asi ta nejhorší varianta.*“ Valentýna má zkušenost takovou, že od ní odešlo dítě do domova. Chlapec tam měl sourozence a pro Valentýnu to bylo vysvobození. „*Jako, je to hrozné, jsem měla sama za sebe pocit, že veškerá snaha marná, úplně těžko se mi to říká a úplně těžko se mi tehdy rozhodovalo, ale... v jednom případě jsme vlastně kluka poslali do dětského domova a v druhém případě, aby nešla do dětského domova tak jsme si ji nechali.*“ Saskie vždycky měla za to, že pokud by dítěti hrozil ústav, bez přemýšlení by zůstalo u nich. „*Ale pokud by tam byl fakt ústav, tak jsme věděli, že to je pro nás nepřijatelné, že to nikdy nepřijmeme, i kdyby to dítě bylo jakékoliv, tak prostě do ústavu ne...*“ „*Takhle jsme to měli nastavené, že kdyby tohle nastalo a nebylo jiné řešení, tak že to dítě zůstane.*“ „...*říkali jsme si, každý rok, co bude tady a nebude v děcáku, je pro ni dobrý.*“ Štěpánka je aktuálně v situaci, kdy nejsou pro chlapce pěstouni a hrozí mu ústavní péče. „...*při představě, že on půjde do domova, tak se ve mě zvedly všechny ty emoce...*“ „*Ale jako, myslím si, že když dojde na*

lámání chleba a bude to bud' domov, nebo že zůstane u nás, tak, že zůstane u nás. „...ti pěstouni je pak nepuštějí do těch domovů, že je to málokdy...“

Citové pouto

Citové pouto je nejcitlivější téma pro všechny pěstounky. Dana už u prvního dítěte cítila citové upoutání. *„...furt jsem uvažovala jestli mu to můžem udělat...“* Valentýna popisuje vztah s holčičkou. *„My jsme měli k ní takový vztah, že jsme si nedovedli představit, že by šla do dětského domova.“* „Vztah s ní jsme měli hodně navázaný.“ Saskie má zkušenost s více dětmi a popisuje ji následovně. *„Ten desátý měsíc, to je fakt jako... my jsme měli ty mimina a to vidíš, jak to miminko se daleko líp by předávalo v půl roku a ty desetiměsíční a dál, kdy ono se prostě nechce pustit, takže je to fakt těžké.“* Štěpánka při představě, že by měl jít chlapec do dětského domova prožívá..., *„tím, že je tady tak dlouho, tak je jak náš, že?“*

Jiné děti

U dětí v pěstounské péči se dost často objevují zdravotní nebo výchovné problémy. Dana popisuje o chlapcích. *„...když se to tak nějak projevuje, že tam budou ty autistické rysy...“* Valentýna se setkala i se zdravotními i výchovnými problémy. *„Chování těch dětí. A prostě i teď vidím, v té dlouhodobé pěstounské péči prostě každodenně úplně ty specifika jak je všechno úplně jiné než jsme měli s vlastníma dětima a vlastně s těma nám šlo všechno samo a mám pocit, že tady nejde samo nic.“* A zdravotní. *„Spíš mentální a nemoci taky vlastně ještě k tomu...“* Saskie měla v pěstounské péči holčičku s FAS, kterou si vyzvedávala v kojeneckém ústavu. *„Dojeli jsme domů a za 3 týdny jedla lžičkou, když to nesnědla, dokrmilo se sondou, ale v klidu.“* „...rok a půl to tady bylo všechno jenom o holčičce.“ Štěpánka má v péči chlapce, kterého se nedaří umístit do pěstounské péče kvůli zdravotnímu stavu. *„protože on tím jak zdravotně... jakože on je zdravý všecko, ale prostě on tím jak je opožděný vývojově...“* „Nebo abysme se třeba dostali ven, on se nechce nechat obléct, obut, mlátí hlavu do mňa a pak sa začne smát a to je všecko. A každý si myslí, jak je spokojené děcko. Ale, že si sebů nese nějaký balík, nepřibíral, nikdo nic neřešil, všeckým sa dycky líbilo, že je vysmátý a že je všecko v pořádku.“ „Asi to nebude člověk, který sa o sebe dokáže postarat dlouhodobě...“

Dlouhá cesta

Dana proces vedoucí k pěstounství popisuje jako přínosný. Pro Valentýnu to ale bylo strašně dlouhé. *„Cesta k pěstounství byla strašně dlouhá hlavně. Už jsme nevěděli jestli to máme vydržet. Od podání žádosti to trvalo rok a půl.“* Saskie mluví o procesu

k pěstounství jako o katastrofě. „*Je to katastrofa, my rok a půl jsme vlastně čekali, je to strašně dlouhá doba. A myslím si, že to spoustu lidí odrazuje. Ale ta délka toho proškolení je fakt hrozná.*“ Štěpánce dlouhý čas dává smysl, ale říká, že trvání vzdělávání odrazuje budoucí pěstouny. „*Na jednu stranu si říkám, že člověk, který zvládne tady toť toto, tak že už asi zvládne všechno. A to je jedna stránka věci, že ten čas tam asi nějaký smysl má.*“

Zadní vrátka

Díky zadním vrátkům se Dana rozhodla jít do PPPD. „*...manžel vždycky říkal, že kdybysme, ... cokoliv se stalo, buď nějaká nemoc, nebo kdybysme nechtěli, tak předáme dítě, řekneme končíme a hotovo.*“ Valentýna s manželem si říkali... „*...že bysme z toho mohli vycouvat...*“ Saskie chtěla původně být pěstounkou a na přechodnou péči byla přemluvená úřady. Řekla si, že to tedy zkusí... „*...a kdyby náhodou, můžeme to kdykoliv skončit.*“ Štěpánka si žádná zadní vrátka nenechala.

Návrat do rodiny

U kluků, které má Dana v péči, byla na začátku snaha návratu k rodičům. „*...maminka mi volala, že ať si pro ně přijedeme, prostě, že to nedá...*“ U Valentýniny holčičky se dlouho zvažovalo, jestli se do rodiny ještě nevrátí. „*...protože si našli nový byt, ale postupem času jak se víc poznávali, tak se vidělo, že prostě to není možné, aby k nim šla, že by na to neměli.*“ „*A ještě pořád, až už měla tak 3 – 4 roky oni ještě vedli řeči, <už budeš u nás> a oni si pro ni chystali pořád doma věci...*“ U holčičky, která byla u Saskie jako druhá, byl taky pokus vrátit ji mamince. „*Máma za ní jezdila a pořád ji chtěla, léčila se, chodila pak do práce, bojovala s tím, jo, opravdu o ni moc stála. Soud ji nakonec po roce a půl svěřil mámě do azyláku. ...a za 4 měsíce jsme ji tu měli znovu.*“ Štěpánka je pěstounkou krátce a nemá takovou zkušenost s předáváním do vlastní rodiny.

Čas na předávání

Čas na předávání se protahuje proto, že nejsou pěstouni. U Dany to bylo hned u prvního dítěte. „*2015 jsme ho přebírali, on byl u nás ten rok a půl a to už tenkrát ...tak pořád jako nějak přemýšlela.*“ „*A kluci, ti taky byli u nás vlastně rok a čtvrt...*“ „*první jsme měli chlapečka, vlastně ten byl u nás rok a půl a druhého jsme měli 14 měsíců, takže 2x jsme přetáhli vlastně ten roční limit.*“ Valentýna měla holčičku také už delší dobu. „*My jsme měli vlastně holčičku rok doma a už jsme měli k ní takový vztah...*“ Saskie se celkem brzy

u každého dítěte informovala na úřadě jak to vypadá s předáváním. „...až rok utekl. A co teď, že? My jsme se ptali pořád. Já prostě, jak projde půl roku, já už se na OSPODu ptám, co bude dál? Jde do rodiny? Protože dítě od deseti měsíců nahoru, to je katastrofa jo, tam je separačka to jsme zažili tolikrát, že to je fakt tak těžké, protože když vidíš, že fakt jako je už navázané na nás, jo...“ Štěpánka popisuje čas předávání u prvního chlapce jako ukázkový. „S druhým chlapcem je to horší v tom, že já ho mám vlastně teďka rok a tři měsíce...“ „A vzhledem k tomu, že už se to jako blížilo k tomu roku a furt nic, tak já jsem si říkala, co já teď jako budu dělat?“ „U mě je ideální mít to děcko třeba nějakých sedm, osm měsíců.“

Přechod z PPPD do PP

Dana se stala pěstunkou, protože už nechtěla, aby se klukům ubližovalo přetahováním je od pěstounů k matce, která to vzdala. „Takže už jak jsme je tenkrát odváželi, jak ta maminka to fakt jako vzdala, tak v autě mě proletělo hlavou, že už prostě je nedám, no. Už to bylo takové, že oni byli opravdu na nás navázaní a nevím, jak by to jako nesli.“ Valentýna také přešla do pěstounské péče. „Pak přišla ta holčička, takže z té přechodky jako jsme šli do dlouhodobé. Všechno ostatní v ten moment bylo úplně na jiné koleji.“ Saskie přešla ještě dřív, než ji do toho donutila situace. „A tak jsme tady seděli s tím mojim a říkáme <a není právě teď ten čas? Nezůstane holčička u nás? Nerozsekneme to dřív, než do toho budem dotlačeni situací?> „ Štěpánka nemá zkušenost s přechodem do PP, protože tuto situaci aktuálně řeší. „Ale jako, myslím si, že když dojde na lámání chleba a bude to buď domov a nebo, že zůstane u nás, tak zůstane u nás. Pokud na tohle dojde, bude to proto, abych neublížila, ale pomohla chlapci, ne proto, že to chci udělat.“

Shrnutí výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo popsat zkušenosti a porozumět prožívání pěstounů při přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče. Pro tento výzkum jsem zvolila kvalitativní design výzkumu, díky kterému je možné lépe prozkoumat žité zkušenosti respondentek. Rozhovory byly analyzovány přístupem IPA, který propojí zkušenosti respondenta se zkušeností výzkumníka a vytvoří tak nový příběh.

Sama za sebe musím říct, že jsem při sběru dat neměla pocit, být ovlivňována svojí zkušeností s pěstounskou péčí, ale právě skutečnost, že jsem také pěstunkou mi značně

pomohla zejména ve smyslu pochopení a porozumění obsahu jejich výpovědí v interpretaci dat.

Z výzkumu vyplynula skutečnost, že s umístěním dítěte předškolního věku do ústavní péče pěstounky nesouhlasí a tuto situaci prožívají velmi těžce. Děti, které se dostanou do pěstounské péče na přechodnou dobu, mají sice stejné potřeby jako děti ve fungujících rodinách, ale mají i něco navíc, jsou to jiné děti. Některá zdravotní i mentální opoždění a obtížnosti s tím spojené, nejspíše odrazují budoucí pěstouny takzvané stálé. V tomto postavení s jejich neumístěním se také moje respondentky, které se původně rozhodly pro péči na přechodnou dobu, ocitly v souhrnu okolností, kdy přemýšlely co dál s dítětem, které nemá pěstouny a budoucnost jej čeká v ústavní péči. Pěstounky se shodly na tom, že pěstounská péče na přechodnou dobu je emočně náročná nejen ve chvílích, kdy se setkávají s dětským traumatem, ale i tehdy, když hrozí, že dítě bude znovu zraněno a ony tomu nemůžou zabránit. Tyto myšlenky je přiměly k přechodu do pěstounské péče. Jejich citový vztah k dítěti, které je u nich již delší dobu a pouto se tím tak prohlubuje, je natolik silný, že přispívá k rozhodnutí o přechodu do pěstounské péče. O předávání dětí do náhradních rodin nemůže mluvit někdo, kdo to sám neprožil. I toto prožívaly moje respondentky a mluví o tom, že čím později dítě z rodiny odchází, tím hůře se s ním loučí, protože se vyvíjí citové pouto.

Motivací stát se pěstunkami byla pomoc dětem, než se jim vyřeší jejich situace, aby nemusely být v ústavu. Zkušenost s pěstounstvím spočívá v péči o děti, hlídání dětí, láska k nim a poslání, které pěstouni vykonávají a pěstounky naplnily v tomto svá očekávání od pěstounství. Proces vedoucí k pěstounství popisují jako hodně dlouhý a to může vést k tomu, že je pěstounů málo. Naopak si, ale pochvalují školení a rády vzpomínají na dobrý kolektiv, přínosné a užitečné informace. Přípravenost na pěstounství na přechodnou dobu vnímají pěstounky tak, že na přechod dítěte do ústavní péče připravené nebyly. Dana i Valentýna nebyly připravené ani na to, že dítě u nich zůstane. Pěstounka Saskie byla od začátku smířená s tím, že kdyby dítě mělo jít od ní do ústavní péče, zůstane raději u nich, protože původně chtěla být pěstunkou. Dana a Valentýna k tomu dospěly situací a Štěpánka aktuálně prožívá a řeší co dál s dítětem, kterému hrozí ústavní péče a zvažuje dilemata s přechodem spojená.

Pěstounky, které přešly z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče, jsou s tímto přechodem a rozhodnutím spokojené, přechod vnímají pozitivně a i když mu

předcházelo spoustu otázek, dilemat a citových prožívání, mají doma dítě, které již znají, vědí, jak o něj pečovat, jak s ním pracovat a dítě, které milují a které je milováno.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala přechodem z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče. Tento přechod je proces myšlenek a dilemat, ve kterém prožívají pěstouni citové připoutání a jsou potlačeni situací dítěte, kterému hrozí ústavní péče, protože se pro něj nenašli vhodní pěstouni. Tyto myšlenky a dilemata jsem se snažila v mé bakalářské práci odhalit pomocí pěstounek, které mi pomohly hlouběji nahlédnout do této problematiky a jejich životů s dětmi.

V teoretické části, jejíž součástí bylo studium odborné literatury vztahující se k danému tématu, popisují dítě bez rodičů v historickém kontextu, pěstounství a formy náhradní rodinné péče včetně legislativního zakotvení. Větší pozornost je pak věnována pěstounské péči a pěstounské péči na přechodnou dobu.

V praktické části je popsán samotný kvalitativní výzkum. Nejprve jsem si určila výzkumné cíle a otázky a následoval výběr vhodného výzkumného souboru. Ten tvořily 4 pěstounky na přechodnou dobu, které přešly do pěstounské péče, do jejichž příběhů nemám žádný vhled, aby výzkum nebyl ovlivňován již předem známými informacemi. Pro sběr dat jsem použila polostrukturovaný rozhovor a pro výzkum jsem zvolila analýzu IPA.

Výzkumem bylo zjištěno, že pěstounky na přechodnou dobu přecházejí do pěstounské péče proto, že nejsou pěstouni dlouhodobí, že nechtějí pro dítě budoucnost ústavní péče a mají již k dítěti vytvořené citové pouto.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BECHYŇOVÁ, Věra, o. s. Střep – České centrum pro sanaci rodiny. *Kolokvium náhradní výchova dětí – možnosti a meze*. Univerzita Karlova Praha, Právnická fakulta. ISBN 978-80-87146-05-7

BUBLEOVÁ, Věduna, Lucie VRÁNOVÁ, Alena VÁVROVÁ a Jana FRANTÍKOVÁ, 2011. *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek. ISBN 978-80-87455-01-2

BUBLEOVÁ, Věduna, Jana FRANTÍKOVÁ, Filip VYSKOČIL, Alena VÁVROVÁ a Pavla POKORNÁ, 2014. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek. ISBN 978-80-87455-19-7

BUBLEOVÁ, Věduna, Alena VÁVROVÁ, Filip VYSKOČIL a Pavla POKORNÁ, 2014. *Základní informace o osvojení (adopci)*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek. ISBN 978-80-87455-18-0

GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK, 2008. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1788-3

KRAJČOVIČOVÁ, Pavla a Jaroslav BALVÍN, 2017. *Zachránci dětí*. Prah: Hnutí R. ISBN 978-80-86798-81-3

LANGMEIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK, 2011. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1983-5

MATĚJČEK, Zdeněk ED, Jarmila KOLUCHOVÁ, Věduna BUBLEOVÁ, Jiří KOVAŘÍK a Lucie BENEŠOVÁ, 2002. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-637-3

MATOUŠEK, Oldřich, Hana PAZLAROVÁ a kol., 2014. *Podpora rodiny. Manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0697-2

PATOČKOVÁ, Lenka, Karolína KUBICOVÁ a Adéla BODO NOVOTNÁ, 2019. *Klíčovou dírkou aneb jak se orientovat v procesu pěstounských rodin*. Praha: Powerprint. ISBN 978-80-7568-161-4

PAZLAROVÁ, Hana, 2016. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1020-7

PEMOVÁ, Terezie, Radek PTÁČEK a Miloslav MACELA, 2015. *Hlas dítěte v náhradní rodinné péči a jak mu naslouchat*. Praha: Kruh rodiny, o. p. s. ISBN 987-80-87066-05-8

POSTRÁNECKÁ, Barbora, 2023. *Náhradka – Každé dítě by mělo vyrůstat doma*. Praha: Vyšehrad. ISBN 978-80-7601-853-2

ROHÁČEK, Marek, Dušana PRIEHRADNÁ, Renáta MATEJOVÁ a Vladislav MATEJ, 1998. *Zvykáme si jeden na druhého aneb nová náhradní rodina v procesu adaptace*. Etor Solution s. r. o. ISBN 978-80-87455-12-8

ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK, Roman HYTYCH a kol., 2013. *Kvalitativní analýzy textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2

SOBOTKOVÁ, Irena a Veronika OČENÁŠKOVÁ, 2013. *Pěstounská péče očima těch, kteří v ní vyrostli: trendy vs. zkušenosti*. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3821-4

STRIOVÁ, Miloslava, 2013. *Děti se rodí v srdci*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0359-9

ŠVAŘÍČEK, Roman, Klára ŠEĐOVÁ a kol., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0

VILÉMOVÁ, Helena, Anna BALÁŠOVÁ a Helena JURÁSKOVÁ, 2022. *Most do bezpečí aneb pěstounská péče na přechodnou dobu zblízka*. Kelč: Vlaštovky. ISBN 978-80-11-01645-6

ZEZULOVÁ, Dagmar, 2012. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0065-9

LEGISLATIVA

ČESKO, 1999. Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359?text=359%2F1999#cast5>

ČESKO, 2002. Zákon č. 109/2002 Sb. Zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109?text=%C3%BAstav%C3%AD%20v%C3%BDchova109%2F2002&porovmin=1>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PPPD	Pěstounská péče na přechodnou dobu
PP	Pěstounská péče
OSPOD	Odbor sociálně- právní ochrany dětí
ZDVOP	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
STROP	Doprovodná organizace pro pěstouny
SAS	Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi
FAS	Fetální alkoholový syndrom
KP	Klíčový pracovník
DO	Doprovodná organizace
ZSPOD	Zákon sociálně-právní ochrany dětí

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Paní Dana, respondentka č. 1

Příloha P II: Paní Valentýna, respondentka č. 2

Příloha P III: Paní Saskie, respondentka č. 3

Příloha P IV: Paní Štěpánka, respondentka č. 4

Příloha P V: Ukázka kódování

PŘÍLOHA P I: PANÍ DANA, RESPONDENTKA Č. 1

Paní Dano, moje první otázka je, jak byste popsala první zkušenost s pěstounstvím?

„Tak asi poprvé jsem četla nějaký článek, kde mě to zaujalo, jakože tady ta péče o ty malé děti, že opravdu aby nebyly zbytečně v tom ústavu. Já mám ráda miminka. A pak shodou okolností ve vsi, ve vedlejší ulici manželé, pán chodil do kapličky v sobotu na mše a přijel s kočárkem. A já jsem si myslela, protože byl ve věku, že jsem si myslela, že mají vnouče. A tak jsem se ho jako ptala, že ne, my jsme pěstouni na přechodnou dobu a tak mě o tom povykládal, pak mě pozvali na návštěvu, tak jsem pozjišťovala od nich informace, doma z internetu, no a tak mě to zaujalo, tak jsme to probrali doma s manželem a zkusili jsme to no.“

A proč na přechodnou dobu?

„No protože v ten moment jsme si říkali, že jako vlastní děti jsme si vychovali, takže by se mě líbila tady ta myšlenka jako, že tady ty malé děti, prostě jako pečovat o ně než se jim ta situace prostě vyřeší a že jako školka a škola to už jako ne, že tímto jsme si už prošli, takže jsme si jako takto. Prostory jsme na to měli, protože naši kluci, vlastně poslední syn už nebydlel doma, tak se mě líbila tady ta myšlenka tady tohoto.“

Moje druhá otázka, jak jste prožívala proces vedoucí k pěstounství?

„No přípravku jsme měli suprovou, to nám zajišťoval vlastně STROP, to jsme jezdili asi 4 víkendy to bylo, do Bezměrova. Za Kroměřížem kousek to bylo. Sešli jsme se úplně úžasná parta, do dneška se scházíme jako i mimo, vlastně i když už někteří nejsou pěstouni, i když jsme byli všichni pěstouni, i mimo vlastně jsme se domluvili, že jednou za čas se prostě někde sejdem.“

Jak jste to prožívala vy?

„Bylo to velice fajn, takové přínosné a na to jako rádi vzpomínáme.“

A moje hlavní otázka je, jak jste prožívala rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče?

„No, poprvé jsme uvažovali hned u prvního dítěte, že si ho necháme. Jsme měli chlapečka vlastně, on byl teda poloromský, tak tam byl problém. Vlastně rok trvalo, než našli

pěstouny. Vždycky, když se někdo našel, tak z toho vycouval, nemohli najít rodinu a to tenkrát...když máte doma miminko z porodnice a v roce, že ho máte předat, furt jsem uvažovala, jestli mu to můžem udělat.“

Mě by zajímalo, jaká dilemata u toho ten pěstoun prožívá?

„Tak jak to zvládneme, tak jsem právě uvažovala, že už tenkrát se mi zdálo jako, že jsme staří, člověk propočítá věk.“

Můžu se zeptat na věk?

„52 ted' mám, ale to jsme předávali v roce 2016. 2015 jsme ho přebírali, on byl u nás ten rok a půl a to už tenkrát jsem furt počítala, říkám, my jsme už staří, tak pořád nějak jako přemýšlela. Ale na jednu stranu mě ta přechodka bavila, bylo to takové fajn, tak mě zas bylo líto hned u prvního dítěte jakoby skončit no. Tak jsme to...,pořád se to tak ve mně přesypalo, hned jsem se přikláníla k tomu, hned k tomu. A když jsme šli na odborný panel, kde vlastně měli jakože schválit nebo neschválit tu rodinu, co vybrali, tak ještě na parkovišti manžel se ptal, <jak to...> a já jsem říkala, ty já fakt nevím. A on říká, <tak nic, nejsi stoprocentně rozhodnutá, tak zůstanem přechodňáci>. A je fakt, že pak jsme to tak nějak brali, že prostě našla se rodina, že jako oni měli taky nějakou dobu na rozmyšlenou, chtěli ho, tak jsem si říkala, tak asi to tak má být.“

A proč u vás zůstali kluci?

„No kluci, ti taky byli u nás vlastně rok a čtvrt, když to maminka vzdala a tak nějak jsem potom,...no, to bylo přesně rok a čtvrt, když jsme odjížděli od nich, když maminka řekla, že to nezvládne, i když jim je soudkyně 2x svěřila, tak vlastně ani jednou je nestihli převzít do té péče.“

Jakože se měli vrátit k mamince a nepodařilo se to?

„Ano, no, ono tam to bylo takové, že prostě my jsme upozorňovali na to, že jsme viděli, že to nebude dobré, že ona to prostě nezvládne, že má psychiatrické onemocnění a prostě si myslím, že pod vlivem těch léků jako byla taková prostě utlumená. Nebo kdyby měla fungující rodinu, prostě zázemí, manžela, který by ji podpořil, tak by to asi zvládla. A nebo ještě ideálně, kdyby měla, třeba jsme si říkali maminku, která by bydlela s něma a ta opravdu denně by pomáhala, tak jo, ale takto prostě ona by to nezvládla. A to jsme na to my upozorňovali, ze STROPu tam psali na soud vyjádření a paní soudkyně pořád,... prostě vždycky nás vyslechla, že to chápe, ale prostě furt to směřovala na návrat. Jakože mají

tam horší rodiny a není to na odebrání dětí... Takže už jak jsme je tenkrát odváželi, jak ta maminka to fakt jako vzdala, tak v autě mě proletělo hlavou, že už prostě je nedám no. Už se mě zdálo, že by to pro ně bylo prostě špatně. Už to bylo takové, že oni byli opravdu na nás navázaní a nevím, jak by to jako nesli. Ted' kor, když se vlastně, když se to tak nějak projevuje, že tam budou nějaké ty autistické rysy, tak nevím jak by to vůbec jakoby zvládli no.“

Ovlivnilo i toto vaše rozhodnutí nechat si je?

„No, to jsme ještě netušili. Měli přesně rok a čtvrt, my jsme byli zrovna na návštěvě, mamince jsme je teda jako předávali na základě rozhodnutí soudu a nechali jsme je u maminky, jakože na dva dny a jeli jsme na tu návštěvu. A nebyli jsme tam ani hodinu a maminka mi volala, že ať si pro ně přijedeme, prostě, že to nedá, takže hned jsme kontaktovali OSPOD a už jsme frčeli a už to bylo. Paní soudkyně pořád, že chce navrátit děti matce, ale neprošetřili to pořádně všechno, tak to nechávali tak a kdyby vlastně dali nedoporučujeme... A my jsme teda pak zažádali a u soudu, až končilo to jednání, tak poslala rodiče na chodbu a nám se omluvila, že vlastně, že jsme to věděli, jako to dopadne, že ty rodiče to nezvládnou, ale že ona neví, co měla udělat jinak, že oni furt jí tvrdili jak ty děti chtěou a ted' po roce a čtvrt? Že maminka říkala, že to zkusila. A i ta sociální pracovnice nám říkala, abysme tam ty děti dávali, že oni potřebují, aby to ty rodiče sami vzdali, že oni potřebujou doslova je v tom vykoupat, ale já jsem říkala, že v tom koupou ty děti, to nevadí? A i zpětně si člověk říká, že jako by to nebylo dobré.“

A co další pěstounské děti?

„No měli jsme dvě romské holčičky, jako sestřičky a to taky jako jsem nechápala, když mi sociální pracovnice říkala, že maminka se snaží, vyřizuje si dávky. Jsem říkala, to jako není moc velké snažení. Je to někdy hrozné a taky to bylo jako dost těžké, jako předávat mamince dítě zpátky na ubytovnu. Ted' ona těch dětí měla osm a taky si říkáte, jestli to pro ty děti bude dobré? Oni jí ty děti odebrali všechny, ted' vlastně tak nějak různě je dali do Klokánku, do ZDVOPu a ty dvě nejmladší k nám. No a potom je stejně dostala všechny zpátky. A jakože na té sociálce oni spoustu věcí neřešili, že jako oni to tak ti romové mají. Holky, když jsme převzali, tak byly zavšivené, poštípané od štěnic. Si dovezete domů dítě a aby se zadaptovalo, toš první šup, honem do vany od všivít a vykoupat.“

Je rozdíl vracet mamince nebo do ústavu?

„Jako jak kdy no, ten domov je asi ta nejhorší varianta. I do té biologické rodiny je to docela takové... My jsme první předávali 2x vlastně do dlouhodobé pěstounské péče, to bylo fajn, to jsme věděli prostě, že tam to bude dobré. Pak jsme měli vlastně chlapečka, to jsme vraceli mamince, ale to bylo úplně všechno v pořádku, tam ona se ocitla ve vazbě. Prostě dělala bílého koně, ale zas tam jako aj finančně, oni na tom byli dobře, i ta péče dobrá, tam jako s klidem. Ale pak když jsme měli jednou předávat vlastně do biologické rodiny, tak to bylo horší, že už to člověk vidí, že není to takové ideální, jak by si člověk představoval pro to dítě.“

Paní Dano, poslední otázka, jak vnímáte připravenost na pěstounskou péči na přechodnou dobu?

„No, přechodnou dobu..., my jsme hned první dva..., první jsme měli chlapečka, vlastně ten byl u nás rok a půl a druhého jsme měli 14 měsíců, takže 2x jsme přetáhli vlastně ten roční limit. A to se nám na té přechodce..., vím, že manžel vždycky říkal, že kdybysme..., kdyby cokoliv se stalo, buď nějaká nemoc, nebo kdybysme nechtěli, tak předáme dítě, řekneme končíme a hotovo.“

Paní Dano, děkuji za rozhovor.

PŘÍLOHA P II: PANÍ VALENTÝNA, RESPONDENTKA Č. 2

Paní Valentýno, moje první otázka je, jak byste popsala svou první zkušenost s pěstounstvím?

„Tak já jsem se dozvěděla právě, že jedni známi... teda přišel s tím manžel, že jeho matka mluvila s matkou od těch známých a že by to bylo super pro mě, že oni jsou pěstouni na přechodnou dobu. Do té doby jsem ani nevěděla, že něco takového existuje. Myslela jsem si, že jsou vždycky jenom dlouhodobí pěstouni a to jsem si říkala, že to není nic pro nás, protože my nejsme takoví ti nadlidi, kteří to vlastně můžou dělat, že jsme obyčejní lidi, a že bysme možná mohli zkusit tady tohle, když to existuje. Případně se z toho dá vycouvat, kdybysme to nezvládali, tak to asi takhle. A pak jsme si dali párkrát setkání s těmi známými přechodnými pěstouny. Oni nás poinformovali a hodně namotivovali a pak už jsme přemýšleli jako tak doma, jestli to nebude vadit dospělým dětem, širší rodině, tak jsme to tak sondovali.“

Jaké byly reakce?

„Dcera bydlí v druhé půlce domu, už máme i vnouče a syn ten bude bydlet ve Zlíně teď. Pro něho to bylo těžké. Řekl, že jo, ale potom to pro něho bylo těžké, potřeboval klid na studium. Pak já ještě, kdy mě trošičku mrzelo, že jsem jim nemohla pomoci, těm vlastním, když měli svatby. Protože jsem měla doma mimina, nepomohla jsem ani jednomu, ani druhému. Když jsme přemýšleli o tom prvním, že by přišel od babičky k nám, tak dcera nám řekla, že ona tady chce s námi bydlet a vychovávat svoje děti. Jako, hýbe to s týma vlastníma. My jsme byli pro to docela nadšení, takže jsme moc neřešili, spíš jsme jenom tak to okolí zkoumali.“

A proč na tu přechodnou dobu?

„No, právě proto, že jsme si říkali, že bysme z toho mohli vycouvat a prostě, že dlouhodobí pěstouni jsou nějací jako jiní lidé, co my nejsme, jo.“

Moje druhá otázka je, jak jste prožívala proces vedoucí k pěstounství?

„Cesta k pěstounství byla strašně dlouhá hlavně. Už jsme nevěděli, jestli to máme ještě vydržet. Od podání žádosti to trvalo rok a půl. Ale ta příprava mi přišla docela dobrá.“

Nevěřila jsem tomu vlastně, když nám tam říkali, ty specifika těch dětí v pěstounské péči a tak.“

Co se vám na tom nezdálo?

„Sama pracuju na škole a s děckama pracuju a tak jsem si to jakoby sama pro sebe zlehčovala a říkala jsem si, že tak hrozné to určitě nemůže být, že to bude v pohodě a pak jsem přišla na to, že měli pravdu a že nás asi nechtěli strašit moc, když nám všechny ty specifika vyjmenovávali a připravovali nás na ně. Protože kdyby nám do hloubky asi řekli jaké to je, tak možná bych to ani neunesla v té přípravě, to se dá unést vlastně jakoby až ve vztahu s tím dítětem, když ho máte doma.“

Co na tom bylo to nejhorší, když o tom tak mluvíte?

„Chování těch dětí. A prostě i teď vidím v té dlouhodobé pěstounské péči prostě každodenně úplně ty specifika jak je všechno úplně jiné, než jsme měli s vlastníma dětima. A vlastně s těma nám šlo všechno samo a mám pocit, že tady nejde samo nic, protože všechno vlastně buď musíme nějak podporovat, nějak řešit a tak.“

A moje hlavní otázka paní Valentýno je, jak jste prožívala rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče? Já se přiznám, že neznám váš příběh a nevím, jaké máte dítě.

„My jsme měli vlastně holčičku rok doma a už jsme měli k ní takový vztah, že jsme si nedovedli představit, že by šla do dětského domova a to byl důvod, pro nás to hlavní. Všechno ostatní v ten moment bylo úplně na jiné koleji.“ Valentýna pláče.

A proč by měla jít do dětského domova?

„Protože zrovna nebyli žádní volní pěstouni. Ani v našem kraji, ani v jejím, ani v dalším sousedním a taky byly právě tak časté kontakty s rodiči, že by si asi nikdo na to netroufal a ještě diagnóza špatná, taková anamnéza jako rodinná.“

Jaké byly ty kontakty s rodiči?

„Ze začátku byly kontakty co 14 dní, jednou jsme jeli my k nim, jednou oni k nám. Ještě se dokonce zvažovalo, jestli třeba se tam k nim nevrátí, protože si našli nový byt, ale postupem času jak se víc poznávali, tak se vidělo, že prostě, že není možné, aby k nim šla, že na to neměli. Ještě má aj 3 starší sourozence. O ty se taky matka nestará, ale velké

naděje si vkládali do toho otce, protože tento je jiný, ale stejně to nevyšlo a holčičce to hrozně uškodilo, protože ji to znejistovalo.“

Co ji znejistovalo?

„Pořád, a už měla tak 3 – 4 roky oni ještě vedli řeči, <už budeš u nás...> a oni si pro ni chystali pořád doma věci a ona odmítala jít na ty kontakty a já jsem dostala příkaz, <prostě nějak ji tam dostat musíte>. Kontakty se konečně upravily na 1x za půl roku a konečně je v klidu.“

A můžu se zeptat na tu diagnózu?

„Spíš mentální a nemoci taky vlastně ještě k tomu, takže jsme si říkali, že když žádní pěstouni nejsou, tak jsme byli my.“

Bylo to rychlé rozhodnutí?

„Ano. Vztah s ní jsme měli hodně navázaný.“ Pěstounka pláče. *„Je to hrozné.“*

„Proto jsem psala, že je to citlivé téma a že pochopím, když někdo rozhovor odmítne.“

„Já jsem si myslela, že je to v pohodě zvládnutelné a že to bude dobrý.“

A co další děti, kolikátá je tady holčička?

„Nejdříve byl jeden chlapeček v přechodné, to byl chlapeček od miminka do jednoho roku, on šel k babičce. Tam to bylo hodně nešťastné, už je od ní odebraný a je u dlouhodobých pěstounů, konečně. Babička byla mladší než já, ale neměla na to.“

Můžu se zeptat na věk?

„51. No, ale tam jak jí skončila mateřská, tak na něj úplně kašlala. Divím se spíš, že sociálka dřív na něco nepřišla, co se tam děje. Teda sousedka, kamarádka té babičky měla vedle jejich domu kadeřnictví a ona občas slyšela, co se tam děje a pak ho i viděla jak je zbitý a řekla jí, že s ním musí k doktorovi. A ona s ním šla k doktorovi a ten doktor to uviděl jak je zbitý, tak šel chlapec hned do nemocnice. Pak se dostal k pěstounce na přechodnou dobu, pak jsme ještě i my přemýšleli o tom, jestli bysme si ho nemohli přibrat k té holčičce, ale to nešlo, protože on je strašně rychlý, holčička zase pomalá a bylo by to hodně náročné. Tak jsme to po pár pobytech u nás vzdali a nakonec se mu našli dlouhodobí pěstouni. Už to taky vypadalo, že půjde do dětského domova a úplně na poslední chvíli se pro něj ti dlouhodobí našli. Pak byli sourozenci dva a pět let. To jsem

prostě v životě nic horšího nezažila. Ten starší musel jít ke druhým přechodným, nezvládali jsme oba. Ten mladší hodně ubližoval, nos mě rozbil, přední sklo na autě, hodil do něj kámen, vidličku mě vrazil mezi žebra, maminka moje se ho úplně bála, měla 90 roků, vzal ji palicí po hlavě. Hrůza. To byl nejhorší čas mého života. U nás byl 8 měsíců, pak šel do dětského domova za svými sourozenci, už jsem to nezvládala. Pak přišla ta holčička, takže z té přechodky jsme šli do té dlouhodobé. Jako, je to hrozné, jsem měla sama ze sebe pocit, že veškerá snaha marná, úplně těžko se mi to říká a úplně těžko se mi tehdy rozhodovalo, ale...v jednom případě jsme vlastně kluka poslali do dětského domova a v druhém případě, aby nešla do dětského domova tak jsme si ji nechali. Takové protiklady, ale prostě to fakt nešlo.“

Poslední otázka jak vnímáte připravenost na pěstounskou péči na přechodnou dobu?

„No říkali, že by u nás to dítě mohlo zůstat dýl, ale neříkali o tom, že je ta možnost, že u nás může jít do dlouhodobé pěstounské péče, to ne.“

Paní Valentýno, jak se cítíte dnes, když jste přešla do dlouhodobého pěstounství?

„Já jsem spokojená, jsem s holčičkou doma, potřebuje to. Chodí sice sem tam do školky, je hodně nemocná, ale pořád máme doma ještě tolik aktivit, co potřebuje...třeba vývojovou stimulaci, logopedii, potom ještě rehabilitaci s nožičkami. Ona se ve školce nic nenaučí, tam je jako chvilku, že je tam s dětima, ale tam nic nepobere, na to ona potřebuje svůj klid a světlou chvilku. Přemýšlím i nad domácím vzděláváním pro ni. Ale trošku jsem si říkala, že kdybych dělala to domácí vzdělávání a ona nezvládala, tak pak za to budu já? Aby mě pak někdo neřekl, co s ní doma děláte?“

Jezdí za vámi někdo vám s tím pomáhat? Educo nebo tak něco?

„Ne to ne, všechno sama. Na tu neurovývojovou stimulaci jsem měla online kurz jako v rámci vzdělávání pěstounů, takže jakoby vždycky, co je potřeba, na to si udělám to vzdělávání a tak. Dává mi to smysl.“

Paní Valentýno, děkuji za rozhovor.

PŘÍLOHA P III: PANÍ SASKIE, RESPONDENTKA Č. 3

Saskie, moje první otázka je, jak bys popsala svou zkušenost s pěstounstvím?

„O pěstounství jsme s tím mojim uvažovali víceméně vždycky. Chtěli jsme mít velkou rodinu, já jsem chtěla mít 8 dětí jako moje babička. Podařily se nám 3 děcka a protože jsme bydleli v bytě, tak jsme o tom jenom tak čas od času mluvili, ale v třípokojáči kapacita byla naplněná. A když byly Vánoce, tak jsme posílali do dětských domovů příspěvky a dárky a sledovali jsme to z povzdálí, ale vždycky jsme si pak říkali, bylo by to fajn, když už máme velké ty svoje, nějaké ještě přibrat. Pak jsme se přestěhovali sem, měli jsme velký barák, děcka už byly skoro dospělé, tak jsme si říkali, že možná teď je ta doba, kdy bysme mohli. Vždycky jsme říkali, že jsme do života hodně dostali. Dostali jsme tři zdravé děcka, dostali jsme stabilní vztah, s děckama našima nebyly žádné problémy, tak jsme si říkali, že bysme měli něco do života vrátit. Tak jsme to pojali tak, že pomůžeme do života jednomu dítěti, jo, tečka. Jednomu!“

A proč teda ta přechodná péče?

„Zašla jsem na OSPOD a protože to byl rok 2013 a začínala přechodka, tak lehce nás začli jakože směřovat, že už máme ty děcka dospělé a že by to bylo fajn, že už máme ty roky, a kdyby náhodou, můžeme to kdykoliv skončit. Tak jsme si řekli jo, půjdem do přechodky a od toho dlouhodobého jsme tak jako ustoupili a po roce a půl toho proškolení a prověřování jsme byli zařazeni 2015 jako přechodní pěstouni v květnu a v červnu jsme si přivezli první holčičku.“

Moje druhá otázka je, jak jsi prožívala proces vedoucí k pěstounství?

„Je to katastrofa, my rok a půl jsme vlastně čekali, je to strašně dlouhá doba. A myslím si, že to spoustu lidí odrazuje. Já, protože jsme na dědině a když jsme začli dělat přechodku, tak všichni uau. A ty mladé mamky se zajímaly, jdeme do školky a ptají se. A Ivi, první co je, <Ježíš, můj by do toho nikdy nešel... a já bych nechtěl bio rodinu...>. A znám, kdo by byl fakt skvělá rodina pěstounská, ale vždycky to fakt skončí tady na tomto, takže toto jsou dva důvody, proč ne a třetí je ten čas, to vyřízení. Ale je ta délka toho proškolení fakt hrozná.“

A moje hlavní otázka Saskie je, jak jsi prožívala rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče?

„My jsme s tímto neměli problém, že bysme dítě nepředali dál, pokud to bylo do rodiny. Předávali jsme zpátky do biologické, předávali jsme do adopce, předávali jsme pěstounům. Zaplať Bůh fakt se to povedlo, opravdu každé dítě předat a máme s nima dál kontakty a dobré vztahy. Je to náročné, je to těžké, ale zároveň radostné, fakt radostné. Když vidíš, že to děcko má budoucnost, že jde někam dál, tak to člověk přijme. V podstatě jsme se aj těšili na to, až to konečně přijde, ta nová rodina. Ale pokud by tam byl fakt ústav, tak jsme věděli, že to je pro nás nepřijatelné, že to nikdy nepřijmeme, i kdyby to dítě bylo jakékoliv, tak prostě do ústavu ne. To jsme věděli oba dva od začátku, že prostě ne, že to nedáme. Takže to je těžké, do ústavu fakt jako...Takhle jsme to měli nastavené, že kdyby tohle nastalo a nebylo jiné řešení, tak, že to dítě zůstane.“

A proč je tady holčička?

„No, protože se to v podstatě stalo. Je to poloromská holčička, má trošku zlobivého tatku agresora, který mamku napadá, to byl jeden důvod ve spisu, ale s holčičku občas nějaký kontakt proběhne, zajímá se. Mamka se ho bojí. Mamka holčičku popřela, protože ji čekala s romem, takže nesledované těhotenství. Nechala ji v porodnici. Pak nastoupil OSPOD, protože má holčička dva bráchy a o ty se mamka stará, pomáhá ji SASka, sehnala ji bydlení. Takže nějak jí pomáhají a když se vlastně holčička narodila a mamka ji nechala v porodnici, tak OSPOD samozřejmě nastoupil, jsou tam dva bráchové, adopce by nebyla vhodná, takže mamku tlačili a pracovali s ní jako jo..., takže se sanovalo, sanovalo, sanovalo a oni na ňu tlačili, jo. Ale tam bylo od začátku vidět, že ta mamka ju nechce, bylo to pro ni těžké, že by holčičku nepřijala celá její rodina. Mamka před tím bydlela v domku u svojí mamky a ony nebyly v lásce, jo. Ta babička tvrdila, že cikán jí nepřekročí práh jejího domu. Tam nebylo přijetí té holčičky. A víš co Ivo, je to mamka a když je na ni ten tlak, tak ona jakoby jo, ona nemůže říct, já ju nechcu, když pořád někdo do ní klavíroval. Takže se sanovalo, sanovalo, sanovalo až rok utekl. A co teď, že? My jsme se ptali pořád. Já prostě jak projde půl roku, já už se na OSPODu ptám, co bude dál? Jde do rodiny? Protože předávat dítě od deseti měsíců nahoru, to je katastrofa jo, tam je separačka, to jsme zažili tolikrát, že to je fakt tak těžké.“

Pro vás nebo pro to dítě?

„Pro oba. Pro oba, ale i pro nás, protože když vidíš, že fakt jako je už navázané na nás, jo? Ten desátý měsíc je fakt jako..., my jsme měli ty mimina a to vidíš, jak to miminko se daleko líp by předávalo v půl roku a ty desetiměsíční a dál, kdy ono se prostě nechce pustit, takže je to fakt těžké. A co teda? Tam jsme věděli, že do osvojení ne, že ten souhlas mamka by aj dala, ale jsou tam dva bráchové a to se nelíbilo OSPODu, ten pro to moc nebyl. Takže už se vědělo, že zpátky do rodiny ani do adopce ne, ale pěstouni nikde. A tak jsme tady seděli s tím mojim a říkáme a není právě teď ten čas? Nezůstane holčička u nás? Nerozsekne to dřív, než do toho budem dotlačeni situací? A tam se spojily dvě věci: když jsme šli do přechodky, tak jsme neměli ani jedno vnouče a za těch 7 roků se nám narodily 3 vnoučata. My jsme předali na jaro chlapečka a s tou naší první vnučkou jsme jeli na Pálavu pod stan, to bylo super a říkáme a za rok jedeme zas. A co si myslíš, že bylo za rok? My jsme na ty ostatní vnoučata už neměli tolik času a chcem si užívat ty vnoučata, a když ta holčička by tady zůstala, tak můžem plánovat cokoliv a jestli pojedem se třema nebo čtyřma, no dyť je to fuk. Jsme říkali, my nechceme tlačit a pokud s tím někdo bude mít problém a bude pro holčičku rodina, tak rozhodně nepůjdeme přes mrtvoly, ale holčička pak bude ještě starší a to pak bude hodně těžké.“

Kolik má holčička roků?

„3,5“

Jaká dilemata jste u toho rozhodování řešili?

„Tak já mám 56, ale Ivo, my jsme nad tím úplně..., jako ano, samozřejmě, taky jsme..., nejsme nesmrtelní. Nebo ty nemoci můžou přicházet, ale nepřiložili jsme tomu až takový důraz..., že jsme staří a to by nešlo. Spousta pěstounů říká, že to nemůžou udělat jo, ale my jsme si říkali, každý rok, co bude tady a nebude v děcáku, je pro ni dobrý. A když se něco takového stane, tak se to nějak řešit bude a ještě asi pro nás bylo takové úlevné, když snacha i dcera..., jako se všema jsme to tady řešili, protože jsme rodina a o všem se tady mele a tak jsem řekla <a nejsme staří?> A co bylo pro mě takové úlevné, tak naše dcera, <Ježíš mami, co furt řešíš, kdyby se něco stalo, tak se o holčičku postaráme> a snacha do toho přikyvovala. Tak to bylo takové dobré. Pak jsem nad tím přemýšlela, ale já to nechci přehazovat na děcka. Ale je fakt, že ten věk jsme až zas tak neřešili. Jako, někdy mě to napadne, bolí tě záda nebo..., ale myslím si, že každý rok je dobrý. Nechtěli jsme prostě

protahovat tu přechodku, ani ústav. A je to dobře, holčička zapadla mezi ty naše děcka a je to fajn. “

Saskie, jak se cítíš a jak to vidíš dnes?

„My jsme fakt od začátku věděli, že je pro nás ústav nepřijatelný, tečka. Takže jsme pořád jeli v takovém tom, kdyby se to stalo, nedáme ho. A možná proto, že jsme úplně první uvažovali o tom dlouhodobém pěstounství, že jsme tomu nepřikládali takovou váhu, takže já jsem teď spokojená, holčička chodí do školky do oběda a pak jsem s ní doma. “

Uvažovali jste nad dlouhodobou péčí, takže se vlastně podařilo, co jste chtěli, ale jak vnímáš připravenost na pěstounskou péči na přechodnou dobu?

„Já teda na přípravu vzpomínám fakt ráda, jo. Samozřejmě, příprava nikdy nepřipraví na všechno, to je nereálné, ale bylo to zajímavé, dozvěděli jsme se spoustu věcí, spoustu jsme se nedozvěděli, protože nakonec je to všechno úplně jinak, ale o tom se určitě mluvilo. Stalo se nám to hned u druhé holčičky, desetiměsíční, FAS, byla plně krmena sondou a na to tě příprava nepřipraví. A přišla k nám a my jsme věděli, že pokud se pro ni nikdo nenajde, protože toho měla moc, jo, že u nás zůstane. Přijeli jsme do kojeňáku, tenkrát končící kojeňák ve Valmezu, holčička ležela na zemi, podívala se na nás a já jsem věděla Ivo, že to zvládnou. Nakonec se teda vrátila k mamince, ona ji opravdu moc chtěla a snažila se, skvělá pomoc i od OSPODu, ale alkohol byl silnější a za 4 měsíce jsme ji tu měli znovu, pak se pro ni našla pěstounka. Ale v tom kojeňáku Ivo hrůza, týden jsem tam bydlela, učila se krmit sondou, vzala jsem ji na ruky a sestřička hned, no nenoste ju, ona na to není zvyklá..., chtěla jsem ji uspat, no neuspávejte ju, ona musí spát sama, tak si chvilku popláče a usne. Tá tam řvala... “

Neměly na to čas?

„Ale měly na to čas, ale ony jely v tom módu, chvála Bohu, že ty kojeňáky skončily, protože ony to tam ani už nechtěly dělat, ony věděly, že už končí. Dojeli jsme domů a za 3 týdny jedla lžičkou, když to nesnědla, dokrmilo se sondou, ale v klidu. Všechno to bylo o nošení, mazlení a krmení v klidu a rok a půl to tady všechno bylo jenom o holčičce. Začalo k nám jezdit Educo, všechno jsme zvládli. Máma za ní jezdila a pořád ji chtěla, léčila se, chodila pak do práce, bojovala s tím, jo, opravdu moc o ni stála. Soud ji nakonec po roce a půl svěřil mámě do azyláku. Všichni se snažili jí pomoci, my jsme ji podporovali a ta sanace, ta pomoc té bio matce byla opravdu dobrá a ona aj sama chtěla. Předávání pak dlouho

trvalo, každý víkend sem za ní jezdila, přes týden byla v dolečovacím centru, chodila do práce a fakt moc chtěla. Bylo to náročné mít tady každý víkend cizího člověka, ale ta holčička na ni nakonec visela. “

Jak jsi prožívala, když se vrátila pak zase k vám?

„V září se vrátila k mamince. Jezdili jsme za ní na návštěvy, nebyla jsem si jistá, jestli to všechno zvládne. 26. prosince mi volala maminka, <prosím tě, zachraň mě, můžeš mě zachránit, oni mi chtějí sebrat holčičku, přijedeš pro mě?> Jeli jsme na domluvené místo, dovezli jsme je k nám a první co chtěla, tak aby se to nedozvěděl OSPOD, abychom ju jenom zachránili, protože ona se dá dohromady, říkala, ty jsi pro mě víc jak moje máma. Jsem věděla hned, že je to všechno v prdeli. Ivo, ale spojí se všechno na světě, 26. prosince jsem volala na detox v Olomouci, vysvětlila situaci, řekli mi, že musí být čistá, aby ji přijali a že je svátek. Nakonec jsme volali do Šternberku, ona tam měla nějakou doktorku, která nás vyslechla a řekla, že to zajistí, ale ta matka musí být čistá. Tak jsme chodily kolem baráku. Při tom si vyhrnula rukávy a řekla mi, <vidíš, jaká jsi kráva, tady jsou ty tvoje peníze.> Jsem si vyřídila mateřskou, dnes už to nejde, ale ona by ji stejně nestihla vybrat. Bylo to všechno oficiálně, STROP o tom věděl a tak jsem ty peníze všechny spořila, aby si pak mohla s holčičkou zaplatit kauci na nový byt a ona si za ty peníze nechala potetovat ruce. A to mě hodně mrzelo, že s tím tak naložila a nevzala si byt. Můj jí pak vařil česnečku, zajel jí do hospody pro cigarety, všechno prostě, aby ona ráno byla dobrá. “

Takže tu nakonec spala?

„Spala. Tady scény, protože byla ožralá, holčička k ní nechtěla, teď žárlivost. Samozřejmě jsem ještě večer informovala Strop, ale chtěla jsem, aby se to dotáhlo do konce a tak Strop mě v tom podpořil. Nicméně ráno jsme ji odvezli a holčička šla k nám. Pak se našla pro holčičku pěstounka. A na toto tě Ivo nepřipraví nikdo, žádná příprava. “

Saskie, děkuji za rozhovor.

PŘÍLOHA P IV: PANÍ ŠTĚPÁNKA, RESPONDENTKA Č. 4

Štěpánko, moje první otázka je, jak bys popsala první zkušenost s pěstounstvím?

„V podstatě první věc, která mě k tomu vedla..., vlastně když začalo přechodkářství, tak jsem viděla reklamu na to <I ty se staň pěstounem> a tam bylo o té přechodce jako a tady toto. Mladší dcera měla rok a já jsem tehda pracovala v rodinném centru, kde jsem už asi dva nebo tři...dva roky asi, jsem se účastnila vzdělávání pěstounů, že jsem hlídala děti jo. Takže jsem věděla, že nějaké pěstounství existuje, znala jsem nějaké pěstouny a tady toto všechno a když jsem viděla tu přechodku, tak říkám, tak toto chcu dělat. Prostě o děcka se postarat umím, v Kaštánku jsem je hlídala nepřetržitě a vždycky jsem hlídala takové ty, které byly, jak bych to řekla, které byly hůř zvladatelné. Že prostě některé děti křičaly, kopaly kolem sebe, neposlouchaly a bylo jedno, jestli to bylo miminko, nebo starší děcko nebo takto, prostě ty patřily ke Štěpánce a ostatní si hlídal někdo, kdo to zvládl, třeba i brigádnice.“

A proč na tu přechodnou dobu?

„A na tu přechodnou dobu proto, že su sama, už tehda jsem byla sama a už tehda jsem si uvědomovala, že ty děcka prostě potřebuju otca jo. Hlavně co se týká kluků, ti kluci prostě potřebuju ten mužský vzor jak sůl. Druhá věc byla finance, že tam bylo jako ohodnocení, které tehda jsem ještě neměla. Takže to mě lákalo, že bych jako měla zajištěné finančně vlastně všechno, plus bych mohla být doma s děckama a ze svojíma ještě aj. A třetí věc byla ta, že už jsem nechtěla třetí svoje děcko, že bych dochovávala další, třetí, čtvrté, prostě jsem byla spokojená, že mám jenom dvě a spíš jsem dokázala, jakože hlídat a pustit je potom dál a mít nějakou pauzu a pak pokračovat dál.“

Moje druhá otázka je, jak jsi prožívala proces vedoucí k pěstounství?

„Na jednu stranu si říkám, že člověk, který zvládne tady toť toto, tak že už asi zvládne všechno. A to je jedna stránka věci, že ten čas tam asi nějaký smysl má, ale na druhou stranu, když se jedná o to, že prostě potřebuju to dítě někam umístit a vidím, po kontaktu s psychologů, že ten člověk to zvládne, že prostě chce a že je to v pořádku, tak tomu nerozumím, proč to tak trvá. Nehledě na to, že potřebuju teďka to dítě někam umístit, tak by tam mělo být něco takového, nebo aspoň zdravotníci nebo pedagogové nebo někdo, aby to měl zvýhodněné, aby to nebylo takové šílené čekání, protože ty lidi to potom odradí. A co mě nejvíc na tom vadí je to, že když jsem byla já na přípravě, tak nám řekli, že si máme přesně a jasně stanovit, jaké dítě chceme, jaké dítě zvládneme, a co už ne. Prostě bylo to

tam dané stylem, jakože, když si nejste i na jedno procento jistí, tak to dajte, že to nezvládnete. A jako kde jsme? Člověk sa vyvíjá, za půl roku to může mět jinak, za rok to může mět úplně jinak..., to, co by tehda nezvládl, vlastně v momentě, kdy ho někdo masíroval, pak jako třeba zjistí, že by to zvládl. A je tam někdo, že by to třeba zkontroloval, jestli to tak třeba ještě je nebo už není? Jsou lidi, kteří čekajů na adopci a pořád čekajů a nedočkajů sa, protože pak sů staří a vzdají to. “

Moje hlavní otázka Štěpánko je o prožívání rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče. Já vím, že ty tuhle zkušenost nemáš, ale máš zkušenost s tím, když to dítě není kam umístit.

„No, to mám ted’ čerstvě. “

Mě by zajímalo, co u toho ten pěstoun prožívá, jaké má myšlenky, jaká dilemata řeší?

„Já ty děcka přijímám s tím, že je hlídám na čas a pak je pūšťám dál. A pro mě je to taková ochrana, já nejsu ta máma, já su ta chůva, která ho hlídá jo a pak jde dál. S prvním chlapcem to bylo jednodušší v tom, že zaprvé to klaplo, tam bylo asi 14 dní navíc přes ten rok, v podstatě ukázkové. Přijala jsem dítě, pak kontakty, které byly nahuštěné po týdnu sa potom rozvolňovaly a po nějakém tři čtvrtě roku začaly kontakty s dlouhodobýma. Jak začali chodit dlouhodobí, tak já už jsem sa odvazovala. Sice jsme byli navázaní, ale já už jsem cítila, že už to musí být takhle a už jsem se snažila neangažovat, už jsem to nechávala víc na nich. Tam bylo ukázkové aj to předávání. No jedenkrát se mě pak stalo, až když jsme ho měli skoro předaného, tak on vypadal takový, jakože vyloženě zklamany, když odcházal a já jsem si říkala, ty vogo, dělám dobře? Ale furt jak jsem tak byla nastavená, tak říkám jakože jo, dobrý. Enomže, pak se stalo to, že ta stálá pěstounka potřebovala hlídat. Hlídala jsem ho asi 3 hodiny a to už bylo nad. Jsme byly domluvené, že to bude do hodiny, abysme ho neničily, aby to nějak pobral, že? A dopadlo to tak, že já jsem ho hlídala 3 hodiny a on nechtěl pak ode mě pryč, asi počítal s tím, že když je tam se mnů, tak, že už se nevrátí zpátky k těm dlouhodobým a tam jsem poprvé, <ty vole jako, to je moje děcko, chce být se mnů a já ho dávám někomu jinému.> A do toho řekla ta pěstounka <a my už se nechceme vídat.> To byl takový jako nával jo, <udělalas dobře?> A to sa ve mně mlelo v hlavě ještě asi 14 dnů potom. Nicméně dobré, já jsem ho předala profesionálně a ted’ už je to dobré. “

A vídáte se teda?

Jedenkrát sme sa videli. Já jsem ho předala v květnu a pak jsme se viděli v září po jeho narozeninách a tam už byl navázaný na ňu. Pro mě to bylo takové uklidnění, jo super prostě funguje to a prostě já už do toho nebudu nijak zasahovat, já tady su, kdyby mě chtěli někdy potkat nebo chlapec mě chtěl vidět, ale už jsem to udělala tak, že jsem mu letos už nenapsala ani k narozeninám. Ale pak to byl takový jako boj čtrnáctidenní, jsem si říkala, napíšu mu a nakonec jsem to neudělala, respektuju to, že oni se nechcú potkávat a kdyby něco, víja kde mě najdu. Prostě tam je to takové čisté, ukončené.“

Ale tady to čisté není, že ne?

„No, tady to čisté není.“

Tak to mě právě zajímá, no.

„S druhým chlapcem je to horší v tom, že já ho mám vlastně teďka rok a tři měsíce a kdyby to bylo ještě do toho roku, já jsem byla připravená ho prostě odevzdat a pohoda, přesto, že už byl v přechodce přede mnou, ale pak vlastně nebyli pěstouni a oni nejsou doted'ka. On je od srpna na medailonku, už je to taky nějaká doba. Nějakých 16 zájemců se tam objevilo, ale ani jeden vhodný. A vzhledem k tomu, že už se to jako blížilo k tomu roku a furt nic, tak já jsem si říkala, co já teď jako budu dělat? To bude potom těžší, když u nás bude dýl, než u těch prvních přechodňáků. Nicméně jsem si to znovu pěkně zpracovala a dobrý. No a pak mě umřel taťka, po tom, co jsem si to všechno zpracovala. A všechno sa to změnilo jako totálně a ukázalo se, že je všechno jinak zrovna v tu chvíli a prostě vylezlo na světlo takové to, < fakt to tak máš? Prostě fakt to tak chceš? > Nicméně furt su připravená ho odevzdat a věřím tomu, že kdyby šel do té dlouhodobé péče, ne kdyby šel, ale až půjde do té dlouhodobé péče, tak věřím tomu, že to bude dobré, když to bude takhle. Horší je, že mu tam hrozí domov, protože on tím jak je zdravotně..., jakože on je zdravý všechno, ale prostě on tím jak je opožděný vývojově, no ve finále to asi nebude tak hrozné, jak to vypadalo ze začátku, ale prostě v řeči je opožděný tak, že teďka ve dvou letech začal bebe, tata, baba... Je prostě na úrovni šestiměsíčního dítěte, takže je to takové, jakože pěstouni nejsou. Ti, co sů, tak se s ním nechtěli ani vidět, se bojíja toho nebo lekli toho, co je napsané ve spisu, takže řekli, že ne, prostě, že by na to neměli a nechtěli se s ním ani potkat. A teď známé pěstounce hrozí předávání do domova, řešily jsme to a tak jsme se o tom bavily, tak já úplně jako při představě, že on půjde do domova, tak se zase ve mně zvedly všechny ty emoce a tím, že už je tady tak dlouho, tak je jak náš, že? A představa, jakože já tady tohle

ditě dávám do domova a to prostě, nevím no, to asi nedám. Takže tohle v sobě zpracované absolutně nemám a v tomto vidím, že selhává ten stát. Já su připravená dělat to, co mám dělat, ale ta podpora od toho státu, aby..., aby našel ty pěstouny a aby dodržel tu svoji část dohody v podstatě jako není. A i když jako chápu, že oni si je jako nevytřepou z rukávu. Když je pěstounů málo, tak to ani jinak nejde, že? Ale stejně mi to přijde jako podraz. U mě je ideál mít to děcko třeba nějakých 7 – 8 měsíců. U toho prvního jsem to už po půl roce nedávala, jakože fyzicky. Byl trochu těžký, pořád se potřeboval nosit nebo vodit a už jsem cítila, že potřebuju pauzu prostě dřív. U toho druhého to přišlo až po roce, ale taky to mám teď tak, že už potřebuju tu pauzu. A tím, že ho nemám komu předat..., teda teďka už jo, teď mám kamarádku, která ho sem tam hlídá a je to už teď jednodušší tady v tomto, ale předání, někomu ho nechat nehrozí, nechat ho někomu na noc taky nehrozí, takže su vlastně furt připůtaná k němu a já už potřebuju aj pauzu. To je taky jeden z těch důvodů, proč si říkám, že si ho nechat nemožu, že su vyflustlá a nevím, co bych mu nabídla, že by to za chvíli dopadlo tak, že bych začala vriskat a dělat jako něco, co nechcu. A to, čím jsem si prošla já jako děcko nebo jak jsem začala vychovávat já svoje holky, to bych nepřála žádnému přijatému dítěti. A hlavně vidím u toho chlapce, že on potřebuje toho chlapa, že on tam fakt potřebuje to zázemí toho chlapa. My jak se potkáme někde s nějakým chlapem, ať je to kamarád, ať je to brácha, nebo dokud tu byl ještě taťka, tak to je..., já nevím, on úplně rozkvete. Já ho někdy musím drapnout a odnést z té situace od toho chlapa. Nebo abychom se třeba dostali ven, on se nechce nechat obléct, obout, mlátí hlavu do mňa a pak sa začne smát a to je všecko. A každý si myslí, že jak je spokojené děcko. Ale že si sebu nese nějaký balík, nepřibíral, nikdo nic neřešil, ani dokorka, všeckým sa dycky líbilo, že je vysmátý a že je všecko v pořádku. No a když teď toto vím, víš?... jako čím si prošel a ještě představa, jako, že já jsem ho nějakým způsobem poléčila, když to řeknu takhle, že sa někam posunul a posunul sa pěkně jo? Aj doktorka a spousta lidí zírá, kde se dostal za tak krátkou dobu a představa, že já, teď toto takhle dobře nastartované jako skončí tím, že on skončí v domově?“

Štěpánko, co tvoje myšlenky, jak se cítíš v této situaci?

„No samozřejmě...“ Pláč. „Samozřejmě no, jako přemýšlám nad tím jak to udělat, jestli to prostě udělám nebo neudělám, furt mi to tam hraje. Teď momentálně su na tom tak, že se to snažím neřešit, žiju prostě přítomností, teď je to takhle, teď mě potřebuje, je v tomto stádiu, potřebujeme dělat toto, toto, toto a prostě nic jiného neřešit jo? Ale vletělo mi to

tam samozřejmě, xkrát jsem přemýšlela nad tím jestli si ho teda nechám, nenechám nebo jak to dopadne nebo co bude nebo nebude.“

Co všechno u toho zvažuješ za dilemata, když takhle přemýšlíš? Že tu není ten chlap, dobře...

„Ano, to je jedna věc, druhá věc sů finance, protože v momentě, kdy klesnu z toho, co mám, na dlouhodobou pěstounku, tak tam je rozdíl deset tisíc, že? A to znamená jít do práce, což jako v tomto případě s chlapcem, který jako potřebuje furt toho člověka kolem sebe, tak si neumím představit, jestli tohle je jako řešení, dát ho za půl roku, za rok do školky to mě přijde úplně absurdní. Ten bude potřebovat minimálně do pěti ne-li šesti let být s tím člověkem doma s tím pěstounem. Pracovala jsem v lesní školce a vím, pro koho se to hodí a pro koho nehodí a vím, že pro něj se to nehodí. Ale jako, myslím si, že když dojde na lámání chleba a bude to buď domov nebo, že zůstane u nás, tak, že zůstane u nás. Tak nějak půl na půl už su s tím smířená, že to tak prostě dopadne. Pokud na tohle dojde, bude to proto, abych neublížila, ale pomohla chlapci, ne proto, že to chci udělat.“ Štěpánka opět pláče.

Poslední otázka, jak vnímáš připravenost na pěstounskou péči na přechodnou dobu?

„Mluvili jsme o tom, že se to stane, že se prodlužuje ta přechodka, a že se to často děje, že ti pěstouni je pak nepuštějí do těch domovů, že je to málokdy. Ale taky na nás apelovali, abysme byli profesionální a abysme pokračovali v tom, co máme dělat a ne v tom, kam nás to táhne, což se strašně lehce řekne. Takhle, kdyby to bylo pěti – šesti leté děcko nebo sedmi, které chápe to, že někde má rodiče, že já su teta, která ho hlídá, které ví, že prostě půjde dál pro něco jo, půjde do domova třeba, fajn, bude mět blízko babičku, nebo prostě je tam něco jiného, tak je to něco jiného. Prostě s děckem, se kterým se tady toto dá řešit, je něco jiného, než s děckem, se kterým se tady toto řešit nedá. S ním se nedomluví, že to bude takhle a přijde mě to, že to na něho bude zrada, když půjde ode mňa do domova. Asi to nebude člověk, který sa o sebe dokáže postarat dlouhodobě, bude potřebovat minimálně nějakého mentora, nějaků tu oporu a co když já tady nebudu a nechám tady takové dítě, které celý život je opečovávané a pak jako co? Bác, nejsu tu a co s ním? Holky se oňho starajů pěkně, ale mám já právo pak toto po nich chtět? Já jsem si to vybrala, že toto budu dělat, ale mám právo to chtět po nich, když já si ted' vyberu, že si ho nechám?“ Pláč.

Štěpánko, děkuji za rozhovor

Štěpánka = respondentka č. 4

Moje první otázka Štěpánko je: Popiš mi rozhodnutí stát se pěstounkou a proč pěstounkou na přechodnou dobu, jaká dilemata jsi řešila?

první info o přechodné době
V podstatě první věc, která mě k tomu vedla, ... vlastně, když začalo přechodkářství, tak jsem viděla reklamu na to ((i ty se staň pěstounem)) a tam bylo o té přechodce jako a tady toto. Vaneska měla rok, mladší dcera tehda a já jsem tehda pracovala v rodinném centru, kde jsem už asi dva nebo tři dva roky asi... jsem se účastnila vzdělávání pěstounů, že jsem hlídala děti jo, takže jsem věděla, že nějaké pěstounství existuje, znala jsem nějaké pěstouny a tady toto všechno a když jsem viděla tu přechodku, tak říkám, tak toto chcu dělat. "chci být PPPD"
praxe s dětmi
hlídala děti
ne stoupat
Prostě o děcka se postarat umím, v Kaštánku jsem je hlídala nepřetržitě a vždycky jsem hlídala takové ty, které byly, jak bych to řekla, které byly hůř zvladatelné. Že prostě některé děti křičaly, kopaly kolem sebe, neposlouchaly a bylo jedno jestli to bylo mimínko, nebo starší děcko nebo takto, prostě ty patřily ke Štěpánce a ostatní si hlídal někdo kdo to zvládl, třeba i brigádnice. "neposlouchaly byj jsi"
praxe s dětmi
neposlouchaly byj jsi

A proč na tu přechodnou dobu?

bez partnera
A na přechodnou dobu proto, že su sama, už tehda jsem byla sama a už tehda jsem si uvědomovala, že ty děcka prostě potřebujú otca jo, hlavně co se týká kluků, ti kluci prostě potřebujú ten mužský vzor jak sú.
chci ho
potřebuji
Druhá věc byla finance, že tam bylo jako ohodnocení, které tehda jsem ještě neměla, takže to mě lákalo, že bych jako měla zajištěné finančně vlastně všechno, plus bych mohla být doma s děckama a ze svojima ještě aj.
jsem zajištěná
a doma
3 děti
A třetí věc byla ta, že už jsem nechtěla třetí svoje děcko, že bych dochovávala další, třetí, čtvrté, prostě jsem byla spokojená, že mám jenom dvě a spíš jsem dokázala, jakože hlídat a pustit je potom dál a mít nějakou pauzu a pak pokračovat dál. "hlídat tři se tačilo"
spoko ze mně
otce

Moje druhá otázka: Jak bys popsala cestu k pěstounství, přípravné školení pro pěstouny a jak jsi ho prožívala ty?

čas má smysl
Na jednu stranu si říkám, že člověk, který zvládne tady toť toto, tak že už asi zvládne všechno. A to je jedna stránka věci, že ten čas tam asi nějaký smysl má, ale na druhú stranu, když se jedná o to, že prostě potřebuju to dítě někam umístit a vidím, po kontaktu s psychologů, že ten člověk to zvládne, že prostě chce a že je to v pořádku, tak tomu nerozumím proč to tak trvá. Nehledě na to, že potřebuju teďka to dítě někam umístit, tak by tam mělo být něco takového, nebo aspoň zdravotníci nebo pedagogové nebo někdo, aby to měl zvýhodněné, aby to nebylo takovéto šílené čekání, protože ty lidi to potom odradí. A co mě nejvíc na tom vadí je to, že vlastně když jsem byla já na přípravě, tak nám řekli, že si máme přesně a jasně stanovit jaké dítě chceme, jaké dítě zvládneme a co už ne. Prostě bylo to tam dané stylem, jakože, když si nejste i na jedno procento jistí, tak to dajte, že to nezvládnete. A jako kde jsme? Člověk sa vyvíjí, za půl roku to může mět jinak, za rok to může mět úplně jinak..., to co by tehda nezvládl, vlastně v momentě, kdy ho někdo masíroval, pak jako třeba zjistí, že by to zvládl. A je tam někdo, že by to třeba zkontroloval, jestli to tak třeba ještě je nebo už není? Jsou lidi, kteří čekajú na adopci a pořád čekajú a nedočkajú sa, protože pak sú starí a vzdají to. "čekání odradí"
časová náročnost
14
čekání
odradí
se 100% jistotou

2

A moje hlavní otázka je: Jaká dilemata jsi prožívala v procesu rozhodování o přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do pěstounské péče?

Štěpánko, já vím, že ty takhle nastavená nejsi, ale máš zkušenosti s tím, když to dítě není kam umístit?

„No, to mám teď čerstvě.“

jen hlídám Mě by zajímalo, co u toho ten pěstoun prožívá, jaké má myšlenky.

já jsem teda ne máma podle právu „Já ty děcka přijímám s tím, že je hlídám na čas a pak je pūštám dál. A pro mě je to taková ochrana, já nejsu ta máma, já su ta chůva, která ho hlídá a pak jde dál. S prvním chlapcem to bylo jednodušší v tom, že zaprvé to klaplo, tam bylo asi 14 dní navíc přes ten rok, v podstatě ukázkové: přijala jsem *ukázková PP* dítě, pak kontakty, které byly nahuštěné po týdně sa potom rozvolňovaly a po nějakém třičtvrtě roku začaly kontakty s dlouhodoběma jak začali chodit dlouhodobě, tak já už sem sa odvažovala. Sice jsme byli navázání, ale já už jsem cítila, že už to musí být takhle a už jsem se snažila neangažovat, už jsem *proto bylo, ale musel jít.* to nechávala víc na nich. Tam bylo ukázkové aj to předávání. “ *ukázková PP*

chtěl dojet? „Jedenkrát se mě pak se stalo, až když jsme ho měli skoro předaného, tak on vypadal takový, jakože vyloženě zklamaný, když odcházal a já jsem si říkala: ((ty vogo, dělám dobře?)) Ale furt jak jsem tak byla nastavená, tak říkám jakože jo, dobrý. Enomže, pak se stalo to, že ta stálá pěstounka potřebovala hlídat. Hlíдалa jsem ho asi 3 hodiny a to už bylo nad. Jsme byly domluvené, že to bude do hodiny, abychom ho neničili, aby to nějak pobral, že. A dopadlo to tak, že já jsem ho hlídala 3 hodiny a on nechtěl pak ode mě pryč asi počítal s tím, že když je tam se mnů, tak že už se nevrátí zpátky k těm dlouhodobým a tam jsem poprvé: ((ty vole jako to je moje děcko, chce být se mnů a já ho dávám někomu jinému.)) A do toho řekla ta pěstounka, < a my už se nechceme vidat >. “ To byl *nechtěl k ní* takový jako nával, jo,... ((udělalas dobře?)) A to sa ve mně mlelo v hlavě ještě asi 14 dnů potom. *ne on, ale on mě nechce* Nicméně, dobré, já jsem ho předala profesionálně a teď už je to dobré.

A vidáte se?

už je jip „Jedenkrát sme sa viděli. Já jsem ho předala v květnu a pak jsme se viděli v září po jeho narozeninách a tam už byl navázaný na ňu. Pro mě to bylo takové uklidnění, jo super prostě funguje to a prostě já už do toho nebudu nijak zasahovat, já tady su, kdyby mě chtěli někdy potkat nebo chlapec mě chtěl vidět, ale už jsem to udělala tak, že jsem mu letos už nepsala ani k narozeninám. Ale pak to byl takový jako boj čtrnáctidenní, jsem si říkala, napíšu mu a nakonec jsem to neudělala, respektuju to, že oni se *respektuju* nechcú potkávat a kdyby něco víja, kde mě najdu. Prostě tam je to takové čisté, ukončené.

Ale tady to čisté není, že ne?

„No, tady to čisté není.“

Tak to mě právě zajímá, ho.

ještě s ním dlouho „S druhým chlapcem je to horší v tom, že já ho mám vlastně teďka rok a tři měsíce a kdyby to bylo ještě do toho roku, já jsem byla připravená ho prostě odevzdat a pohoda, přesto, že už byl *pro jsem připravená* v přechodce přede mnou, ale pak vlastně nebyli pěstouni a oni nejsou doteďka.

pěstouni nejsou

3

co s ním bude? „On je od srpna na medailonku, už je to taky nějaká doba, nějakých 16 zájemců se tam objevilo, ale ani jeden vhodný. A vzhledem k tomu, že už se to jako blížilo k tomu roku, a furt nic, tak já jsem si říkala, co já teď jako budu dělat? To bude potom těžší, když u nás bude dít než u těch prvních přechodníků. Nicméně, jsem si to znovu pěkně zpracovala a dobrý. opět doba nijis bla proto poroste

nemátn b vyřešene- „No a pak mě umřel tatka, potom, co jsem si to všechno zpracovala. A všechno se to změnilo jako totálně a ukázalo se, že je všechno jinak zrovna v tu chvíli a prostě vylezlo na světlo takové to: ((fakt to tak máš? Prostě fakt to tak chceš?)) možná je to jinak než zamýšlím

přítel jsem připravena „Nicméně furt su připravená ho odevzdat a věřím tomu, že kdyby šel do té dlouhodobé péče, ne kdyby šel, ale až půjde do té dlouhodobé péče, tak věřím tomu, že to bude dobré, když to bude takhle, horší je, že mu tam hrozí domov, protože on tím jak je zdravotně, jakože on je zdravý všechno, ale hrozí blást prostě on tím jak je opožděný vývojevě, no ve finále to asi nebude tak hrozně jak to vypadalo ze začátku, ale prostě v řeči je opožděný tak, že teďka ve dvou letech začal <bebe, tata a baba> je prostě na úrovni šesti měsíčního dítěte, takže... je to takové jakože pěstouni nejsou, ti co sů, tak se s ním nechtěli ani vidět, se bojí toho nebo lekli toho, co je napsané ve spisu, takže řekli, že ne, prostě, že by na to neměli a nechtěli se s ním ani potkat. A teď známé pěstounce hrozí předávání do domova, řešily jsme to a tak jsme se o tom bavily, tak já úplně jako při představě, že on půjde do představa o domova, tak se zase ve mně zvedly všechny ty emoce a tím že už je tady tak dlouho, tak je jak náš, že?”

nechci ho tam dát „A představa jakože já tady tohle dítě dávám do domova a to prostě, nevím no, to asi nedám, Takže tohle v sobě zpracované absolutně nemám a v tomto vidím, že selhává ten stát. Já su připravená dělat to, co mám dělat, ale ta podpora od toho státu, aby..., aby našel ty pěstouny a aby dodržel tu svoji část dohody v podstatě jako není. A i když jako chápu, že oni si je jako nevytěpou z rukávu. Když je pěstounů málo, tak to ani jinak nejde, že? Ale stejně mi to přijde jako podraz.“ podraz od státu stát sám neví

ideál PP „U mě je ideál mít to děcko třeba nějakých sedm, osm měsíců. U toho prvního jsem to už po půl roce nedávala, jakože fyzicky, byl trochu těžký, pořád se potřeboval nosit nebo vodit a už jsem cítila, že potřebuju pauzu prostě dřív. U toho druhého to přišlo až po roce, ale taky to mám teď tak, že už potřebuju tu pauzu. A tím, že ho nemám komu předat..., teda teďka už jo, teď mám kamarádku, která ho sem tam hlídá a je to už teď jednodušší tady v tomto, ale předání - někomu ho nechat nehrozí, nechat ho někomu na noc taky nehrozí, takže su vlastně furt připnutá k němu a já už potřebuju u druhého později abímerno pauzu.“ živý na něj sama

nechci to tak dělat „To je taky jeden z těch důvodů, proč si říkám, že si ho nechat nemůžu, že su vyflustlá a nevím, co bych mu nabídla, že by to za chvíli dopadlo tak, že bych začala vriskat a dělat jako něco, co nechcu. unavena A to, čím jsem si prošla já jako děcko nebo jak jsem začala vychovávat já svoje holky, to bych nepřála žádnému přijatému dítěti. A hlavně vidím u toho chlapce, že on potřebuje toho chlapa, že on tam fakt potřebuje to zázemí toho chlapa. My jak se potkáme někde s nějakým chlapem, ať je to kamarád, ať je to brácha, nebo dokud tu byl ještě tatka, tak to je, já nevím, on úplně rozkvele. Já ho někdy musím drapnout a odnést z té situace od toho chlapa. 3 chlapci rozkvele

musím ho odtrhnout „Nebo abysme se třeba dostali ven, on se nechce nechat obléct, obut, mlátí hlavu do mňa a pak sa začne smát a to je všechno. A každý si myslí jak je spokojené děcko. Ale že si sebů nese nějaký balík, nepřibíral, nikdo nic neřešil, ani doktorka, všecým sa dycky líbilo, že je vysmátý a že je všechno v pořádku. No a když toď toto vím, víš?... jako čím si prošel a ještě představa, jako, že já jsem ho nějakým způsobem poléčila, když to řeknu takhle, že sa někam posunul a posunul sa pěkně jo?... aj posunul se nese si balík

je spokojené děcko?

doktorka a spousta lidí zírá, kde se dostal za tak krátkou dobu a představa, že teď toto takhle dobře nastartované jako skončí tím, že on skončí v domově?"

nezhodím svoji práci

A co tvoje myšlenky, jak se cítíš v této situaci?

co udělám

„No samozřejmě...“ Pláč. „Samozřejmě no, jako přemýšlám nad tím jak to udělat, jestli to prostě udělám nebo neudělám, furt mi to tam hraje. Teď momentálně su na tom tak, že se to snažím neřešit, žiju prostě přítomností, teď je to takhle, teď mě potřebuje, je v tomto stádiu, potřebujeme dělat toto, toto, toto a prostě nic jiného neřešit jo? Ale vletělo mi to tam samozřejmě, xkrát jsem přemýšlela nad tím, jestli si ho teda nechám, nenechám nebo jak to dopadne nebo co bude nebo nebude co dál?“

snaha neřešit

Co všechno u toho zvažuješ, když takhle přemýšlíš? Že tu není ten chlap, dobře...

půjdu dolů

„Ano, to je jedna věc, druhá věc sú finance, protože v momentě kdy klesnu z toho, co mám, na dlouhodobou péstounku tak tam je rozdíl deseti tisíc, že? A to znamená jít do práce, což jako v tomto případě s chlapcem, který jako potřebuje furt toho člověka kolem sebe, tak si neumím představit jestli tohle je jako řešení, dát ho za půl roku, za rok do školky to mě přijde úplně absurdní, ten bude minimálně do pěti ne-li do šesti let být s tím člověkem doma s tím péstounem. Pracovala jsem v lesní školce a vím, pro koho se to hodí a pro koho nehodí a vím, že pro něj se to nehodí.“

není tam do školy

„Ale jako, myslím si, že když dojde na lámání chleba a bude to buď domov nebo, že zůstane u nás, tak že zůstane u nás. Tak nějak půl na půl už su s tím smířená, že to tak prostě dopadne. Pokud na tohle dojde, bude to proto, abych neublížila, ale pomohla chlapci, ne proto, že to chci udělat.“ Opět pláč

pro něj smíření se s okolím

Štěpánko, poslední otázka: Jak se cítíš dnes, napadlo tě někdy, že by se to mohlo stát? Připravili vás na to v přípravce pro péstouny na přechodnou dobu? Bavili se s vámi o tom, že to dítě u vás může zůstat dýl, když se pro něj nenajdou vhodné péstouni?

nechci ublížit

„Mluvili o tom hodněkrát, ať to, že se to stane, že se prodlužuje ta přechodka, a že se to často děje, že ti péstouni je pak nepůstávají do těch domovů, že to je málokdy, ale taky na nás apelovali, aby jsme byli profesionální a aby jsme pokračovali v tom, co máme dělat a ne v tom, kam nás to táhne, což se strašně lehce řekne. Takhle, kdyby to bylo pěti – šestileté děcko nebo sedmi, které chápe to, že někde má rodiče, že já su tetá, která ho hlídá, které ví, že prostě půjde dál pro něco jo, půjde do domova třeba, fajn, bude mít blízko babičku, nebo prostě je tam něco jiného, tak je to něco jiného. Prostě s děckem, se kterým se tady toto dá řešit, je něco jiného, než s děckem, se kterým se tady toto řešit nedá. S ním se nedomluví, že to bude takhle a přijde mě to, že to na něho bude zrada, když půjde ode mňa do domova.“

máme dělat svoji práci

Asi to nebude člověk, který sa o sebe dokáže postarat dlouhodobě, bude potřebovat minimálně nějakého mentora, nějakú tu oporu a co když já tady nebudu a nechám tady takové dítě, které celý život je opečovávané a pak jako co? Báb, nejsu tu a co s ním? Holky se oňho starajú pěkně, ale mám právo pak toto po nich chtět? Já jsem si to vybrala, že toto budu dělat, ale mám právo to chtět po nich, když já si teď vyberu, že si ho nechám?“

můžu to po nich chtít

mám na to právo?

další zrada

Štěpánko, moc děkuji za rozhovor.

Finanace

15

~~hromadění~~ půjdu
dolu

finanční zápisání

peťna výplata

46

ChlaP = otec

✓ nemá partnera
otce pro děti

✓ chtěl by
sátlu

✓ s chlapem
rozhodl

✓ chybí otec

✓ kluci ho potřebují

musím ho odtrhnout

O PPPD

10

ukázková PP

ideál PP

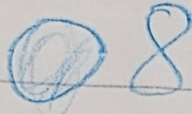
chci dělat PPPD

První info o PPPD

něco už o PP vím

přeslání nejsem

Ma toho moc
nese si balík

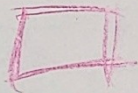
opozdění, 8

posunul se

je spoko děcko?

akci se

154

Citací pouto
pouto poroste

Jsem s ním dlouho

pouto bylo, ale
musel jít

ještě je smutno

zobrazuji
hodně překážek

mám to vyřešeno

snaha neřešit ✓

opět dokuf ✓

nemám to vyřešeno ✓

zvládla jsem to ✓

nemám to vyřešeno ✓
~~tyto~~

✓ vyřešeno - čistě
14 dne čisk

77 99
mí si představit ústav
da' se to uskálit

podopit by

neďa' se to uskálit

ústav NE 10

ústav by
neďala

představa o
umístění

prozi ústav

neďam ho tam

Potřebuje péči

ještě potřebuje hodně
péče

péče na celý
život

nemůže do
školky

školka není pro
něj

věnuje se chlapci

1. kolsi' zrada

zrada

stat je vinik

nema pestouny
nearej slovo

podraz at stoku

stat sam nev

nechci to tak
delat

Vim, co chci
ale nejde to
nechci ublizit

nechteji x tam
delat

nechci si ho
nechat

nechci ho tam
delat

Fakt to tak chci?

4
Hlidam deti

sem tam pol lidu
komar'ok

sem leta nemohu

sem jen leta

jen hlidam

hlidat ji stacito

hlidala deti
pestonnu

zlobive deti

neposlusne byly
jijs

ne on, ale ona
me nechce

nechtele takovy
dile jako
zdrave

peče 24/7 12

unavena

jsm na něj
sama

u havy po
roce

bremeno

uhava po pul toa

? 17

smíření se situací
nejistota

co s nim bude?

co dál?

co udělám?

3

Prádo s dětmi

nezahodím svojí
práci
mámé děti
svojí práci

já jsem připravená
pokud jsem
připravená

žhuzenost s dětmi

pracovná sféra

~~nezahodím svojí~~
~~práci~~

podle plánu

oces před dítětem
žijícího v procesu

20

jaké dítě chceš?

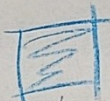
uspíšit proces

1% nesládnosti

čas má smysl

čekaní odtadi

časová náročnost

Moje vlastní

18

spokojení, že mám
dítě

mám na to právo?

můžu to po nich
chytit?

Těžké loučení

i na mě to
bylo moc

13

nedělal se to

respektuji to

byl to můj dítě

neměl se vracet

chtěl odejít?

už je jeji

nechtěl k ní